

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З ВИГОТОВЛЕННЯ ОДЯГУ

Студентки 2 курсу,
4м групи,
спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
спеціалізації
«Облік і оподаткування»

Сич
Оксани Олексіївни

Науковий керівник
д-р екон. наук,
доцент

Король
Світлана Яківна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Бенько
Микола Миколайович

Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем
Кафедра обліку та оподаткування
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
спеціалізація «Облік і оподаткування»

Затверджую

Зав. кафедри обліку та оподаткування

_____ В.В. Сопко

« ____ » _____ 201_ р.

**Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу студентіві**

Сич Оксани Олексіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи «Облік, контроль та аналіз витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу»

Затверджена наказом ректора від « 29 » 12 2017 р. № 4451

2. Строк здачі студентом закінченої роботи (проекту) 26 листопада 2018 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи

теоретичне та практичне обґрунтування рекомендацій з удосконалення методики й організації обліку та контролю витрат в сучасних умовах господарювання

Об'єкт дослідження

система обліку витрат операційної діяльності підприємства ТОВ «Торнадо»

Предмет дослідження

теоретичні, методичні та організаційні аспекти обліку та контролю витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу

4. *Перелік графічного матеріалу* таблиці, схеми, графіки, діаграми, рисунки

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи обліку, контролю та аналізу витрат підприємств з виготовлення одягу.

1.1. Економічна сутність, класифікація витрат операційної діяльності підприємства.

1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури за темою дослідження.

1.3. Передумови організації та методики обліку, аналізу та контролю витрат операційної діяльності у ТОВ "Торнадо".

Висновки до розділу 1

Розділ 2. Організація та методика обліку витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу.

2.1. Організація обліку витрат операційної діяльності.

2.2. Методика фінансового обліку витрат операційної діяльності.

2.3. Управлінський облік витрат операційної діяльності.

2.4. Розкриття інформації про витрати операційної діяльності у податковій звітності підприємства.

Висновки до розділу 2

Розділ 3. Контроль та аналіз витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу.

3.1. Методика контролю витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу.

3.2. Система показників, інформаційна база і основні методи аналізу витрат.

3.3. Методика аналізу витрат операційної діяльності.

Висновки до розділу 3

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки.

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Підготовка Вступу і 1-го розділу роботи	01.03.2018	16.03.2018
2	Підготовка 2-го розділу роботи	15.05.2018	25.05.2018
3	Підготовка 3-го розділу роботи та Висновків	31.08.2018	11.09.2018
4	Попередній захист	листопад 2018	22.11.2018
5	Здачі готової роботи	листопад 2018	26.11.2018
6	Захист випускної кваліфікаційної роботи	грудень 2018	06.12.2018

7. Дата видачі завдання « _____ » _____ 201_ р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ С.Я. Король
9. Гарант освітньої програми _____ М.М. Бенько
10. Завдання прийняв до виконання студент _____ О. О. Сич
11. Висновок керівника випускної кваліфікаційної роботи _____

Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ С.Я. Король
(підпис, дата)

Висновок про дипломну магістерську роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота студента _____ Сич Оксани Олексіївни
може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____ М.М. Бенько

Завідувач кафедри _____ О.В. Фоміна

" _____ " _____ 201__ р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ З ВИГОТОВЛЕННЯ ОДЯГУ	8
1.1. Економічна сутність та класифікація витрат операційної діяльності підприємства.....	8
1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури за темою дослідження.....	23
1.3. Передумови організації та методики обліку, аналізу та контролю витрат операційної діяльності у ТОВ «Торнадо».....	32
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З ВИГОТОВЛЕННЯ ОДЯГУ	42
2.1. Організація обліку витрат операційної діяльності.....	42
2.2. Методика фінансового обліку витрат операційної діяльності.....	61
2.3. Управлінський облік витрат операційної діяльності.....	68
2.4. Розкриття інформації про витрати операційної діяльності у податковій звітності підприємства.....	77
Висновки до розділу 2.....	83
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З ВИГОТОВЛЕННЯ ОДЯГУ	86
3.1. Методика контролю витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу.....	86
3.2. Система показників, інформаційна база і основні методи аналізу витрат.....	100
3.3. Методика аналізу витрат операційної діяльності.....	104
Висновки до розділу 3.....	111
ВИСНОВКИ	113
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	118
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Розбудова України як соціально орієнтованої держави тісно пов'язана з розвитком легкої промисловості, включаючи її провідну швейну галузь. Щонайменше третина обсягів виробництва легкої промисловості

спрямована на сектор випуску обмундирування, форменого, професійного, спеціального одягу, засобів захисту та текстильних матеріалів промислового призначення. Це зумовлено гострою потребою в спеціальному обмундируванні для бійців української армії в умовах подій на Донбасі, що й стимулювало вітчизняних виробників предметно й активно займатися пошиттям форменого одягу, а також предметами індивідуального захисту людини. В Україні з'явилося багато компаній – як тих, що пропонують продукцію іноземного виробництва, так і тих, які виробляють її самостійно. Сучасний ринок швейної промисловості передбачає виробництво конкурентоспроможної продукції як за якістю, так і ціною, що неможливо без ґрунтовного дослідження обліку витрат, як основи ефективного використання ресурсного потенціалу. Порівняння витрат і результатів діяльності дозволяє оцінити ефективність роботи підприємства. Без такого порівняння виникають непоправні помилки при виборі економічної політики підприємства, прийнятті важливих управлінських рішень, визначенні оптимальних обсягів і структури випуску матеріалів, а також цін на продукцію.

За даними Державної служби статистики обсяг реалізації текстильного виробництва та виробництва одягу зріс з 9606,00 млн. грн. в 2013 році до 25392,50 млн. грн. в 2017 році.

Формування досконалої дієвої системи обліку витрат виробництва, що забезпечує проведення аналізу умов формування собівартості продукції дало б змогу істотно поліпшити управління виробництвом.

Удосконалення організації ведення бухгалтерського обліку нерозривно пов'язано з вирішенням актуальних питань: визначенням складу затрат і порядку їх відображення; коригуванням затрат на виробництво; організацією обліку за центрами затрат і центрами відповідальності. Чітка побудова обліку підвищує його роль як основного засобу контролю за ефективним використанням матеріальних, трудових і грошових ресурсів підприємства та зниженням собівартості продукції.

Тому проблеми ефективної організації обліку витрат на підприємствах з виготовлення одягу, підвищення достовірності, оперативності й аналітичності обліку є актуальними та потребують подальшого дослідження.

Проблеми обліку витрат і калькулювання собівартості продукції постійно знаходяться в центрі уваги багатьох відомих вчених. Значна увага їм приділена в працях таких економістів: Ф.Ф.Бутинця, С.Ф.Голова, З.В.Гуцайлюка, В.І.Єфіменка, Б.М.Литвина, Ю.Я.Литвина, М.Р.Лучка, М.С.Пушкаря, В.В.Сопко, М.Г.Чумаченка та ін. Вагомий вклад у розвиток методологічних питань обліку витрат виробництва внесли зарубіжні вчені: О.П.Аксененко, П.С.Безруких, Р.Вандер Віл, Фандель Гюнтер, К.Друрі, В.Ф.Палій, Т.Скоун, В.І.Ткач, Д.Фостер, Ч.Т.Хорнгрен, А.Яругова та ін.

Віддаючи належне плідній праці вітчизняних і зарубіжних вчених та значимості здобутих ними результатів, слід визнати, що окремі теоретичні, методичні й практичні положення аналізу витрат операційної діяльності підприємства потребують доопрацювання. Зокрема, до таких питань належать: уточнення підходів до трактування сутності витрат операційної діяльності як обліково-аналітичного об'єкта та їхньої класифікації для процедур поточного та стратегічного контролю і управління; розбудова інформаційної бази та інструментарію аналізу витрат з урахуванням функціонального та процесного підходів до їх обліку; удосконалення технології аналізу витрат операційної діяльності для досягнення поточних та стратегічних цілей підприємства.

Необхідність удосконалення аналітичного забезпечення управління витратами операційної діяльності, калькулювання собівартості продукції та стратегічного контролю витрат в контексті формування інформаційної бази прийняття рішень для забезпечення конкурентних переваг та досягнення лідерства за витратами стратегічно-орієнтованим вітчизняним підприємством, зумовили вибір теми дослідження, її структуру, методи, засоби та напрямки дослідження.

Робочою гіпотезою дослідження є припущення, що обґрунтування та розробка перспективних напрямків удосконалення організації обліку, контролю і аналізу витрат операційної діяльності сприятиме підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень на підприємствах легкої промисловості.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження сутності витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу з в умовах ринкової економіки, обґрунтування теоретичних, методичних і практичних положень щодо удосконалення системи їх обліку, аналізу і контролю, а також розроблення рекомендацій щодо забезпечення їх ефективності.

Відповідно до мети роботи було поставлено й вирішено такі **завдання**:

- дослідити сутність та дати характеристику витрат операційної діяльності підприємства, їх визнання, класифікації та оцінки;
- провести огляд нормативної бази і джерел спеціальної літератури з теми дослідження;
- з'ясувати передумови організації та вибору методики обліку, контролю та аналізу витрат операційної діяльності на ТОВ «Торнадо»;
- розкрити існуючі підходи організації обліку витрат операційної діяльності та визначити їх відповідність вимогам теорії і практики;
- розглянути стан фінансового обліку витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу, визначити проблеми та надати пропозиції щодо їх удосконалення;
- визначити напрями удосконалення управління обліку витрат операційної діяльності в системі прийняття управлінських рішень на ТОВ «Торнадо»;
- розкрити методику формування інформації про витрати операційної діяльності у податковій звітності підприємства;
- визначити методичні підходи до організації контролю витрат операційної діяльності на підприємстві ТОВ «Торнадо»;
- розглянути систему показників, інформаційну базу і основні методи аналізу витрат операційної діяльності;

- дослідити методику загального аналізу витрат операційної діяльності підприємства на ТОВ «Торнадо».

Об'єктом дослідження є система обліку, контролю та аналізу витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу.

Предметом роботи є теоретичні, методичні та організаційні аспекти обліку, контролю та аналізу витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу ТОВ «Торнадо».

Методи дослідження. У процесі роботи використовувалися такі методи: структурно-логічного аналізу (при побудові логіки та структури випускної роботи); економічного аналізу (при оцінці динаміки та структури витрат операційної діяльності); групувань (при дослідженні питання класифікації витрат операційної діяльності, організації обліку, контролю і аналізу); порівняння (при зіставленні фактичних даних за відповідні періоди); аналізу та синтезу, індукції та дедукції.

Інформаційним забезпеченням дослідження є нормативно-правові акти з питань підприємницької діяльності, обліку та контролю в галузях національної економіки, наукові праці зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів, матеріали симпозіумів і конференцій, зарубіжний та вітчизняний досвід. Фактографічна інформація, використана в процесі досліджень, охоплює дані ТОВ «Торнадо», що представлено в дод. А.

Наукова новизна отриманих результатів. На основі вивчення теоретичного матеріалу та фактографічних даних підприємства з виготовлення одягу надано рекомендації щодо удосконалення організації обліку, контролю та аналізу витрат операційної діяльності, що мають практичне значення

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці конкретних рекомендацій, спрямованих на удосконалення обліку, контролю і аналізу витрат операційної діяльності на ТОВ «Торнадо» в умовах функціонування комп'ютерних систем.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення і практичні результати дослідження опубліковано у статті

«Особливості обліку витрат та калькулювання собівартості продукції на підприємствах з виготовлення одягу», що вийшла у збірнику наукових статей студентів КНТЕУ 2018 року.

Структура випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ З ВИГОТОВЛЕННЯ ОДЯГУ

1.1. Економічна сутність та класифікація витрат операційної діяльності підприємства

Отримання найбільшого ефекту від використання природних, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів залежать від того, як підприємство вирішує питання управління витратами, котре передбачає пошук способів їх оптимізації.

Будь-яка підприємницька діяльність являє собою процес використання необхідних ресурсів – матеріалів, засобів праці, робочої сили, – які є об'єктами обліку. Окремим об'єктом бухгалтерського обліку є операційна діяльність, складовою якої є облік витрат [6].

У теорії та практиці економічної діяльності трактування категорії витрати є неоднозначним. Це, насамперед, зумовлено використанням різних підходів до вартісної оцінки використовуваних у процесі господарської діяльності економічних ресурсів.

Витрати – категорія економічна. Проте їх виникнення і розвиток розглядають в історичному аспекті. Витрати виникли із появою товарного виробництва і товарного обігу. Тому розкриття сутності витрат у різні часи пов'язують із типом економіки, економічним устроєм, формою власності на засоби виробництва, функціями торгівлі як галузі економіки, а також становленням і розвитком економічної думки [32].

Витрати є одним з найважливіших чинників впливу на фінансові результати суб'єктів господарювання. Тому інформація про витрати займає центральне місце в системі управління як підприємством в цілому, так і кожним його підрозділом.

Для здійснення своєї діяльності підприємство використовує трудові, матеріальні та фінансові ресурси. Ресурси, що застосовуються в торговельно-технологічних процесах, споживаються і трансформуються у витрати. Взаємозв'язок ресурсів з витратами представлена на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Взаємозв'язок ресурсів і витрат підприємства

Джерело: складено автором на основі [16]

Категорія «витрати» широко використовується як у вітчизняній, так і зарубіжній економічній і нормативно-правовій літературі.

При всьому розмаїтті трактувань економічної сутності категорії «витрати» їх можна згрупувати у дві великі групи – трактування витрат із точки зору економічної теорії або бухгалтерського обліку, які суттєво різняться між собою

(табл. 1.1). Визначення з економічної точки зору повніше розкривають власне економічний зміст категорії, а з бухгалтерської – економічні наслідки здійснення витрат після закінчення виробничого процесу.

Таблиця 1.1

Трактування економічної сутності витрат

Автори	Визначення витрат
<i>Трактування сутності витрат з точки зору економічної теорії</i>	
Бутинець Ф.Ф. [16]	Витрати на виробництво – це вираження в грошовій формі поточних витрат трудових, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів на виробництво продукції. Ці поточні витрати обліковуються та плануються як собівартість продукції.
Ентоні Р., Рис Дж. [22]	Під витратами розуміють грошове вимірювання суми видатків, що використовуються з певною метою.
Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. [34]	Витрати виробництва – це залежність між кількістю застосованого ресурсу і обсягом випуску.
Лебедев В.Г., Дроздова Т.Г., Кустарев В.П. та ін. [38]	Витрати характеризують у грошовому виразі обсяг ресурсів на визначений період, використаних на виробництво та збут продукції, і трансформуються у собівартість продукції, робіт і послуг. При цьому у витрати на виробництво і реалізацію продукції включаються передвиробничі витрати, виробничі витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням технологічних операцій, обслуговуванням і експлуатацією виробничого устаткування і машин, керуванням виробництвом і управлінські та комерційні витрати, пов'язані з загальним, адміністративним управлінням і збутом продукції
Мочерний С.В. [55]	Витрати виробництва – спожиті в процесі виробництва продукту виробничі фонди підприємства.
Селиванов В.Н., Воронова Л.К. [58]	Витрати на виробництво продукції — складаються з видатків, пов'язаних із використанням у процесі виробництва продукції (робіт, послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних фондів, нематеріальних активів, трудових ресурсів, а також інших видатків на її виробництво.
Сидоров І.І. [68]	Витрати — це трата енергії і тільки енергії, у тому числі інтелектуальної і фізичної енергії людини. На практиці ці витрати виявляються у вигляді цілеспрямованого й упорядкованого руху і використання деяких обмежених ресурсів: капіталовкладень, основних і оборотних фондів, природних багатств.
Сухарева Л.А., Петренко С.Н. [72]	Витрати – найбільш невизначене слово в управлінні, яке визначається сумою видатків, зазнаних підприємством на момент придбання товарів або послуг.
Хорнгрен Ч.Г., Фостер Дж. [82]	Під витратами розуміють спожиті ресурси або гроші, які треба заплатити за товари та послуги.

Закінчення табл. 1.1

Автори	Визначення витрат
<i>Трактування сутності витрат з точки зору бухгалтерського обліку</i>	
П(С)БО 16 «Витрати» [55]	Витратами визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу

	підприємства (за винятком зменшення власного капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.
Вербило О.Ф.; Мних Є.В. [66]	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками).
Івашкевич В.Б. [25]	Витрати – це відтік або інше використання активів і (або) виникнення кредиторської заборгованості в результаті відвантаження або виробництва товарів, надання послуг або здійснення інших операцій, які є основою діяльності господарюючого суб'єкта.
Савчук В.П. [57]	Затрати (видатки, витрати) являють собою зменшення активів або збільшення зобов'язань (пасивів), або поєднання того чи іншого у зв'язку з виробництвом і постачанням товарів у рамках діяльності підприємства

Джерело: узагальнено автором

Визначення витрат з точки зору економічної теорії головним чином спрямоване на розкриття власне економічного змісту даної категорії. Як іноземні, так і вітчизняні автори, які дотримуються цього підходу, акцентують увагу на грошовому характері витрат та вважають, що вони являють собою обсяг використаних підприємством ресурсів. При чому, Р. Ентоні, Дж. Рис [22] стверджують, що вони (тобто, ресурси) можуть застосовуватися для досягнення певних визначених для підприємства цілей та мети діяльності. Крім того, Л.А. Сухарева та С.Н. Петренко [72] зазначають, що витрати здійснюються в момент придбання товарів або послуг, тобто часом виникнення витрат відповідно до економічної теорії можна назвати момент реального споживання ресурсів, виконаних робіт чи послуг, який супроводжується зазвичай відтоком коштів із підприємства. Ч.Т. Хорнгрен і Дж. Фостер [82] під витратами розуміють спожиті ресурси або гроші, які необхідно заплатити за товар і послуги.

Бухгалтерський підхід передусім зосереджений на виявленні економічних наслідків здійснення витрат після закінчення виробничого процесу, тобто витрати в бухгалтерському обліку виникають тоді, коли документально оформлюється факт зменшення активів або збільшення зобов'язань.

Такі вчені, як В.Б. Івашкевич та В.П. Савчук [25, 57] зазначають, що зменшення активів або збільшення зобов'язань відбувається у зв'язку з

виробництвом і постачанням товарів, тобто в процесі основної діяльності підприємства. Ф.Ф. Бутинець, трактуючи категорію «витрати», акцентує увагу саме не грошовому вимірі ресурсів, що використовуються з певною метою.

Вітчизняні науковці, які досліджують витрати в системі управлінського обліку, використовують цей термін у різних значеннях. Найчастіше полеміка розгортається саме під час розгляду категорій «витрати» та «затрати». Так, В.А. Дерій зазначає, що у науковому середовищі України варто застосовувати саме термін «витрати» [14]. Науковці О.А. Мошковська, В.В. Сопко доводять, що термін «затрати» варто вживати саме при визначенні собівартості продукції, тобто вони визнають «затрати» як частину витрат, яка безпосередньо пов'язана з виготовленням продукції [30; 44]. Цим самим розмежовуючи ці дві категорії. Такої ж думки притримуються такі науковці як: Н.М. Грабова [15], Л.В. Нападовська [68].

Визначення витрат з точки зору економічної теорії, головним чином спрямоване на розкриття власне економічного змісту даної категорії. Як іноземні, так і вітчизняні автори, які дотримуються цього підходу, акцентують увагу на грошовому характері витрат та вважають, що вони являють собою обсяг використаних підприємством ресурсів. Аналізуючи вищевикладені тлумачення сутності витрат, очевидно, що дослідникам облікового напрямку імпонує визначення, наведене в П(С)БО 16, яке більше характеризує наслідки збільшення витрат, ніж їхню економічну сутність. Тобто це визначення передає зміст витрат діяльності, які відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід), але не виражає економічної сутності категорії «витрати виробництва» на рівні виробничого процесу, оскільки відпуск сировини і матеріалів у виробництво не супроводжується зміною розміру ані активів, ані пасивів підприємства, а призводить до змін у структурі активів підприємства.

Трактування категорії «витрати» об'єднано у дві великі групи – з точки зору економічної теорії та з точки зору бухгалтерського обліку – не лише за сутністю. Кожну групу поєднує також час виникнення витрат та мета формування інформації про них.

Так, часом виникнення «витрат першої групи» можна вважати момент реального споживання ресурсів, виконаних робіт чи послуг, який супроводжується зазвичай відтоком коштів із підприємства.

«Витрати другої групи» виникають у момент документально оформленого факту зменшення активів або збільшення зобов'язань, причому витрачання грошових коштів підприємства витратами не вважається.

«Витрати з точки зору економічної теорії» формуються з метою подання інформації для прийняття управлінських рішень стосовно їхнього планування, аналізу, а також для ціноутворення. «Витрати з точки зору бухгалтерського обліку» розкривають інформацію про діяльність підприємства, яку можна отримати з оприлюдненої фінансової звітності [32].

Варто звернути увагу на трактування категорії «витрати» та «затрати», що пропонує Американський інститут бухгалтерів: витрати – це усі вичерпні витрати, що зменшують доходи, а затрати – величина, що прописується товарам, які отримані або будуть отримані [27].

Великий бухгалтерський словник [14] на своїх сторінках не розмежовує дані терміни та трактує їх як синоніми. Однак, такі автори як Ф.Ф. Бутинець в своїх наукових працях зазначає, що «найбільш загальним поняттям в українській економічній літературі, що відноситься як до «затрат», так і до «витрат», сприймаються витрати [17]. На думку Н.М. Ткаченко витрати являють собою «спожиті в процесі виробництва засоби виробництва, які втілюють в собі минулу працю (сировина, матеріали, паливо тощо)» [59].

Мних Є. В. вважає, що «витратами є матеріально-речовинні, трудові та інші ресурси, цінність яких визначається на ринку і саме з ними пов'язана діяльність господарюючого суб'єкта» [45]. О.О.Августова [3] визначила такі основні відмінності між поняттями «витрати» та «затрати» (табл. 1.2.).

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика понять «витрати» та «затрати»

Критерій порівняння	Характеристика	
	затрати	витрати
Вплив на капітал	Не впливають на величину	Призводять до зменшення капіталу

підприємства	капіталу	
Відображення у звітності	Відображаються у формі 1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан)	Відображаються у формі 2 «Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупні доходи)
Рух ресурсів	Ресурси використовуються всередині підприємства	Відбувається передача (вибуття) ресурсів, що зменшує їх вартість або виникає зобов'язання перед іншою стороною з приводу передання ресурсу
Порядок визнання	У момент використання ресурсу (активу)	У момент списання активу або зобов'язань, навіть якщо їх виникнення не привело до створення активу
Вплив на прибуток	Не впливають на величину прибутку	Впливають на величину прибутку

Джерело: складено автором на основі [7]

Таким чином, на думку автора, відповідно до зазначених критеріїв та з метою уникнення плутанини у термінології доречним є застосування категорії «витрати» у фінансовому, а «затрати» - в управлінському обліку.

У нормативній базі України визначення понять «витрати» та «затрати» є синонімічними.

Таким чином, за економічною сутністю поточні витрати підприємства являють собою сукупність витрат живої та уречевленої праці на здійснення поточної торговельно-виробничої діяльності підприємства, за натурально-речовим складом - спожиту частину матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Залежно від напрямків діяльності, які здійснює підприємство, в складі його поточних (експлуатаційних) витрат виділяють:

- собівартість робіт (послуг) виробничого характеру, наданих на сторону;
- собівартість продукції, що виробляється;
- витрати на проведення позареалізаційних операцій (здача частини майна в оренду, здійснення фінансових інвестицій, претензійної діяльності) [45].

Витрати операційної діяльності у складі витрат підприємства посідають переважне місце. Вони являють собою сукупність витрат живої і уречевленої праці на постачання, виробництво, виражені в грошовій формі, тобто є за своєю

суттю собівартістю витрат підприємства щодо доведення продукції від виробника до споживача та зміною форм вартості (перетворення продукції на гроші).

До складу витрат підприємства включаються витрати, що виникають у процесі придбання та перетворення придбаних ресурсів на продукцію, руху продукції до споживача [32].

Організація обліку витрат базуються на національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (П(С)БО).

Витрати визнаються у звіті про фінансові результати у разі, якщо:

- зменшується актив або збільшується зобов'язання, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками);
- оцінка витрат може бути достовірно визначена [56].

Витрати поділяються за видами діяльності, функціональним призначенням та елементами витрат.

Операційна діяльність - основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Основу операційної діяльності більшості підприємств складає виробничо-комерційна та торгова діяльність, яка доповнюється здійснюваної ними інвестиційної та фінансової діяльністю.

Операційна діяльність підприємства характеризується наступними основними особливостями, що визначають специфіку використання капіталу:

1. Вона є головним компонентом всієї господарської діяльності підприємства, основною метою його функціонування. Основний обсяг формованих активів, основна чисельність персоналу підприємства обслуговують цю діяльність. Відповідно, капітал, що використовується в операційній діяльності, при нормальних умовах функціонування підприємства займає найбільшу питому вагу в загальному обсязі задіяного їм капіталу.

2. Операційна діяльність носить пріоритетний характер по відношенню до інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності підприємства. Тому розвиток будь-яких інших видів діяльності не повинна вступати в протиріччя з розвитком

операційної діяльності, а тільки підтримувати її. Відповідно і задачі підвищення ефективності використання капіталу в будь-яких інших видах діяльності підприємства не повинні вирішуватися за рахунок зниження цієї ефективності в операційному процесі.

3. Інтенсивність розвитку операційної діяльності є основним параметром, що характеризує поступальний економічний розвиток підприємства по окремих стадіях його життєвого циклу. Відповідно, можливості ефективного використання капіталу в операційному процесі на різних стадіях життєвого циклу підприємства визначають цілі і завдання не лише стратегії використання капіталу, але і цілі, а також можливості реалізації загальної економічної стратегії підприємства.

4. Господарські операції, що входять до складу операційної діяльності підприємства, носять самий регулярний характер. У порівнянні з операціями інших видів діяльності частота операцій по ній найвища.

5. Операційна діяльність підприємства орієнтована в основному на товарний ринок, у той час як формування необхідного до використання капіталу здійснюється переважно на фінансовому ринку. Так, операційна діяльність пов'язана з різними видами та сегментами товарного ринку, що визначаються специфікою використовуваної сировини і матеріалів, характером готової продукції. Відповідно і умови формування кінцевого ефекту використання капіталу в операційній діяльності підприємства значною мірою пов'язані зі станом кон'юнктури відповідних видів і сегментів товарного ринку. У той же час один з найважливіших компонентів формування цього ефекту - вартість капіталу, що залучається до використання в операційному процесі - істотним чином залежить від стану кон'юнктури відповідних видів і сегментів фінансового ринку.

6. Здійснення операційної діяльності пов'язано з капіталом вже інвестованих в неї. Інвестований в цю діяльність капітал набуває форми операційних активів підприємства. Від складу цих активів, їх збалансованості, потенційної продуктивності, швидкості обігу та інших характеристик значною мірою залежить здатність підприємства генерувати форми ефекту використання капіталу, в першу чергу, операційний прибуток. Тому одним з найважливіших

чинників забезпечення високого рівня ефективності використання капіталу, задіяного в операційній діяльності підприємства, є ефективне управління його операційними активами.

7. У процесі операційної діяльності споживається значний обсяг живої праці, на відміну від інвестиційної та фінансової діяльності, де витрати цієї праці несуттєві. Це створює широкі можливості використання взаємозамінності таких виробничих факторів, як капітал і праця в операційному процесі підприємства (ефект взаємозамінності цих факторів визначається виробничою функцією Кобба-Дугласа, модель якої розглянуто раніше). Взаємозамінність цих виробничих факторів визначає варіативність формування показників ефективності використання операційного капіталу підприємства навіть при незмінному обсязі виробництва (реалізації) продукції. Отже, забезпечуючи ефективність використання капіталу в операційній діяльності підприємства, необхідно враховувати взаємозв'язок цієї ефективності з рівнем кінцевої ефективності всієї операційної діяльності підприємства.

8. Операційної діяльності притаманні, поряд із загальними, і специфічні види ризиків, що об'єднуються поняттям комерційний ризик. Тому рівень операційного прибутку, що генерується використовуваним капіталом при різних альтернативних варіантах його використання, повинен обов'язково співвідноситися з рівнем комерційного ризику.

Витрати поділяють за галузями діяльності (в оптовій, посередницькій, роздрібній торгівлі, громадському харчуванні тощо) та за видами. Рівень витрат визначають як абсолютною сумою, так і рівнем їх у відсотках до товарообігу.

Витрати операційної діяльності за їх економічним змістом групують за економічними елементами та статтями витрат. Під *економічними елементами витрат* розуміють сукупність економічно однорідних витрат у грошовому виразі за їх видами (це групування дозволяє відповісти на запитання, що витрачено за даний звітний період).

Класифікація витрат операційної діяльності за економічними елементами наведена на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Класифікація витрат операційної діяльності за економічними елементами [22]

До складу елементу *"Матеріальні витрати"* включають вартість витрачених (спожитих) у процесі операційної діяльності [34].

До складу елементу *"Витрати на оплату праці"* включають основну заробітну плату, додаткову заробітну плату та інші заохочувальні і компенсаційні виплати.

До складу елементу *"Відрахування на соціальні заходи"* включають ЄСВ. Максимальна величина бази нарахування ЄСВ з 2018 року зросла. Зараз вона становить 25 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (станом на грудень 2017 року – 44050 грн). У 2018 році цей показник підвищився до 15 мінімальних зарплат – 55845 грн на місяць. Тобто на місячну суму доходу, що перевищує 55845 грн, ЄСВ не нараховується.

Мінімальний страховий внесок – це сума ЄСВ, яка визначається розрахунковим шляхом як добуток МЗП та розміру ЄСВ (в основному 22%).

Нарахований за звітний період (місяць) ЄСВ до сплати не може бути меншим за розмір мінімального страхового внеску. Таким чином, мінімальний страховий внесок з 1 січня 2018 року становить – 819,06 грн (3723 грн x 22%). Якщо нарахована заробітна плата найманих працівників менше мінімально встановленої заробітної плати на такий період, то роботодавець зобов'язаний донарахувати ЄСВ до мінімального страхового внеску.

До складу елементу "*Амортизація*" включають суму нарахованої амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів.

Водночас для амортизації недорогого одягу, що значиться у складі (на субрахунку 112), можуть застосовуватися ще два методи:

- списання 100 % вартості, що амортизується, уже при відпуску одягу зі складу в експлуатацію;
- списання 50 % вартості, що амортизується, у першому місяці її використання, а решти 50 % - у місяці вилучення одягу зі складу активів підприємства.

Підприємство має право обрати будь-який з перелічених методів амортизації одягу та закріпити свій вибір у наказі про облікову політику.

До складу елементу "*Інші операційні витрати*" включають витрати операційної діяльності, які не увійшли до складу собівартості реалізованої продукції, а також до складу адміністративних витрат та витрат на збут:

- ❖ вартість послуг сторонніх підприємств, пов'язаних з забезпеченням протипожежної та сторожової охорони;
- ❖ вартість послуг сторонніх підприємств з проведення рекламних заходів, пов'язаних з діяльністю підприємств;
- ❖ вартість транспортно-експедиційних послуг, не пов'язаних з придбанням товарних та інших запасів;
- ❖ вартість послуг страхових і посередницьких підприємств;

- ❖ витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів (оренда, ремонт, комунальні послуги), крім амортизації;
- ❖ витрати на охорону праці;
- ❖ витрати на придбання літератури для інформаційного забезпечення господарської діяльності підприємства;
- ❖ витрати на оплату участі у семінарах;
- ❖ витрати на гарантійний ремонт та гарантійне обслуговування тощо.

Статті калькуляції характеризують склад використаних ресурсів залежно від напрямів діяльності та об'єкта витрат.

В управлінні поточними витратами операційної діяльності, крім зазначених класифікаційних ознак, можна застосовувати додаткові ознаки класифікації – за ступенем реагування на зміну обсягів діяльності, за періодами, за центрами відповідальності чи місцем виникнення, за ступенем однорідності, за можливістю контролю в конкретному структурному підрозділі, за принципами організації управління.

Для їх використання сприяє вирішенню певних задач необхідно використовувати системну класифікацію витрат, яка дає змогу, по-перше, визначити фактори, що впливають на формування витрат і їх розмір; по-друге, встановити центри відповідальності (місця виникнення); по-третє, виявити найбільш вагомий види витрат і розробити заходи щодо оптимізації їх розміру.

За ступенем реагування на зміну обсягів діяльності витрати поділяють на *умовно-постійні* та *умовно-змінні*.

До *умовно-постійних* відносять такі витрати, розмір яких не змінюється внаслідок зміни обсягів товарообігу. До постійних належать витрати, пов'язані з управлінням діяльністю підприємства.

Змінні витрати включають у себе ті види витрат, величина яких змінюється зі зміною обсягів товарообігу. До змінних витрат належать витрати підприємств на оплату праці оперативного персоналу та відповідні суми відрахувань на соціальні заходи, а також інші витрати.

Розглянувши номенклатуру ряду витрат швейних підприємств, пропонуємо таку класифікацію стосовно віднесення їх до постійних та змінних (таб.1.3).

Таблиця 1.3

Поділ витрат швейного підприємства за ознакою залежності від ділової активності (обсягу виробництва)

Змінні витрати (залежні від обсягу виробленої продукції)	Умовно-постійні (не залежні від обсягу виробництва)
1. Оплата праці виробничих працівників при відрядній формі оплати.	1. Оплата праці виробничих працівників при погодинній формі оплати.
2. Відрахування на соціальні заходи відповідно до п.1.	2. Відрахування на соціальні заходи відповідно до п.1.
3. Витрати матеріальних ресурсів та різних видів енергії.	3. Опалення виробничих і управлінських приміщень.
4. Вартість мастильних, обтиральних та ін. матеріалів, що витрачаються на утримання та техогляд устаткування.	4. Оплата послуг інформаційного та консультативного характеру.
5. Капітальний ремонт основних засобів (вартість запчастин, матеріалів, деталей призначених для проведення ремонтів; витрати на оплату праці робітників зайнятих на ремонтах).	5. Витрати на навчання й перепідготовку кадрів.
6. Витрати на виправлення бракованої продукції.	6. Програмне забезпечення цехів.
7. Амортизація виробничого обладнання і устаткування при виробничому методі нарахування зносу.	7. Амортизація виробничих фондів (обладнання, устаткування) при прямолінійному нарахуванні зносу.
8. Податки та податкові платежі, базою нарахування яких є обсяг реалізованої продукції.	8. Оплата праці управлінському персоналу та відрахування на соціальний захист
9. Інші виробничі витрати.	9. Інші управлінські витрати.

Джерело: складено автором на основі [42]

Слід зазначити, що абсолютно точного розподілу витрат на постійні і змінні не може бути, так як існують витрати, що містять в собі постійну і змінну частини. Так, оплата праці апарату управління виробництвом може включати в себе постійну частину – оклад і змінну частину – винагороди (премії) за збільшення обсягів виробництва, за високі досягнення у праці тощо. Крім того, витрати, які для одного підприємства є постійними, для іншого можуть бути змінними.

За періодами витрати діяльності поділяють на *витрати поточного періоду* та *витрати майбутніх періодів*.

Витрати поточного періоду - це витрати на управління, збут продукції та інші операційні витрати, які належать до того періоду, у якому вони були здійснені. Зокрема, витрати майбутніх періодів - це витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів. На підприємстві з виготовлення одягу до них належать: спеціальне взуття, спеціальний одяг, інші засоби індивідуального захисту.

За ступенем однорідності витрати поділяють на *прості (одноеlementні)* та *комплексні*. Прості витрати мають однорідний зміст, тобто складаються з одного елементу витрат, наприклад, заробітна плата або амортизаційні відрахування. До складу комплексних витрат включають елементи з різною економічною природою, наприклад, витрати на зберігання, підсорткування продукції.

Розглянувши економічну сутність витрат, їх класифікацію та склад витрат операційної діяльності підприємства, необхідно відмітити, що вірне розуміння сутності витрат має велике практичне значення, дозволяє розкрити зміст процесів, дає теоретичну основу для їх аналізу та контролю. Стратегія управління витратами підприємства являє собою частину загальної стратегії управління підприємством і повинна бути спрямована на досягнення цільового прибутку, передбачає системну оцінку ефективності здійснених витрат.

Відомо, що жодна система управління не може функціонувати без інформації. І в цьому відношенні саме облік забезпечує первинну інформацію для реалізації всіх елементів управління. Таким чином, облік - це основний елемент інформаційної системи управління.

Успішне вирішення задач управління операційними витратами потребує ефективного їх обліку і різнобічного використання наданої інформації. Так, чітко організований бухгалтерський облік операційних витрат дозволяє вчасно отримувати всю необхідну інформацію про зміни, що відбуваються в складі витрат підприємства та фінансових результатів. Будучи частиною системи управління, бухгалтерський облік дає важливу інформацію керівництву підприємства, власникам для прийняття управлінських рішень, оцінки, здійснення контролю та аналізу за витратами.

Метою контролю операційних витрат є встановлення достовірності первинних даних щодо накопичення та списання витрат, повноти і своєчасності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку операційних витрат та його відповідності прийнятій обліковій політиці, достовірності інформації щодо витрат, наведеної у звітності господарюючого суб'єкта.

В умовах ринку найважливішим напрямком економічного аналізу є ретельне вивчення і оцінка господарської кон'юнктури підприємства і на цій основі розробка, обґрунтування і реалізація стратегії маркетингу. Розробка стратегії складається з двох основних елементів: оцінки навколишнього середовища, до якого належать економічна (податкова, кредитна, цінова тощо) політика держави і ринкова кон'юнктура, і оцінки внутрішніх ресурсів підприємства з точки зору достатності та ефективності їх використання.

Отже, можна зробити висновок, що облік, контроль і аналіз витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу відіграють вирішальну роль в прийнятті управлінських рішень щодо операційних витрат підприємства.

На нашу думку, витратами операційної діяльності підприємства доцільно називати зменшення економічних вигод внаслідок здійснення робіт за визначений період часу задіяними структурними підрозділами.

1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури за темою дослідження

Система бухгалтерського обліку та економічного контролю за витратами і доходами в сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без належного їхнього нормативно-правового забезпечення. Таке забезпечення формувалось протягом двох останніх десятиріч і воно перебуває в процесі постійних змін, які супроводжуються політичними, економічними, інтеграційними, соціальними та іншими чинниками. Наукових праць, присвячених суто піднятій тут проблемі в спеціальній літературі недостатньо.

Однак, інтерес до нормативно-правового забезпечення обліку та контролю загалом, і до нормативно-правового забезпечення обліку і контролю за напрямками зокрема, вважаємо, буде з часом наростати.

Сучасний етап розвитку методології обліку витрат характеризується зміною облікової та податкової системи; адаптацією цих систем до міжнародних стандартів; розробкою і впровадженням національних стандартів обліку; структуризацією і впорядкуванням механізмів взаємовідносин суб'єктів господарювання. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [50], визначає загальні терміни та принципи бухгалтерського обліку та звітності, а також систему державного регулювання бухгалтерського обліку, План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарчих операцій підприємств і організацій та Інструкція про його застосування, Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [55], Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку та Методичні рекомендації щодо заповнення форм звітності. Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України (зараз – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України) було затверджено Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядок їх планування в торговельній діяльності.

Варто підкреслити, що законодавче забезпечення обліку витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції – це сукупність нормативно-правових актів найвищих гілок влади у державі, Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств, і, власне, кожного підприємства зокрема, які

забезпечують повноцінне функціонування та динамічний розвиток бухгалтерського обліку та фінансової звітності в нашій державі [23].

Правова інформація міститься у законодавчих актах вищої юридичної сили, до яких належать закони України, що регулюють діяльність суб'єктів підприємництва у галузі фінансових і господарських відносин.

Нормативна інформація надходить з постанов Кабінету Міністрів України, Національного банку України, наказів Міністерства фінансів України, Державного Комітету статистики України, інших міністерств та відомств. Нормативна інформація не може вступати в протиріччя з правовою інформацією.

Заслугове на увагу сформована В. А. Дерієм класифікація законодавчого забезпечення обліку витрат та калькулювання собівартості продукції (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Класифікація нормативно-правового забезпечення обліку витрат та калькулювання собівартості продукції

Класифікаційна ознака	Вид нормативно-правового забезпечення
1	2
За видами	<ul style="list-style-type: none"> • Закони України • Укази і розпорядження Президента України • Постанови і рішення КМУ, міністерств та відомств • П(С)БО: 9, 16, • МСФЗ: 2, 9, 11, 23 • Кодекси України • Методичні рекомендації, інструкції, вказівки • Положення, порядок • Листи, роз'яснення • Плани рахунків бухгалтерського обліку • Форми фінансової звітності • Наказ про облікову політику на підприємстві
За рівнями	<ul style="list-style-type: none"> • Міжнародні • Загальнодержавні • Галузеві • Регіональні • Внутрішньогосподарські
За місцем і роллю в регулюванні бухгалтерського обліку та фінансової звітності	<ul style="list-style-type: none"> • НПА вищої юридичної сили • П(С)БО, інші документи з бухгалтерського обліку • НПА (інструкції, положення, вказівки) та методичні рекомендації центральних органів виконавчої влади • НПА місцевого походження • Рішення (накази) щодо форм організації бухобліку
За обов'язковістю виконання	<ul style="list-style-type: none"> • Обов'язкові • Необов'язкові (рекомендаційні)

За групами	<ul style="list-style-type: none"> • Загальні документи • За напрямками (ділянками) • За галузевою спрямованістю обліку і фінансової звітності
------------	---

Джерело: складено автором на основі [56]

Автор виділяє п'ять класифікаційних ознак нормативно-правового забезпечення: за видами; рівнями; місцем і роллю в реформуванні та регулюванні бухгалтерського обліку і фінансової звітності; обов'язковістю до виконання; групами.

До основних видів нормативно-правового забезпечення обліку витрат, з точки зору В.А. Дерія, варто відносити:

- Закони України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", "Про аудиторську діяльність";
- Укази Президента України;
- постанови і рішення Кабінету Міністрів України;
- накази, постанови, розпорядження, листи, роз'яснення міністерств та відомств;
- П(С)БО 9 "Запаси" (в частині списання запасів на витрати виробництва), 16 "Витрати",
- методичні рекомендації з формування собівартості продукції
- вказівки, інструкції, положення;
- плани рахунків бухгалтерського обліку (національний, галузеві, спрощений, робочі);
- наказ про облікову політику підприємства; графіки документообігу, графіки виконання обліково-звітних та контрольно-ревізійних робіт і т.д. [78].

У нормативно-правовому регулюванні обліку витрат є широкий спектр нормативно-правових актів, які регулюють цю облікову ділянку (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Основні нормативно-правові акти у сфері обліку витрат, якими керуються у своїй діяльності підприємства з виготовлення одягу

Тип	Коротка характеристика	Дата	Номер
1	2	3	4
Нормативно-правове регулювання методичних засад бухгалтерського обліку витрат на			

підприємствах з виготовлення одягу			
Закон	Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні – визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні [50].	16.07.1999 р.	996- XIV
Закон	Про захист прав споживачів - регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, встановлює права споживачів, а також	12.05.1991 р.	№ 1023- XII

Закінчення табл. 1.5

Тип	Коротка характеристика	Дата	Номер
1	2	3	4
	визначає механізм їх захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів.		
Закон	Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення - регулює суспільні відносини, які виникають у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, визначає відповідні права і обов'язки державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян, встановлює порядок організації державної санітарно-епідеміологічної служби.	24.02.1994 р.	№ 4004- XII
Постанова	Про затвердження опису та зразків форменого одягу і відповідних знаків розрізнення осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту.	14.02.2018 р.	81
Інструкція	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій - застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб.	09.12.2011 р.	1591
Наказ	Про затвердження Зразків спеціального одягу, взуття, спорядження та інших предметів речового майна військовослужбовців Національної гвардії України.	07.02.2018 р.	50
Наказ	Про затвердження Зразків спеціального одягу, взуття та спорядження, засобів індивідуального захисту та інших предметів речового майна військовослужбовців Управління державної охорони України в мирний час та особливий період.	29.01.2018 р.	30
НПСБО	1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» – щодо обліку витрат визначає зміст і форму Звіту про фінансові результати, а зокрема вимоги до розкриття у фінансовій звітності статей щодо витрат [60].	07.02.2013 р.	73
ПСБО	16 «Витрати» – визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності порядок формування [55].	31.12.1999 р.	318
ПСБО	8 «Нематеріальні активи» - визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.	18.10.1999 р.	242
ПСБО	9 «Запаси» - визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності [78].	20.10.1999 р.	246

ДСТУ	Система управління якістю. Цей стандарт рекомендовано застосовувати для сертифікування систем управління якістю.	2004 р.	ISO 9001-2001
ДСТУ	Порядок проведення сертифікації продукції - встановлює загальні вимоги щодо порядку проведення сертифікації продукції, процесів та послуг в Системі сертифікації УкрСЕПРО. .	01.04. 1997 р.	3413-96

Джерело: узагальнено автором

Основним нормативним документом, який визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [50]. Що стосується витрат, то вони регулюються і опираються при своєму визначенні з метою обліку на цей закон. Також одним із основних нормативних документів являється Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», який містить загальні положення, визнання, склад, методичні рекомендації, щодо формування складу витрат та порядку їх планування, обрахунки, їх відображення в бухгалтерській звітності. П(С)БО 16 визначає методологічні засади формування в обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності [55].

Розглянемо нормативно-правову базу, що регламентує облік, контроль та аналіз витрат операційної діяльності підприємства (дод. Б).

Проаналізувавши нормативно-правові та законодавчі документи України та МСБО, які регламентують процес формування, визнання та оцінку витрат, насамперед було виявлено, що поняття «витрати» мають певні відмінності у трактовці.

Так, у п.1 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» витрати визначаються як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок вилучення або розподілення власниками) [60].

В міжнародній практиці витратам не присвячено окремий МСБО. Певні основи даного поняття розкриті у МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО

2 «Запаси», МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 18 «Дохід», МСБО 23 «Витрати на позики», МСБО 38 «Нематеріальні активи» та ін.

Однак, відповідно до п. 4.25 Концептуальної основи складання і подання фінансових звітів, витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам. Це означає, що національний та міжнародний підходи до оцінки та визначення витрат ідентичні.

МСБО 1 «Подання фінансових звітів» рекомендує здійснювати класифікацію витрат за характером (наприклад, амортизація, придбання матеріалів, транспортні витрати, виплати працівникам, витрати на рекламу), або за функціями як частини «собівартості продажу» (наприклад, витрати на збут або адміністративну діяльність). Це відповідає класифікації витрат за економічними елементами та статтями калькуляції у вітчизняній практиці, що передбачено П(С)БО 16 «Витрати» [55].

Під час проведеного дослідження також було виявлено, що у визначенні постійних і змінних загальновиробничих витрат, формуванні їх баз розподілу в П(С)БО 16 «Витрати» та в МСБО 2 «Запаси» немає жодних відмінностей. Лише в П(С)БО 16 «Витрати» наводиться детальний перелік складу загальновиробничих витрат, що значно полегшує працю бухгалтера з їх класифікації на підприємстві. Водночас різниця полягає в тому, що згідно з П(С)БО 16 «Витрати» загальновиробничі витрати включаються до складу виробничої собівартості продукції робіт, послуг, а відповідно до МСБО 2 «Запаси» – до оцінки запасів, а саме до витрат на їх обробку [75].

Подібність чи відмінність бухгалтерського обліку та відображення у фінансовій звітності витрат авторами характеризується неоднозначно. Зокрема, О.О. Августова [3] зазначає, що в методологічних аспектах обліку процесів виробництва та реалізації продукції (робіт, послуг), відповідно до національних і міжнародних стандартів, у питаннях оцінки та обліку витрат суттєвих відмінностей немає, однак питання практичного застосування стандартів

відрізняються від прийнятих на міжнародному рівні, оскільки враховують вітчизняну специфіку.

О.М. Ромашко [64] зазначає, що між системами звітності є багато спільного, це зумовлено тим, що в основі П(С)БО Україна використала міжнародні стандарти. В МСФЗ в останні періоди були внесені численні зміни, але зміни в П(С)БО вносяться повільно, тому з роками і віддаляють їх від МСФЗ.

Також автор вказує на суттєві відмінності відображення в обліку та звітності витрат, визначаючи важливою умовою удосконалення діючих національних стандартів конкретизацію певних понять та термінів, зближення діючих стандартів обліку витрат з податковим законодавством, розробку єдиного підходу до оцінки, визнання та відображення витрат суб'єктів господарювання. Застосування МСФЗ як для складання фінансової звітності є запорукою прозорості інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил складання звітності та численними поясненнями до неї.

Варто зазначити, що Податковий кодекс України (ПКУ) не дає трактування категорії «витрати», що дало змогу уникнути невідповідностей між ним та П(С)БО 16 «Витрати» [55]. Нова редакція ПКУ відображає тільки перелік витрат, які безпосередньо пов'язані з отриманням доходів підприємства.

В цілому, проаналізувавши діючу нині нормативну базу, можна сказати, що вона потребує подальшого удосконалення, наближення до міжнародної практики та більшої узгодженості законодавчих актів між собою.

Тепер проаналізуємо спеціальну літературу з питань обліку, контролю та аналізу витрат операційної діяльності підприємства (дод. В).

Суттєвий внесок у розробку проблем управління витратами зробили такі зарубіжні учені, як Р. Ентоні, Дж. Рис, Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер, В.Г. Лебедев та багато ін.

Питання удосконалення класифікації витрат досліджено у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, зокрема: Ф.Ф. Бутинця [17], В.В. Сопко [72], Л.В. Нападовської [68], С.Ф. Голова [58], К. Друрі [25] та ін.

Галузеві особливості обліку, аналізу та контролю витрат на підприємствах легкої промисловості знайшли часткове відображення у роботах Н.І. Пилипів, І.В. Любезної, А.В. Івануса [51]. Вагомим внеском у розвиток методології обліку та аналізу витрат операційної діяльності промислового підприємства є праці таких вітчизняних науковців, зокрема: Ф.Ф. Бутинця, О.В. Абрамової, В.С. Адамовської, В.В. Волошиної, О.І. Грицяя, А.В. Дзюбіної, М.М. Матюхи, В.О. Мец, Л.Г. Миськової, О.П. Півнюк, О.В. Ромащенко, В.Я. Фаріона [57].

Питанням бюджетування присвячено велику кількість праць М.Д. Білик, С.В. Голова, Л.В. Нападовської, Н.І. Пилипів, В.П. Савчука, В.Є. Хруцького, К. Друрі, Ч.Т. Хорнгрена та Дж. Фостера, Джай К. Шима [47]. Однак, через певні причини бюджетний процес не забезпечує комплексного планування всіх сфер діяльності підприємства. При цьому проблеми виникають як в методичному забезпеченні процесу бюджетування, так і в практичному застосуванні методологічних напрацювань на підприємствах.

Зважаючи на велику кількість наукових досліджень проблематики внутрішнього контролю витрат виробництва (С.В. Бардаш, Ф.Ф. Бутинець, М.Т. Білуха, П.О. Куцик, Т.В. Ковтун, Є.В. Мних, Л.Г. Столяр, Л.Г. Медвідь [52]) практика здійснення внутрішнього контролю щодо витрат виробництва свідчить про відсутність цілісного підходу, як з точки зору організації даного процесу, так і якості використання існуючих методів.

Проблемам автоматизації контролю та обліку присвячено праці вітчизняних науковців: М.М. Бенька, Ф.Ф. Бутинця, В.П. Завгородного, С.В. Івахненкова, О.В. Клименко, В.Ф. Палія, Т.А. Писаревської та ін., де розглядаються як теоретичні питання автоматизації контролю, так і питання практичного застосування сучасних інформаційних систем і технологій у обліково-контрольній системі.

Віддаючи належне вагомості наукового доробку вітчизняних та зарубіжних вчених стосовно удосконалення обліку, контролю та аналізу виробничої діяльності суб'єктів господарювання, невирішеними залишаються деякі науково-практичні питання щодо управління витратами підприємств промисловості

(зокрема, легкої): класифікація витрат відповідно до галузевої специфіки та потреб фінансового й управлінського обліку підприємств; оцінка витрат та визнання зворотних відходів виробництва для оптимізації розрахунку собівартості готової продукції; методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції для розв'язання проблем щодо постачання та зберігання виробничих запасів; організація обліку та контролю витрат на промислових підприємствах для забезпечення можливості формування точної та своєчасної облікової інформації для здійснення контролю за витратами.

Таким чином, проаналізувавши вищезазначену літературу, можна зробити висновок про те, що за останні роки на у науковій і спеціальній літературі досить повно розкрито методика та основні етапи процесу обліку, різноманітні підходи до класифікації витрат, представлені різні методи формування та оцінки собівартості, які дозволяють удосконалити методика обліку, контролю та аналізу операційних витрат підприємства з метою інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень, покращення фінансових показників діяльності підприємств та усунення недоліків в їх діяльності. Отже, існуючої спеціальної літератури достатньо для ведення бухгалтерського обліку, аналізу та контролю витрат операційної діяльності підприємств.

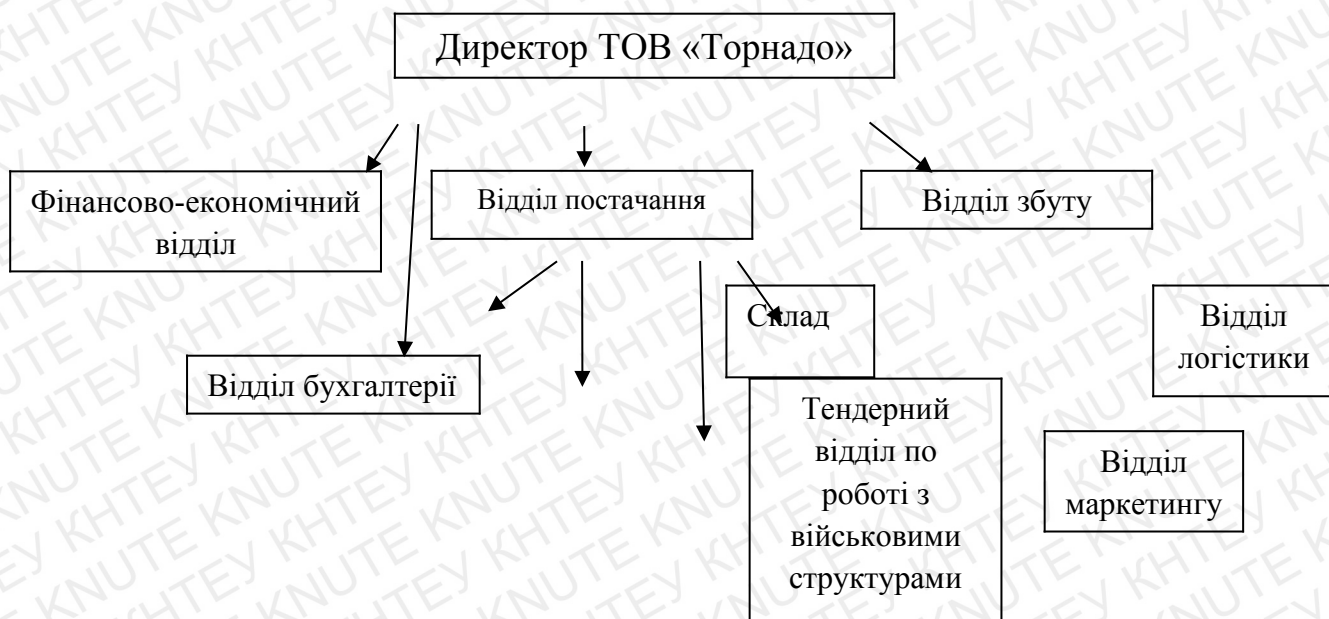
1.3. Передумови організації та методики обліку, аналізу та контролю витрат операційної діяльності у ТОВ «Торнадо»

Об'єктом дослідження в даній роботі виступає Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Торнадо», яке відповідно до установчих документів займається текстильним виробництвом, виробництвом одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів та неспеціалізованою оптовою торгівлею. Статут підприємства представлений в дод. Г.

Метою діяльності Товариства є здійснення господарської діяльності, одержання прибутку, задоволення на основі отриманого прибутку соціально-економічних потреб його учасників та надання благодійної допомоги.

Відповідальність за фінансово-господарську діяльність підприємства його засновниками безпосередньо покладено на директора. Штатний розклад підприємства розроблений, виходячи з задач підприємства та об'ємів діяльності.

Структура підприємства та управління його підрозділами зображена на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Організаційно-управлінська структура ТОВ «Торнадо»

Джерело: складено автором за даними підприємства

Керівником бухгалтерії є головний бухгалтер, який безпосередньо підпорядкований виконавчому директору.

До складу бухгалтерії входять: головний бухгалтер, заступник головного бухгалтера і бухгалтери. Бухгалтерський облік в ТОВ «Торнадо» ведеться відповідною бухгалтерською службою, яку очолює головний бухгалтер, який повинен:

- забезпечити дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності;

- організувати контроль за правильним відображенням бухгалтерському обліку всіх господарських операцій (внутрішній контроль);
- брати участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

До обов'язків бухгалтерії ТОВ «Торнадо» входить:

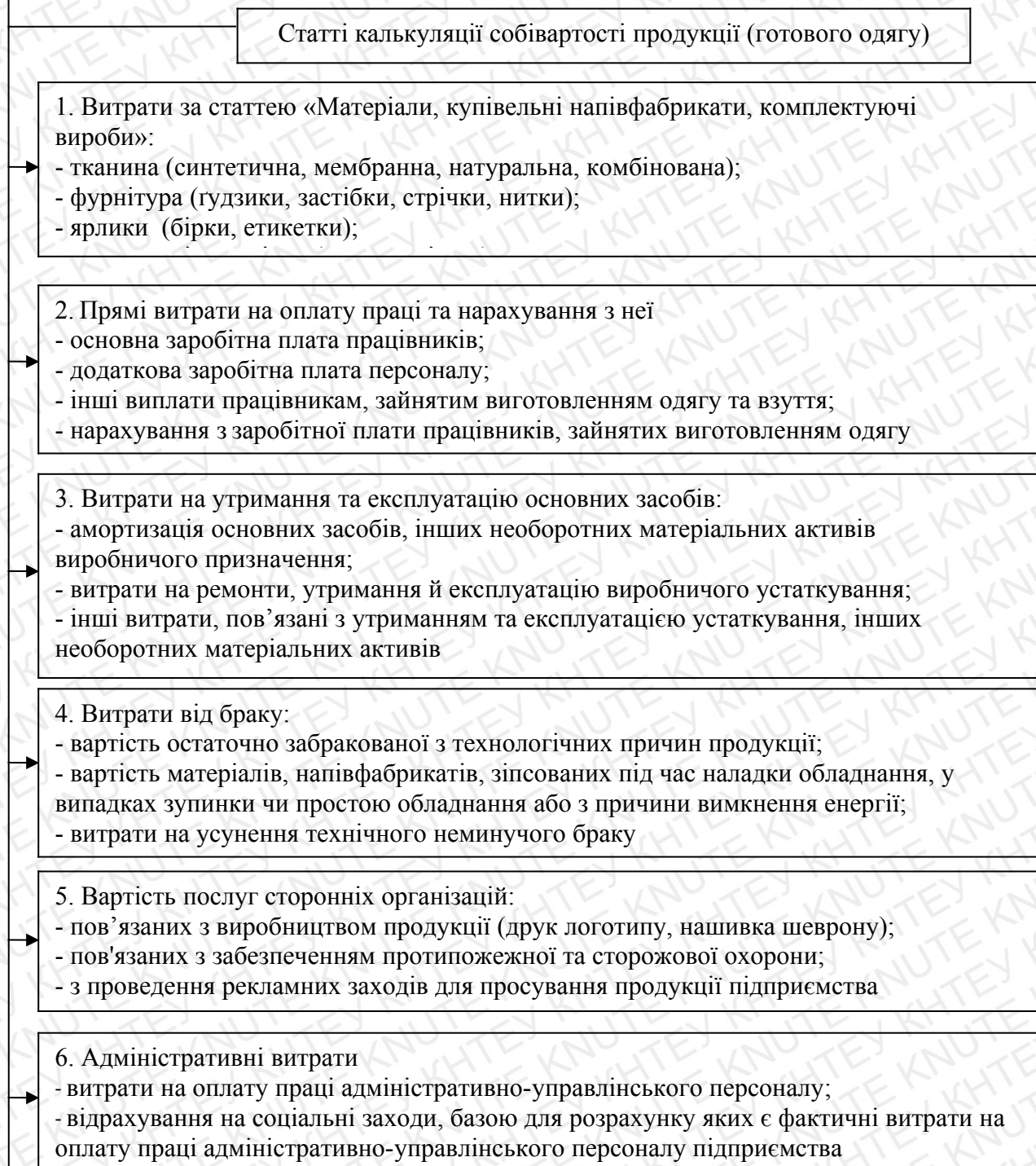
- здійснення контролю за своєчасним і правильним оформленням документів та законністю проведених операцій, ефективним та економним використанням матеріальних ресурсів та систематичного контролю за збереженням грошових коштів та матеріальних цінностей;
- своєчасне проведення розрахунків, що виникають в результаті діяльності з підприємствами, установами та фізичними особами;
- нарахування і виплата в строк заробітної плати працівникам підприємства (система оплати заробітної плати - місячна);
- участь працівників бухгалтерії у проведенні інвентаризації коштів, розрахунків і матеріальних цінностей;
- складання і подання в установлені строки фінансової звітності;
- забезпечення організації бухгалтерського обліку з широким використанням обчислювальної техніки у відповідності з вимогами нормативних документів по його веденню і складанню звітності;
- систематизований облік положень, інструкцій, методичних вказівок з питань обліку та звітності, інших нормативних документів, що стосуються бухгалтерії;
- зберігання бухгалтерських документів, реєстрів обліку, машинограм, інших документів, а також здача їх до архіву в установленому порядку.

Бухгалтерська служба ТОВ «Торнадо» здійснює перевірку первинних документів за формою і змістом до внесення їх в реєстри обліку, тобто здійснюється перевірка наявності у документі обов'язкових реквізитів і змісту господарської операції, перевіряють логічну ув'язку та здійснюють математичну перевірку відповідних показників.

Наказ про облікову політику від 7 січня 2017 року №15 наведений в дод. Д. Робочий план рахунків, запропонований для ТОВ «Торнадо» наведено в дод. Е. Оборотно-сальдова відомість досліджуваного підприємства за 2017 рік наведена в дод. Ж. Теоретичні засади організації та методика обліку витрат та калькулювання собівартості продукції практично однакові для підприємств з різноманітними напрямками господарської діяльності у сфері виробництва.

Структура витрат за статтями калькуляції на ТОВ «Торнадо» наведено на рис. 1.4.

- 7. Загальнови­робничі витрати на управління та обслу­го­ву­ван­ня ви­роб­ни­цтва:
- на органі­за­цію робіт і вдосконалення техно­ло­гії;
  - на здійснення заходів з охоро­ни праці

- 8. Паливо й енергія на техно­ло­гічні цілі, витрати на всі види палива, що без­по­середньо ви­ко­ри­сто­вують­ся у процесі ви­роб­ни­цтва:
- витрати на електроенергію;
  - витрати на паливо й інші енергетичні ресурси формують­ся виходячи з цін придбання, включаючи витрати на транспортування, зберігання та доставку

Рис. 1.4. Структура витрат за статтями калькуляції на ТОВ «Торнадо»

Джерело: узагальнено автором

Аналіз виробничої структури та особливостей організації і технології виробництва одягу на ТОВ «Торнадо» дозволяє нам зробити висновок про суттєвий їх вплив на облік витрат в галузі, а отже, докладніше зупинимось на виробничій структурі підприємства. Це – його внутрішня будова, сукупність виробничих дільниць у їх взаємозв'язку. Головною частиною звичайної операційної діяльності підприємства є основний виробничий процес створення тих видів продукції, для яких воно призначене. Вихідні матеріали запускаються в основний виробничий процес і після його завершення перетворюються у готовий продукт. Наприклад, на підприємстві швейної промисловості у виробничий процес запускаються різні тканини, прикладні матеріали, фурнітура і в результаті відповідних технологічних впливів на ці матеріали утворюється готовий продукт – одяг (куртка, комбінезон, сорочка, костюм і т. ін.).

Нами було виявлено, що значною мірою на формування собівартості продукції впливають методи організації виробничих процесів. Вони зумовлюють розташування засобів виробництва на виробничій площі (на тій, що існує, чи тій, що проектується). Ідеальним методом організації виробництва (МОВ) є той, який забезпечує економічне виробництво безперервним переміщенням предметів праці за найкоротшим маршрутом. Проблема вибору МОВ виникає кожного разу, коли має місце модифікація (удосконалення) виробничого процесу, продукції, що випускається, придбання нового устаткування тощо.

На підприємстві ТОВ «Торнадо» у відповідності з економічною доцільністю основне виробництво поділяється на такі цехи: експериментальний, підготовчий, розкрійний, швейний, опоряджувальний.

Основним завданням експериментального цеху є своєчасна та високоякісна підготовка моделей до запуску у виробництво, яка виявляється у:

- конструкторському та технологічному проопрацюванні нових моделей;
- розробці оптимальних режимів технологічних процесів;
- нормуванні витрат усіх матеріалів, що використовуються для виробу;
- виготовленні лекал, трафаретів, світлокопій;
- підготовці технічної документації на модель.

У функції даного цеху входить також здійснення авторського нагляду за моделями, впровадженими у виробництво, контроль за використанням матеріалів, оновлення асортименту виробів з врахуванням попиту споживачів згідно напрямків моди, постійне вдосконалення конструкцій та технології виробів, розробка заходів з використання відходів виробництва, випробування нових видів обладнання і засобів малої механізації, надання допомоги цехам при освоєнні нових видів виробів, моделей, устаткування, пристроїв.

Виготовлення швейних виробів на підприємстві пов'язане з переробкою великої кількості тканин верху, підкладки, прикладних матеріалів. Для покращення їх підготовки до запуску у виробництво і правильного використання на підприємстві створили окремі підготовчі цехи. Завдання підготовчого цеху зводиться до ритмічного забезпечення якісними матеріалами розкрійного цеху, що добирають у настили.

Значну питому вагу в загальній трудомісткості швейних виробів займають роботи, що здійснюються у розкрійних цехах підприємств. Це одна із найбільш важливих ланок виробництва, робота якої визначає якість готової продукції, економію матеріалів. Від діяльності розкрійного цеху в багатьох випадках залежить виконання бізнес-плану підприємством, реалізація продукції в заданому асортименті. Тут заповнюють калькуляційні талони, преїскурантні ярлики, маршрутні листи, виконують інші операції.

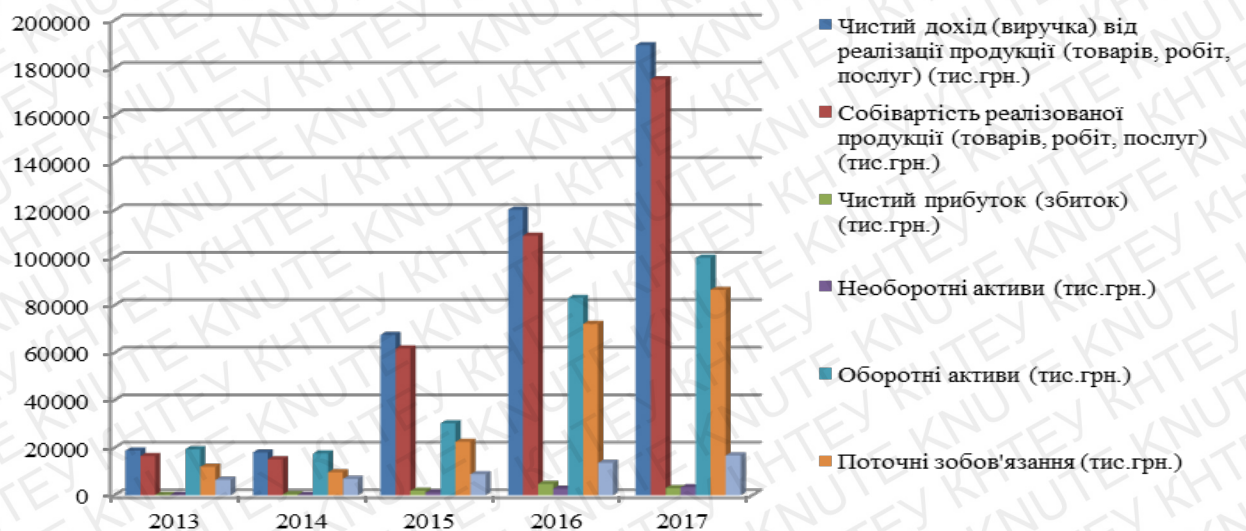

Швейні цехи призначені для пошиття виробів та кінцевих опоряджувальних операцій. Інколи у цьому ж цеху проводиться пакування готових швейних виробів і передача їх на склад готової продукції. Завданням швейного цеху є забезпечення розміщення, з'єднання деталей у відповідності з технічними умовами при найменших матеріальних та трудових витратах. Робота швейних цехів суттєво впливає на техніко-економічні показники роботи підприємств, а саме на трудомісткість та собівартість.

Основні показники роботи підприємства розраховані за даними балансу підприємства Ф-1 та звіту про фінансові результати Ф-2 та наведені в дод. А. З наведених даних можемо зробити висновок, що протягом аналізованого періоду підприємство постійно нарощувало обсяги діяльності, наприклад, приріст доходу збільшився з 2013 по 2017 роки на 170767 тис. грн. (908,58%) по відношенню до 2013 року, а з 2016 року – на 69267 тис. грн. (57,58%) по відношенню до 2017-го року. На негативну оцінку заслугове досить великий рівень витрат підприємства, який навіть став в 2017-му році причиною зменшення прибутку на підприємстві.

Це сталося, зокрема, внаслідок випереджаючих темпів зростання собівартості продукції (957,99%) проти темпів приросту доходу (виручки) від реалізації (908,58%). Чистий збиток в 2017-му році склав 3080 тис. грн., що заслугове на позитивну оцінку, проте в порівнянні з минулими роками показник зменшився.

На позитивну оцінку заслугове постійне збільшення як необоротних так і оборотних активів, зокрема, в 2017-му році приріст необоротних активів склав 3189,9 тис. грн. (1669,63%) по відношенню до 2013 року, а оборотних – 80546 тис. грн. (414,12%), проте зазначені цифри свідчать про погіршення структури активів, внаслідок зменшення питомої ваги їх мобільної частини.

Рис. 1.5. Динаміка основних показників господарської діяльності ТОВ «Торнадо» протягом 2013-2017 рр. (тис. грн.)

Джерело: складено автором за даними підприємства

Позитивним є те, що на підприємстві відсутні довгострокові зобов'язання, але занепокоєння викликає великі темпи приросту поточних зобов'язань, що може призвести до погіршення фінансової стійкості підприємства (про це свідчать також показники фінансової стійкості, наведені в дод. А).

Висновки за підрозділом 1

На підставі проведеного дослідження теоретико-методологічних основ обліку, аналізу та контролю витрат підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначені напрями удосконалення теоретичних і практичних положень існуючої організації методології обліку витрат виробництва і реалізації продукції ТОВ «Торнадо» відповідно до нових умов господарювання з урахуванням національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку і досягнень вітчизняної та міжнародної облікової практики, уточнено поняття економічних термінів “витрати” і “затрати”, що мають важливе значення в економічній теорії для визначення собівартості виробництва продукції та управління її

формуванням; удосконалена класифікація витрат виробництва, спрямована на відображення в обліку затрат за місцями їх утворення і відповідальності з метою забезпечення управління ефективного використання ресурсів; розкрита економічна суть постійних, змінних, умовно-постійних витрат підприємств швейного виробництва, що дозволяє виявляти резерви зниження собівартості продукції та її ціноутворення на внутрішньому і міжнародному ринках, підвищувати її конкуренто-спроможність; запропонована типова класифікація статей калькулювання продукції швейного виробництва для всієї галузі, що сприяє ефективному управлінню якістю виробів.

2. Аналіз результатів досліджень вітчизняних вчених-економістів свідчить, що теоретичні та практичні розробки щодо обліку та аналізу витрат, мають сучасний характер та відображають ґрунтовне розуміння проблем, пов'язаних з трансформацією вітчизняної системи обліку. Поряд з цим, важливі аспекти теорії і практики обліку та аналізу витрат, потребують проведення подальших досліджень та розробок в напрямку їх удосконалення. До них слід віднести: відсутність єдиного підходу до визначення класифікації видів діяльності при формуванні витрат; оптимізацію обліку витрат як важливого джерела інформації для прийняття управлінських рішень; необхідність розробки нових підходів до аналізу витрат підприємств сфери торгівлі, що відповідають сучасним інформаційним потребам користувачів та можливостям інформаційних технологій.

Однак, нормативно-правова база не є досконалою внаслідок постійних змін та доповнень законодавства. Також деякі нормативні документи містять недостатньо чітко висвітлені та суперечливі положення, що може призвести до неоднозначності їх трактування і застосування на практиці.

Питання, що стосуються обліку, контролю та аналізу витрат у підприємствах висвітлюються в спеціальних економічних виданнях. За останні десять років випущено значна кількість монографій з проблем організації та методики обліку витрат. Питання обліку витрат у підприємствах регулярно обговорюються у періодичних джерелах.

3. При дослідженні організації обліку витрат з'ясовано, що на ТОВ «Торнадо» облік витрат організовано на належному рівні, так як показує про досить хороший рівень економічного управління підприємством, ступінь впливу результатів діяльності окремих підрозділів на підвищення ефективності виробництва, обґрунтованість панування якісних та кількісних показників й оптимальне ціноутворення. Основними складовими організації бухгалтерського обліку витрат є документування, синтетичний і аналітичний облік і відображення операцій в облікових регістрах і звітності. Методи обліку витрат повинні сприяти відображенню самого процесу формування їх в конкретних умовах виробництва. Відокремлення об'єктів обліку витрат та калькулювання, вибір методів обліку витрат і калькулювання, калькуляційних одиниць згідно з чинним законодавством є компетенцією підприємств, що потребує допомоги з цих питань з боку державних, галузевих органів та наукових установ.

Отже, за 2013-2017 рр. економічний потенціал компанії значно зріс, на це вплинуло збільшення основних економічних показників. Фінансові результати діяльності підприємства значною мірою залежать від рівня управління його фінансами. В умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення рентабельної діяльності суб'єкта господарювання є необхідною складовою, яка обумовлює зростання ринкової вартості підприємства. При збільшенні прибутку збільшувались і витрати, але значне збільшення доходу в порівнянні з витратами не спричинили збитковість підприємства, а отже при такому позитивному рості фінансових показників компанія збільшила свої можливості в подальшому розвитку своєї діяльності.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З ВИГОТОВЛЕННЯ ОДЯГУ

2.1. Організація обліку витрат операційної діяльності

ТОВ «Торнадо» встановлює порядок організації бухгалтерського обліку, в якому визначається:

- перелік посадових осіб, які ведуть облік та які мають право підписувати первинні документи на здійснення господарських операцій;
- графік документообігу, який повинен забезпечити оптимальну кількість підрозділів та виконавців, через яких проходить кожний перинний документ, визначити мінімальний термін його знаходження в підрозділі;
- як ведеться облік за допомогою яких рахунків, субрахунків документів, форм обліку, які реєстри обліку використовуються, яка техніка ведення обліку та технологія обробки облікової інформації;

- в які терміни та яким чином здійснюється збір, обробка, узагальнення та надання інформації;

- інші особливості організації роботи та ведення бухгалтерського обліку.

Робочий план рахунків з обліку витрат на ТОВ «Торнадо» представлений в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Робочий план рахунків витрат ТОВ «Торнадо»

Рахунки першого порядку (синтетичні рахунки)	Рахунки другого порядку (субрахунки)
	8 клас. Витрати за елементами
80 Матеріальні витрати	801 Витрати сировини й матеріалів
	802 Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів
	803 Витрати палива, енергії
	804 Витрати тари, тарних матеріалів
	805 Витрати будівельних матеріалів
	806 Витрати запасних частин

Закінчення табл. 2.1

Рахунки першого порядку (синтетичні рахунки)	Рахунки другого порядку (субрахунки)
	807 Витрати матеріалів с/г призначення
	808 Витрати товарів
	809 Інші матеріальні витрати
81 Витрати на оплату праці	811 Виплати за окладами, тарифами
	812 Премії та заохочення
	813 Компенсаційні виплати
	814 Оплата відпусток
	815 Оплата іншого невідпрацьованого часу
	816 Інші витрати на оплату праці
82 Відрахування на соціальні заходи	821 Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування
83 Амортизація	831 Амортизація основних засобів
	832 Амортизація інших необоротних матеріальних активів
	833 Амортизація нематеріальних активів
84 Інші операційні витрати	За видами витрат
85 Інші затрати	За видами витрат
	9 клас. Витрати діяльності
90 Собівартість реалізації	901 Собівартість реалізованої продукції
	902 Собівартість реалізованих товарів
	903 Собівартість реалізованих робіт і послуг
91 Загальновиробничі витрати	Загальновиробничі витрати
92 Адміністративні витрати	Адміністративні витрати

93 Витрати на збут	Витрати на збут
94 Інші витрати операційної діяльності	941 Витрати на дослідження і розробки
	942 Собівартість реалізованої іноземної валюти
	943 Собівартість реалізованих виробничих запасів
	944 Сумнівні і безнадійні борги
	945 Втрати від операційної курсової різниці
	946 Втрати від знецінення запасів
	947 Недостачі і втрати від псування цінностей
	948 Визнані штрафи, пені, неустойки

Джерело: складено автором на основі [43]

Узагальнюючи викладений вище матеріал, порівняємо умови визнання витрат, наведених у П(С)БО 16 «Витрати» та Концептуальній основі складання та подання фінансових звітів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Порівняльна характеристика витрат за МСФО та П(С)БО

Ознака порівняння	МСФЗ	П(С)БО
Стандарт, який регламентує	Єдиного спеціалізованого стандарту немає	П(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

Закінчення табл. 2.2

Ознака порівняння	МСФЗ	П(С)БО
Визначення терміна	Витрати – це зменшення економічних вигод протягом звітного періоду, що відбувається у формі відтоку або зменшення активів або збільшення зобов'язань, які ведуть до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілом між учасниками акціонерного капіталу	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу
Класифікація та групування витрат	Виходить із існування загальноприйнятої практики розмежування в звітності статей витрат, які виникають у процесі звичайної діяльності та статтями витрат, які не пов'язані із звичайною діяльністю	Витрати класифікуються залежно від виду діяльності, від якого вони виникли по економічним елементах і статтях витрат. А також виділяють прямі й непрямі витрати, змінні й постійні, одноелементні та комплексні, поточні витрати, витрати минулих і майбутніх періодів, продуктивні, непродуктивні та надзвичайні витрати
Визнання витрат	Витрати поділяються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками по конкретних статтях доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що	Витрати визнаються у звітності в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального її розподілу протягом

	виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій	тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди
Оцінка витрат	Відсутні спеціально викладені в окремому стандарті правила відносно оцінки витрат організації	Відсутні спеціальні, викладені в окремому з'ятому стандарті, правила відносно оцінки витрат організації, але стандарти указують на деякі особливості оцінки витрат

Джерело: Складено автором за [55]

Обліковий процес організується за видами, типами, формами діяльності тощо. Класифікація витрат за видами діяльності наведена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Класифікація витрат за видами діяльності

Вид діяльності	Витрати
Операційна діяльність	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), адміністративні затрати Адміністративні затрати (загальні та корпоративні затрати, затрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу тощо) Затрати на збут (затрати на пакувальні матеріали та ремонт тари,

Закінчення табл. 2.3

Вид діяльності	Витрати
	оплата праці, затрати на маркетинг тощо) Інша діяльність Інші операційні (затрати затрати на дослідження та розробки, собівартість реалізованої валюти, визнані штрафи та пені, безнадійні борги тощо)
Фінансова діяльність	Затрати (втрати від участі в капіталі (збитки, отримані внаслідок інвестицій в асоційовані або спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі) Фінансові затрати (затрати на проценти — з кредитів отриманих, облігацій випущених, фінансової оренди тощо) Собівартість реалізованих фінансових інвестицій, необоротних активів та іншого майна підприємства, втрати від неопераційних курсових різниць тощо
Інша діяльність	Собівартість реалізованих фінансових інвестицій, необоротних активів та іншого майна підприємства, втрати від неопераційних курсових різниць тощо
Надзвичайні умови	Втрати і затрати, пов'язані з подіями або операціями, які відрізняються від звичайної діяльності підприємства і їх періодичне повторення не очікується

Первинний облік затрат діяльності характеризує рух від моменту передачі речовин та сил природи на процес діяльності, рух у процесі діяльності за

характером технології та організації діяльності, де використана речовина або сила природи; спосіб використання; мету використання готового продукту діяльності: виробу, послуги, роботи. Вихідна номенклатура первинного обліку визначається характером речовини та сили природи, яка використовується, та способом використання. Перелік первинних носіїв інформації про витрати та їх безпосередніх виконавців наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Перелік форм первинних документів з обліку загальнопромислових витрат ТОВ «Торнадо»

№ з/п	Назва документа	Номер форми типової або згідно з розробками підприємства	Формат документа	Призначення документа
1	2	3	4	5
1	Лімітно-забірна картка	М-28	А-3	Відпуск зі складу продуктів праці

Закінчення табл. 2.4

№ з/п	Назва документа	Номер форми типової або згідно з розробками підприємства	Формат документа	Призначення документа
1	2	3	4	5
2	Акт на списання основних засобів	ОЗ-3	А-4	Для списання основних засобів з балансу підприємства
3	Акт приймання здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів	ОЗ-2	А-4	Відображення витрат на ремонт основних засобів
4	Накладна-вимога на відпуск матеріалів	М-11	А-5	Для списання матеріалів на виготовлення готової продукції
5	Подорожній лист вантажного автомобіля	2	А-4	Для списання паливно-мастильних матеріалів та нарахування заробітної плати водіям
6	Подорожній лист легкового автомобіля	3	А-5	Для списання паливно-мастильних матеріалів та нарахування заробітної плати водіям
7	Вимога на видачу спецодягу	27	А-5	Для списання спецодягу

8	Акт виконаних будівельних робіт	КБ-2в	А-4	Для розрахунку вартості будівельних робіт та зарахування на витрати підприємства.
9	Розрахункова відомість	П-6	А-4	Для відображення інформації про нарахування конкретному працівнику різних видів оплат, які включаються до фонду оплати праці (основної, додаткової заробітної плати, а також інших стимулюючих і компенсаційних виплат) і до складу інших виплат, що не відносяться до фонду оплати праці
10	Авансовий звіт	АО-1	А-4	відображає витрати, понесені під час службового відрядження або виконання цивільно-правових дій від імені та за рахунок підприємства

Джерело: складено автором на основі [43]

Первинні носії інформації про факт здійснення витрат зберігаються (підшиваються) у відповідних реєстрах на різних ділянках обліку.

Значна частина номенклатури вже визначена на попередніх об'єктах організації обліку: виробничих запасів, праці та її оплати тощо.

Природа виробничих витрат полягає у грошовому вираженні виробничих ресурсів, що були використані у процесі виробництва продукції.

Виробничі витрати реалізованої продукції відображаються у звіті про фінансові результати одночасно зі зменшенням активів у балансі та визнанням доходу, для отримання якого вони були здійснені [32]. При цьому прямі матеріальні витрати, що зменшують виробничі запаси в активі балансу, включаються у виробничу собівартість реалізованої продукції звітного періоду і відображаються у складі отриманої виручки від реалізації.

Аналіз свідчить, що існуючі критерії оцінки виробничих витрат не враховують їх характер, рівень невизначеності та час компенсації, від чого суттєво залежить рівень та час відтворення використаних ресурсів. Важливо й те, що прогнозований рівень витрат за різних причин може суттєво розбігатися з

фактичним, і наявність цієї різниці потребує її компенсації за рахунок зовнішніх або внутрішніх додаткових фінансів.

Таким чином, розраховані за звітними даними показники ефективності підприємства відрізняються, іноді суттєво, від планових, і не відображають фактичний рівень реалізації підприємством потенційної можливості отримання грошових коштів від використання виробничих ресурсів, оскільки не враховують специфіку функціонування підприємства, рівень компенсації виробничих витрат та відтворення виробничих ресурсів, і прибутку, отриманого у грошових коштах, чинник ймовірності появи додаткових витрат. Тому врахування факторів не тільки процесу формування (прогнозування) виробничих витрат, але й процесу їх наступної компенсації сприяє ефективному управлінню відтворенням виробничих ресурсів.

За допомогою попередільного і позамовного методів калькуляції виробничих витрат забезпечується інформація про обсяги понесених виробничих витрат. Методи Direct-cost, Absorption-cost, АВ-cost, ЛТ-cost, Target-cost та їм подібні дозволяють економічно обґрунтувати рішення оперативного, тактичного і стратегічного управління підприємством.

Побудова обліку витрат на збут підприємства В «Горнадо» здійснюється згідно з вимогами П(С)БО 16, положення про склад витрат та галузевими інструкціями і методичними рекомендаціями відповідно до особливостей технології та організації підприємства.

Обсяги виробничих витрат підприємства підлягають прогнозуванню. Таким чином, економічно обґрунтовуються показники виробництва, дотримання яких при ефективному використанні виробничих ресурсів, призведе до планових економічних результатів з видобутку корисних копалин. Разом з тим, наявні функції і методи управління виробничими витратами не завжди забезпечують їх подальшу компенсацію. Зазвичай, у планових обсягах виробничих витрат враховуються організаційно-економічні фактори, що викликають перевитрати або економію матеріальних ресурсів: технічний рівень, управління та організація,

обсяги та структура виробництва та інше, але при цьому, як правило, природні фактори, що погано прогнозуються, випадають з поля зору

Отже, ведення бухгалтерського обліку в ТОВ «Торнадо» здійснюється відповідно до чинного законодавства України за комп'ютерною формою обліку бухгалтерською службою на чолі з головним бухгалтером. Організацію бухгалтерського обліку на підприємстві здійснює виконавчий директор. На підприємстві керуються наказом “Про облікову політику підприємства”, згідно якого забезпечене дотримання єдиних методологічних принципів ведення бухгалтерського обліку, організовано контроль за правильним відображенням на рахунках бухгалтерського обліку. Забезпечене повне поєднання реєстрів, що застосовуються в обліку, порядок ведення синтетичного та аналітичного обліку, визначені форми зв'язку між обліковими реєстрами, спосіб і техніка облікових записів.

Перехід підприємств на самостійне матеріальне забезпечення на основі вивчення кон'юнктури ринку, динаміки цін, пошуку потенційних партнерів за відсутності гарантованих державних поставок докорінно змінює ставлення підприємства промисловості до обліку витрат та формування собівартості продукції, змушуючи реально оцінювати ситуацію, максимально використовувати обліково-звітну інформацію [75].

Облік на ТОВ «Торнадо», що здійснюється на синтетичних рахунках, називається синтетичним (зведеним). Його дані використовуються при заповненні форм бухгалтерської звітності, передусім складанні балансу, а отже, служать для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Таким чином, в балансі відображаються сумарні, вартісні оцінки узагальнюючих показників або дані синтетичних рахунків.

Аналітичний облік на ТОВ «Торнадо» представляє собою деталізацію синтетичного обліку з метою отримання більшого обсягу інформації для контролю та аналізу господарської діяльності. Для оперативного управління і керівництва роботою підприємства, контролю та планування обсягу матеріально-технічного постачання; для контролю за збереженням всіх видів власності

необхідний детальний облік витрат на виробництво; для здійснення розрахунків з працівниками (персоналом), з постачальниками, з бюджетом також необхідні конкретні дані, що детально характеризують всі сторони діяльності підприємства. Для управління, керівництва, контролю і планування господарських процесів, організації розрахунків з робітниками, замовниками, бюджетом, власниками у адміністрації підприємства виникає потреба в інформації, з різним ступенем узагальнення: як зведений, так і більш детальній.

Для підвищення ефективності збуту продукції використовують багатоканальні системи розподілу продукції. Кожен виробник на основі маркетингових досліджень ринків збуту своєї продукції визначає структуру можливих каналів розподілу, їх зв'язок зі споживачами [62].

Можна зауважити, що облік реалізації посідає одне з найважливіших місць у бухгалтерському обліку та забезпечує підприємство такими даними як інформацію про збут і реалізацію продукції, товарів, робіт і послуг, планування об'ємів реалізації, встановлення оптимального рівня цін, кон'юнктуру окремих ринків збуту, очікуваний прибуток від збуту та інші.

З метою управління процесом збуту продукції підприємство має виконувати наступні завдання :

- формувати збутову політику підприємства, як основу вдосконалення системи збуту;
- визначати пріоритети, на які доцільно орієнтувати збутову політику;
- розглянути загальну модель формування збутової політики, а також доцільність документального закріплення збутової політики;
- визначити основні завдання маркетингового підрозділу та функції керівника маркетингового відділу;
- досліджувати напрями оптимізації планування продажів [35].

Проблемою на сьогодні є те, що підприємства в обліку не виділяють витрат на збут. Бухгалтер відносить ці витрати на адміністративні витрати. Такі дії викривляють інформацію, що наводиться в звітності.

Цілі збуту продукції виходять із цілей підприємства, серед яких переважає максимізація прибутку. Тобто досягнення максимального прибутку можливе лише за умов успішної реалізації таких завдань у сфері збуту.

Відповідно до П(С)БО витрати на збут – продаж, реалізацію – продукції, послуг, товарів формує окрему статтю звітності про фінансові результати, а це означає, що у бухгалтерському обліку має бути передбачено відокремлене формування цих витрат.

Аналітичний облік витрат на збут ведеться у відомості №15 за такими статтями:

- витрати на зберігання, завантаження, розвантаження і затарювання продукції;
- витрати, пов'язані з транспортуванням продукції;
- витрати на сплату мита;
- витрати на рекламу і передпродажну підготовку товарів;
- інші витрати, пов'язані з реалізацією продукції.

Для узагальнення інформації про витрати по обслуговуванню підприємства на ТОВ «Горнадо» призначені рахунки 91 “Загальновиробничі витрати”, 92 “Адміністративні витрати”, 93 “Витрати на збут” та 94 “Інші витрати операційної діяльності” [66].

Загальна методика обліку витрат за елементами аналогічна методиці обліку витрат виробничої діяльності. Тобто на першому етапі формуються елементи витрат, на другому проводиться їх списання на фінансові результати. У внутрішньогосподарському обліку – визначається можливість прямого або непрямого віднесення витрат на відповідний вид продукції. Непрямі витрати поділяються між окремими видами продукції.

У зв'язку із тим, що витрати на збут впливають на фінансовий результат, доцільно проводити розподіл цих витрат між окремими видами проданої продукції поза фінансовим обліком. У цьому випадку витрати можуть щомісячно розподілятися наступним чином::

а) витрати загального характеру – між видами реалізованої продукції пропорційно до її виробничої собівартості;

б) транспортні витрати (якщо їх питома вага є значною) – за видами реалізованої продукції, їх просто списують наприкінці місяця.

Для розподілу витрат на збут у бухгалтерії складають довідку-розрахунок або відомість розподілу, де вказуються види реалізованої продукції, її виробнича собівартість [35].

Облік витрат, пов'язаних зі збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг, ведеться на рахунку 93 "Витрати на збут". Рахунок 93 є активним, витратним.

На рахунку 93 "Витрати на збут" виробничі підприємства обліковують та накопичують витрати, пов'язані зі збутом готової продукції, робіт і послуг, а торговельні підприємства - витрати, пов'язані з реалізацією товарів, тобто витрати обігу. Щомісяця або наприкінці року заключним записом за рік сальдо витрат на збут (витрат обігу) списують з кредиту рахунка 93 на дебет субрахунка 791 "Результат основної діяльності".

По дебету рахунку відображається сума визнаних витрат на збут (витрати пакувальних матеріалів, транспортування продукції, товарів за умовами договору, витрати на маркетинг та рекламу, оплату праці та комісійні продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту, амортизацію, ремонт та утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, що використовуються для забезпечення збуту продукції, товарів, робіт і послуг), по кредиту – списання на рахунок 79 "Фінансові результати".

Характеристика рахунків, з якими кореспондує 93 рахунок наведена в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Характеристика рахунків, з якими кореспондує
рахунок 93 "Витрати на збут"**

Номер рахунку	Назва рахунку	Характеристика рахунку	Первинні документи
---------------	---------------	------------------------	--------------------

1	2	3	4
13	Знос (амортизація) необоротних активів	призначено для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та індексацію зносу необоротних матеріальних і нематеріальних активів, що підлягають амортизації	Журнал 4
20	Виробничі запаси	призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва	Прибутковий ордер, Акт про приймання матеріалів
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух малоцінних та швидкозношуваних предметів, що належать підприємству та знаходяться у складі запасів	Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів
30	Каса	призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в касі підприємства	Прибутковий касовий ордер, видатковий касовий ордер, Платіжні, розрахунково-платіжні відомості.
372	Розрахунки з підзвітними особами	ведеться облік розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю за авансами виданими підзвітним особам	Касові ордери, звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт з доданими виправдувальними документами (квитки, рахунки, чеки, квитанції)

Закінчення табл. 2.5

Номер рахунку	Назва рахунку	Характеристика рахунку	Первинні документи
1	2	3	4
39	Витрати майбутніх періодів	призначено для узагальнення інформації щодо здійснених витрат у звітному періоді, які підлягають віднесенню на витрати в майбутніх звітних періодах	Розрахунково-платіжна відомість, Видатковий касовий ордер та Платіжне доручення
65	Розрахунки за страхуванням	ведеться облік розрахунків за відрахуванням на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, за індивідуальним страхуванням персоналу підприємства, страхуванням майна та за іншими розрахунками за страхуванням	Особовий рахунок, наказ про надання допомоги чи відпустки, табель обліку використання робочого часу, відомість про списову чисельність працюючих, платіжна відомість.
66	Розрахунки за виплатами працівникам	ведеться узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам, які належать як до	Накопичувальна відомість, журнал обліку витрат щомісячно складається

		облікового, так і до необлікового складу підприємства, - з оплати праці (за всіма видами заробітної плати, премій, допомог тощо), за не одержані в установлений строк з каси підприємства суми з виплат працівникам, за іншими поточними виплатами	Зведена відомість нарахування та розподілу оплати праці
791	Результат операційної діяльності	призначено для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати підприємства від звичайної операційної діяльності	Довідка (розрахунком) бухгалтерії

Джерело: складено автором на основі [35]

Аналітичний облік витрат на збут на виробничих підприємствах ведеться згідно з пунктом 19 П(С)БО 16 "Витрати", за наведеною наступною номенклатурою статей.

За дебетом:

- 1) витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції;
- 2) витрати на ремонт тари;
- 3) оплата праці та комісійні продавцям, торговим агентам і працівникам підрозділів, що забезпечують збут;
- 4) витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);
- 5) витрати на передпродажну підготовку товарів;
- 6) витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;
- 7) витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);
- 8) витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів), відповідно до умов договору (базису) поставки;
- 9) витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;
- 10) інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.

За кредитом:

Списання сальдо витрат на збут на фінансові результати.

Під час аналітичного обліку витрат на придбання товарів, їх доставку та доведення до придатного для реалізації стану, згідно із зазначеними вище субстаттями, доцільно виокремити витрати, які відображаються в статтях 1 - 3, на окремий субрахунок у рахунку 93 "Витрати на збут" [49].

Основні бухгалтерські проводки по рахунку 93 "Витрати на збут" наведені в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Бухгалтерські проводки по рахунку 93 "Витрати на збут"

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.	Джерело інформації
	Дебет	Кредит		
1	2	3	4	5
Нараховано амортизацію основних засобів відділу збуту	93	13	6645	Розрахунок амортизації основних засобів
Списано пакувальні матеріали	93	20	875	Накладна на внутрішнє переміщення
Передано в експлуатацію малоцінні та швидкозношувані предмети для збутових потреб	93	22	215	Картка обліку МШП

Закінчення табл. 2.6

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.	Джерело інформації
	Дебет	Кредит		
1	2	3	4	5
Оплачені витрати на збут із каси підприємства	93	30	30	Видатковий касовий ордер
Оплачені витрати на збут із розрахункового рахунку підприємства	93	31	480	Виписка банку
Відображено витрати на службові відрядження працівників збуту	93	372	85	Авансовий звіт
Віднесено частину витрат майбутніх періодів на витрати на збут	93	39	64	Бухгалтерська довідка, рахунки
Створено резерв для покриття витрат з можливого майбутнього гарантійного повернення товару	93	473	32	Бухгалтерська довідка
Проведено нарахування на заробітну плату до фондів соціального спрямування	93	65	954	Розрахунково-платіжна відомість
Нараховано заробітну плату працівників збуту	93	66	2260	Розрахунково-платіжна відомість,

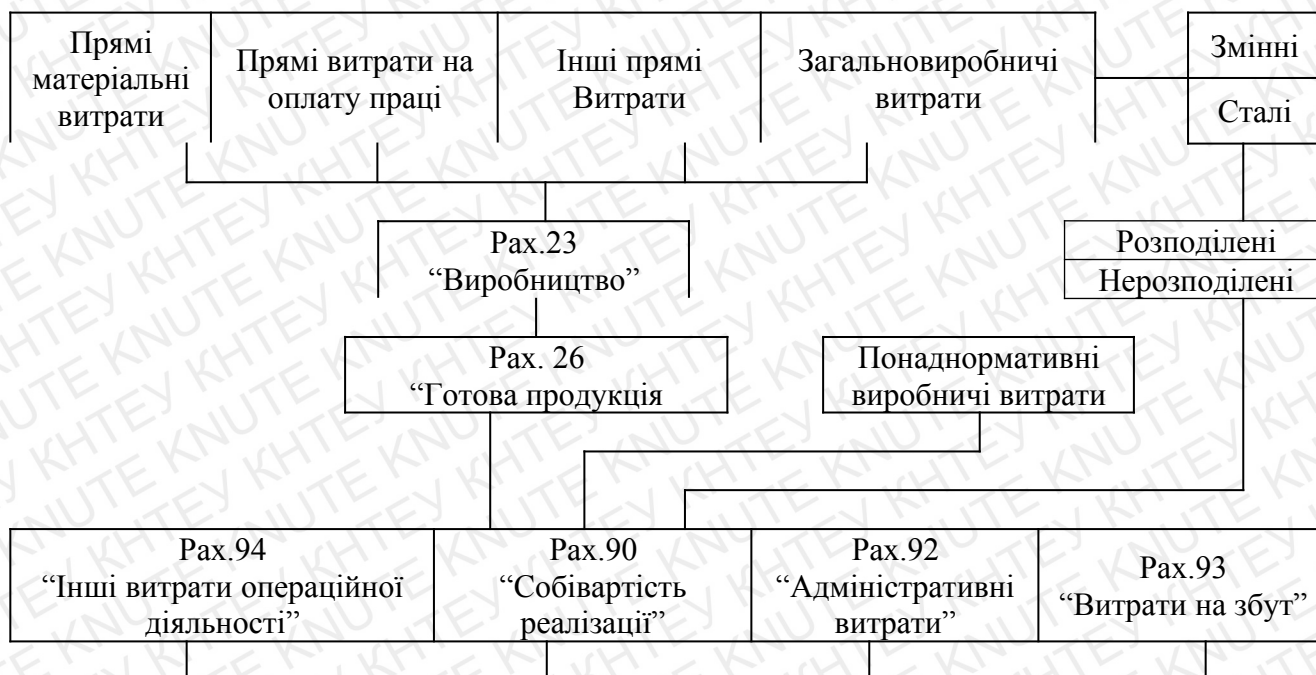
				табель обліку робочого часу
Акцептовано рахунок рекламного агентства за рекламу товарів; прийняті до оплати платіжні документи різних підприємств за послуги, надані при реалізації продукції	93	685	717	Акти виконаних робіт, наданих послуг
Списано витрати на збут на фінансові результати	791	93	5487	Бухгалтерська довідка

Джерело: складено автором на основі [49]

В кінці місяця накопичені на витратному рахунку 93 витрати списуються на рахунок 79 «Фінансові результати» (рис. 2.1).

Організація первинного обліку загальновиробничих витрат залежить від виду діяльності. Проте загальноприйняті принципи обліку витрат лежать в основі організації обліку будь-якої галузі. Таким чином, для впорядкування обліку загальновиробничих витрат в ТОВ «Торнадо» важливо організувати системне надходження первинних носіїв інформації про господарські операції, що стосуються загальновиробничих витрат.

Адже така ділянка обліку, як облік витрат, особлива тим, що первинні документи про витрати «надходять з інших ділянок», тому бухгалтер з обліку витрат практично збирає необхідну інформацію, систематизує її на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» і проводить калькуляцію собівартості.

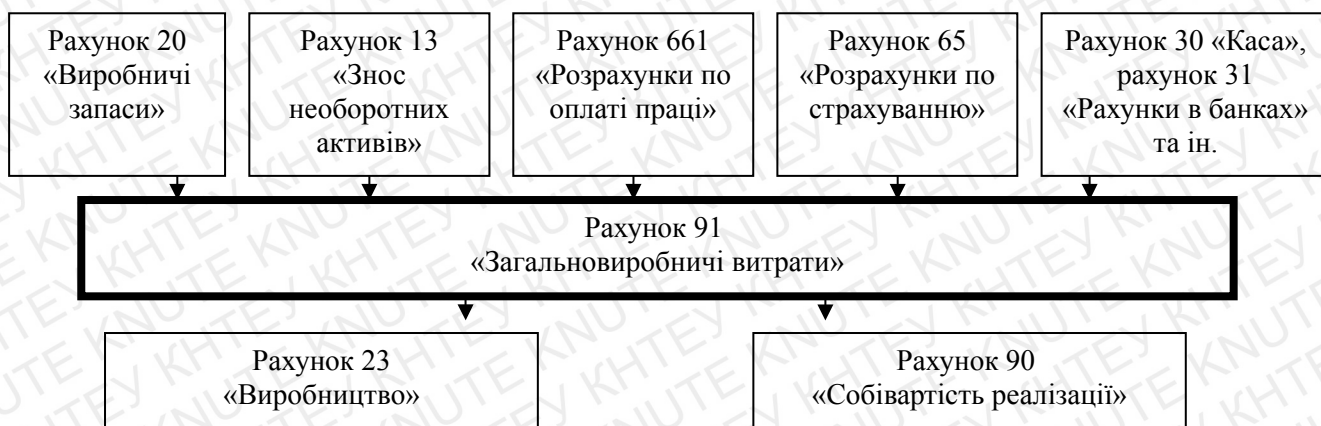

Витрати операційної діяльності

Рис. 2.1. Схема формування витрат на ТОВ «Торнадо»

Джерело: складено автором на основі [53]

Розподілу фактично підлягають постійні загальновиробничі витрати. Приклад формування витрат на виробництво по рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» наведено на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Формування витрат на виробництво по рахунку 91 «Загальновиробничі витрати»

Джерело: складено автором на основі [14]

Первинними документами при відображенні накопичення загальновиробничих витрат є накладна, рахунок, видатковий касовий ордер, виписка банку, авансовий звіт, розрахунок бухгалтерії тощо. Щомісячне списання загальновиробничих витрат за відповідним розподілом оформляється довідкою (розрахунком) бухгалтерії.

Підсумовуючи вищенаведене, слід зазначити, що для якості носіїв разової інформації у системі бухгалтерського обліку ТОВ «Торнадо» переважно використовуються “звичайні” документи. Незважаючи на прогрес у системі автоматизації обліку, обійтись без первинних документів на найближчу перспективу неможливо, тому їх удосконалення є досить актуальним.

Для цього за допомогою існуючих засобів необхідно здійснювати уніфікацію і типізацію форм; застосовувати спосіб одноразового запису; зменшувати

кількість екземплярів; проводити заготовлення бланків документів за допомогою ПЕОМ; здійснювати випуску документів за допомогою комп'ютера. Завданням бухгалтера з обліку витрат є збір усієї інформації, тому тут дуже важливою є регламентація термінів передачі інформації про суми витрат. З цією метою зручними є календарні графіки передачі інформації про склад витрат бухгалтерові, який веде цю ділянку. Приклад такого графіку наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Графік надходження до бухгалтерії первинних документів з обліку
прямих виробничих та загальновиробничих витрат ТОВ «Торнадо»
(Витяг)**

№ з/п	Назва документа	Хто подає документ	Термін подання	Порядок подання	Кому подається документ
1	2	3	4	5	6
1	Акт на списання основних засобів	Матеріально-відповідальна особа	Протягом звітного місяця	Окремо	Бухгалтеру з обліку основних засобів
2	Рахунок на оплату праці	Економіст відділу МТЗ	Протягом звітного місяця	Окремо	Бухгалтер з обліку розрахунків
3	Калькуляція	Економіст планового відділу	Протягом звітного місяця	Окремо	Бухгалтер з обліку основних засобів
4	Акт виконаних робіт	Постачальник послуг	У разі необхідності	Окремо	Бухгалтер з обліку основних засобів

Закінчення табл. 2.7

№ з/п	Назва документа	Хто подає документ	Термін подання	Порядок подання	Кому подається документ
1	2	3	4	5	6
5	Вимога на списання	Комірник	Наприкінці кожної декади	За звітом	Бухгалтеру з обліку запасів та витрат
6	Картка складського обліку	Комірник	Останній день місяця	За реєстром	Бухгалтеру з обліку запасів та витрат
7	Авансовий звіт	Економіст	Протягом звітного місяця	За звітом	Бухгалтер з обліку розрахунків

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Такий графік забезпечить систематичне надходження інформації про загальновиробничі витрати і сприятиме чіткій організації обліку та калькулювання витрат. Організовуючи синтетичний та аналітичний облік загальновиробничих витрат слід врахувати специфіку та галузь діяльності

підприємства. На рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», де ведеться облік витрат на організацію виробництва та управління галузями, цехами, відділеннями та підрозділами основного виробництва, а також витрат, пов'язаних з утримуванням та експлуатацією машин та обладнання.

Загальновиробничі витрати в кінці місяця списуються на рахунок 23 «Виробництво» за видами і включаються до собівартості продукції (робіт, послуг). Загальновиробничі витрати, які знаходяться в межах нормативів вважаються розподіленими і списуються в дебет рахунку 23 «Виробництво». Інші витрати є нерозподіленими і списуються в дебет рахунку 90 «Собівартість реалізації».

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображають і накопичують протягом року витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. Витрати на управління та обслуговування підприємства (загальногосподарські витрати), на відміну від загальновиробничих витрат, не розподіляються між реалізованою та нереалізованою продукцією, а списуються щомісяця або в кінці року на фінансові результати основної діяльності в загальній сумі наростаючим підсумком з початку року з кредиту рахунку 92 на дебет субрахунку 791 «Результати діяльності».

Отже, за дебетом рахунків 91 «Загальновиробничі витрати» та 92 «Адміністративні витрати» у розрізі відповідних статей нагромаджуються витрати. Таким чином, за дебетом рахунків 91 «Загальновиробничі витрати» за наведеними статтями в розрізі відкритих аналітичних рахунків нагромаджуються витрати, що становлять фактичну собівартість продукту. Аналітичні рахунки у складі рахунків 91 «Загальновиробничі витрати» відкривають за видами продукції, послуг, виконуваних робіт.

У жовтні 2017 року підприємство ТОВ «Торнадо» придбало та видало вантажнику спецодяг для зовнішніх робіт взимку (у межах встановлених норм):

- утеплену куртку 3600 грн. (у тому числі ПДВ - 600 грн.) і терміном використання 36 місяців;

- черевики вартістю 2400 грн. (у тому числі ПДВ - 400 грн.) і терміном використання 24 місяці;

- рукавиці 60 грн. (у тому числі ПДВ - 10 грн.) і терміном використання 12 місяців;

Загальна вартість спецодягу склала 6060 грн. (у тому числі ПДВ - 1010 грн.).

Вартісний критерій, що розмежовує малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА) та інші необоротні матеріальні активи (ОЗ), і в податковому, і в бухгалтерському обліку однаковий і встановлений на рівні 2500 грн.

Щодо МНМА підприємство застосовує метод нарахування амортизації 100 % вартості в першому місяці використання об'єкта. Що ж до інших необоротних матеріальних активів, то вони амортизуються за прямолінійним методом.

Обов'язковий мінімум безоплатної видачі спецодягу з визначенням її захисних властивостей і строків використання (носіння) встановлено загальними і галузевими нормами. Правила носіння та відповідні норми щодо фірмового одягу відображаються у внутрішніх документах підприємства і затверджуються його керівником згідно Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту від 24.03.2008р. № 53.

Таблиця 2.8

**Кореспонденція рахунків з обліку спеціального одягу
на ТОВ «Торнадо»**

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.	Податковий облік	
		дебет	кредит		доходи	витрати
1	Оприбутковано спецодяг:					
	— утеплена куртка	153	631	3000	—	—
	— черевики	153	631	2000	—	—
	— рукавиці	22	631	50	—	—
2	Відображено суму ПДВ	641	631	1010	—	—
3	Оплачено рахунок постачальника	631	311	6060	—	—

4	Передано в користування вантажнику:					
	— утеплена куртка	117	153	3000	—	—*
	— черевики	112	153	2000	—	—*
	<i>* На нашу думку, жодної групи основних засобів тут бути не повинно.</i>					
5	— рукавиці	91	22	50	—	50
	Нараховано амортизацію:					
	— на вартість куртки (щомісячно, починаючи з листопада 2017 р.)	91	132	83,33 (3000:36)	—	83,33*
— на вартість черевиків (у жовтні 2017 р.)	91	132	2000	—	2000*	

* У податковому обліку суму нарахованої амортизації включають до податкових витрат за правилами п. 138.5 ПКУ (тобто в міру відображення витрат у бухгалтерському обліку). Так, за ОЗ (куртка) амортизація починає нараховуватися з місяця, наступного за місяцем, в якому об'єкт ОЗ було передано в експлуатацію, а за МНМА (черевики з методом 100 %) — у періоді введення в експлуатацію

Порядок відображення в бухгалтерському обліку фірмового одягу нічим не відрізняється від обліку спецодягу і залежить виключно від строку її використання. У підприємства є право на податкові витрати зі спецодягу тільки в межах норм. Якщо фірмовий одяг не є спеціальним, то за право включити його вартість до витрат доведеться поборотися.

Отже, послідовність обліку витрат за цими рахунками така. На основі первинних документів з обліку оплати праці (табелів, облікових листів, путівок тощо); витрат матеріальних цінностей (накладних, накладних-вимог, актів на списання); інших витрат (розрахунку амортизації, картки розрахунку страхових платежів, рахунків на оплату за послуги тощо) відображають витрати за дебетом відповідних аналітичних рахунків у реєстрі аналітичного обліку (виробничому звіті, книзі обліку витрат, відомості). Паралельно за кредитом цих рахунків відображають надходження продукції на основі відповідних первинних документів (накладних, актів на оприбуткування тощо). У кінцевому підсумку на цьому рахунку нагромаджується інформація про сукупні загальновиробничі витрати та обсяг входу продукції, за результатами якої можна визначити собівартість продукції.

2.2. Методика фінансового обліку витрат операційної діяльності

Фінансовий облік - це сукупність правил та процедур, які забезпечують підготовку, оприлюднення інформації про результати діяльності підприємства.

Принципово важливим питанням фінансового обліку є методика та організація обліку витрат і доходів підприємства.

В табл. 2.9 наведено кореспонденцію рахунки з обліку витрат виробництва.

Таблиця 2.9

Кореспонденція рахунків з обліку витрат виробництва ТОВ «Торнадо»

№ пор.	Зміст операції	Документ	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5	6
1	Нараховано заробітну плату та інші виплати працівникам підприємства	Розрахункова відомість	23	661	8500,50
2	Нараховано внески із соціального страхування (ЄСВ)	Розрахункова відомість	23	651	2600,70

Закінчення табл. 2.9

№ пор.	Зміст операції	Документ	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5	6
3	Відображення вартості використаних матеріалів для виготовлення одягу	Бухгалтерська довідка	23	20	1800,30
4	Списання вартості загальнопромислових витрат	Бухгалтерська довідка	23	91	1200,20
5	Визнання доходів	Податкова накладна	36	703 641, 644	2200,10 370,50
6	Списання фактичної собівартості продукції для виготовлення одягу	Бухгалтерська довідка	91	23	550,70
7	Списання собівартості продукції для виготовлення одягу на фінансові результати	Бухгалтерська довідка	791	903	600,80

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

У собівартості швейних виробів такі витрати займають чільне місце. Рациональне використання їх в галузі має пряме відношення до удосконалення виробничих процесів, підвищення якості використання обладнання, покращення техніко-економічних показників діяльності. Про це свідчать дані таблиць 2.10, 2.11, що відображають структуру тепло- та енергоспоживання в залежності від асортименту виробів.

Таблиця 2.10

Структура теплоспоживання підприємства ТОВ «Торнадо» в залежності від асортименту продукції, %

Стаття витрат теплової енергії	Куртка	Костюм	Штани	Плащ
Технологічні потреби виробництва	9,0	8,5	3,06	7,0
Опалення	9,0	10,0	13,0	1,0
Вентиляція	76,0	75,0	76,0	76,0
Гаряче водопостачання	6,0	6,5	8,0	7,0

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Таким чином, паливо та енергія на технологічні цілі, як складові прямих матеріальних витрат, відносяться до об'єктів калькулювання прямим способом розподілу, оскільки вони безпосередньо використовуються при виготовленні швейних виробів. Якщо ж віднесення безпосередньо на собівартість окремих видів продукції ускладнене, витрати включаються пропорційно до кошторисних ставок. На енергоресурси своїх допоміжних виробництв встановлюються норми витрачання за цехами дільницями та виробами та обліковуються згідно встановлених цін. Відхилення від норм визначаються порівнянням нормативних витрат з фактичним використанням палива, води, пари, енергії. За калькульованими виробами (моделями) відхилення розподіляються пропорційно до нормативної вартості. Складається відомість відхилень від норм витрачання палива та енергії на технологічні цілі, яка використовується при складанні відомості зведеного обліку витрат на виробництво, а також калькуляційної відомості собівартості товарного випуску.

Таблиця 2.11

Структура енергоспоживання ТОВ «Торнадо» в залежності від асортименту продукції, %

Стаття витрат теплової енергії	Куртка	Костюм	Штани	Плащ
Технологічні потреби виробництва	38,2	37,3	37,8	39,8
Опалення	18,3	21,4	20,4	18,9
Вентиляція, опалення, гаряче водопостачання	43,5	41,3	41,8	41,3

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Проведені нами дослідження діючої практики обліку енергетичних витрат на підприємстві з виготовлення одягу показали її незадовільний стан. У зв'язку із цим пропонуємо виділити три послідовні етапи вдосконалення цієї ділянки робіт:

- облік загальних витрат на придбання електроенергії;
- облік витрат на трансформування та внутрішньофабричне переміщення і розподіл електроенергії;
- розподіл сум фактичної собівартості витраченої електроенергії за місцями її споживання та підрозділами підприємства.

Під час аналітичного обліку витрат, згідно із зазначеними вище статтями, доцільно виокремити витрати, на окремий субрахунок у рахунку 93 "Витрати на збут" [39]. Основні бухгалтерські проводки по рахунку 93 "Витрати на збут" наведені в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Основні бухгалтерські проводки по рахунку 93 «Витрати на збут»

	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн	Джерело інформації
		Дебет	Кредит		
1	2	3	4	5	6
1	Нараховано амортизацію основних засобів відділу збуту	93	13	6645,20	Розрахунок амортизації основних засобів
2	Списано пакувальні матеріали	93	20	875,10	Накладна на внутрішнє переміщення
3	Передано в експлуатацію малоцінні та швидкозношувані предмети для збутових потреб	93	22	215,40	Картка обліку МПП
4	Оплачені витрати на збут із каси підприємства	93	30	30,70	Видатковий касовий ордер
5	Оплачені витрати на збут із	93	31	480,80	Виписка банку

	розрахункового рахунку підприємства				
6	Відображено витрати на службові відрядження працівників збуту	93	372	85,20	Авансовий звіт
7	Віднесено частину витрат майбутніх періодів на витрати на збут	93	39	64,10	Бухгалтерська довідка, рахунки
8	Створено резерв для покриття витрат з можливого майбутнього гарантійного обслуговування реалізованої продукції	93	473	32,80	Бухгалтерська довідка
9	Проведено нарахування на заробітну плату до фондів соціального спрямування	93	65	954,50	Розрахунково-платіжна відомість
10	Нараховано заробітну плату працівників збуту	93	66	2260,70	Розрахунково-платіжна відомість, таблиць обліку робочого часу
11	Акцептовано рахунок рекламного агентства за рекламу товарів; прийняті до оплати платіжні документи різних підприємств за послуги, надані при реалізації продукції	93	685	717,20	Акти виконаних робіт, наданих послуг
12	Списано витрати на збут на фінансові результати	791	93	5487,40	Бухгалтерська довідка

Джерело: складено автором на основі [63]

Виділення в складі витрат на збут такої статті, як маркетингові витрати під відповідним номером субрахунку 931, але кожне підприємство згідно наказу про облікову політику самостійно визначає який субрахунок використовувати і в якій статті витрати виділяти так як у практиці вітчизняних підприємств така стаття відсутня.

Ні не забезпечать належний рівень пошуку каналів збуту, але сприятимуть забезпеченню їх економічної ефективності, контролю та аналізу використання ресурсів підприємства.

Отже, необхідно виокремити маркетингові витрат в окрему статтю, що сприятиме більш достовірному визначенню собівартості реалізації окремих видів виробів. До складу статті маркетингові витрати необхідно відносити витрати на формування маркетингових комунікацій.

Однак виділення окремою статтею маркетингових витрат у складі витрат можливе лише за умови їх використання на конкретний вид продукції та й то

разово. Доцільніше відносити ці витрати до непрямих та включати їх до собівартості окремих виробів шляхом розподілу пропорційно обсягам реалізації [54].

Отже, ТОВ «Торнадо» за грудень 2017 року здійснювало такі адміністративні витрати: нарахування заробітної плати адміністративного персоналу, нарахування амортизації основних засобів адміністративного призначення, списання канцелярських товарів для офісу, витрат на відрядження директора, вартість використаної електроенергії, послуг зв'язку та Інтернету, комунальних послуг.

Розглянувши порядок обліку адміністративних витрат на ТОВ «Торнадо», слід відмітити, що недоліків в обліку адміністративних витрат на даному підприємстві не виявлено. Методології обліку підприємство дотримується, веде відповідні реєстри обліку.

При складанні розділу III «Елементи операційних витрат» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) бухгалтеру необхідно знаходити необхідну інформацію у реєстрах аналітичного обліку, додатково її аналізувати та систематизувати, що значно ускладнює складання звітності.

Порядок відображення статей витрат у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) можна представити у вигляді табл. 2.13.

Таблиця 2.13

**Відображення статей витрат у Звіті про фінансові результати
(Звіті про сукупний дохід) ТОВ «Торнадо»**

Рядок звітності	Найменування показника витрат	Застосовувані субрахунки	
		При використанні класу 9	При використанні класу 8
2050	Собівартість реалізованих товарів	90, субрахунки 901-903	80, субрахунки 801 – 809
		91, субрахунки за видами витрат	81, субрахунки 811 - 816 82, субрахунки 821 – 824 83, субрахунки 831 - 833
2130	Адміністративні витрати	92	-
2150	Витрати на збут	93	-
2180	Інші операційні витрати	94	84, субрахунки за видами витрат

2250	Фінансові витрати	95	85, субрахунки за видами витрат
2255	Втрати від участі в капіталі	96	
2270	Інші витрати	97	
2300	Витрати (дохід) з податку на прибуток	98	79

Джерело: складено автором на основі [43]

Проведені дослідження показали, що на підприємстві ТОВ «Торнадо» загальновиробничі витрати становлять до 8%, адміністративні – до 6%, витрати на збут – до 5% від повної собівартості продукції. Значна частка цих комплексних витрат потребує ефективного контролю за виконанням їх кошторисів шляхом достовірного аналітичного обліку за відповідними статтями витрат.

Отже, організація синтетичного обліку загальновиробничих витрат відповідно до національних П(С)БО не відповідає вимогам загальної концепції обліку витрат, які формують виробничу собівартість продукції. Так, відповідно до Плану рахунків та Інструкції про його застосування, облік наявності та руху предметів праці, які призначені для обробки, переробки та використання у виробництві, тобто які складають виробничу собівартість продукції, здійснюється на рахунках класу 2 “Запаси”. Проте, загальновиробничі витрати, які також складаються з предметів праці та включаються у виробничу собівартість продукції, передбачено обліковувати на рахунку 91 “Загальновиробничі витрати” класу 9 “Витрати діяльності”.

Враховуючи те, що загальновиробничі витрати беруть безпосередню участь у формуванні собівартості готової продукції, тобто у формуванні запасів, автор вважає за доцільне обліковувати їх на рахунках класу 2 “Запаси”. З цією метою для підприємства ТОВ «Торнадо» можна використовувати рахунок 27, який пропонується назвати “Загальновиробничі витрати” і на якому буде вестися облік загальновиробничих та інших прямих витрат, що формують виробничу собівартість швейної продукції.

На основі вивчення особливостей швейного виробництва запропоновано аналітичний облік адміністративно-управлінських витрат вести у розрізі трьох груп: витрати на управління підприємством; витрати на утримання та

обслуговування основних засобів; інші витрати. При цьому назву синтетичного рахунку їх обліку 92 “Адміністративні витрати” є невдалою, тому що в ньому відображаються не лише адміністративні витрати (тобто витрати на утримання апарату управління), а й загальногосподарські (амортизація, витрати на ремонт) та інші (податки та збори) витрати, які не відносяться до категорії адміністративних. Більш відповідає сутності облікованих на рахунку 92 витратам назва “Загальногосподарські витрати”.

Практика показує, що при впровадженні нових технологій виробництва на підприємствах з виготовлення одягу відбувається зменшення витрат на оплату праці робітників при виготовленні продукції (на 23-26%) і відповідно збільшення матеріальних витрат на досліджених підприємствах галузі у межах 45-50%, тому існуюча методика розподілу комплексних витрат пропорційно заробітній платі виробничих робітників не відповідає їх суті.

Крім того, розподіл цих витрат відбувається тільки по закінченні звітнього періоду, що не дозволяє оперативно визначати собівартість продукції та вести нормативний облік цих витрат. Таким чином, для ТОВ «Торнадо» необхідне створення нового механізму розподілу комплексних витрат виробництва і нових науково обґрунтованих баз цього розподілу.

Таким чином, на основі викладеного пропонуємо для правильної організації обліку та управління витратами учасникам діяльності призначити особу, відповідальну за ці витрати. Такою особою може бути оператор діяльності, за яким потрібно встановити персональну відповідальність за показники трансакційних витрат, котрі він контролюватиме. При цьому оператор спільної діяльності буде планувати ці витрати, аналізувати їх та прогнозувати. А це допоможе регулювати трансакційні витрати та подавати оперативну інформацію щодо даних витрат іншим учасникам спільної діяльності.

2.3. Управлінський облік витрат операційної діяльності

Витрати від операційної діяльності підприємства ТОВ «Торнадо» характеризують ефективність управлінської діяльності на підприємстві загалом, оскільки відображають сукупні затрати живої й уречевленої праці, тобто поєднання основних засобів, сировини й матеріалів за допомогою праці робітників підприємства. Раціональність такого поєднання залежить від якості управлінських рішень. Таким чином, у витратах відображається рівень управлінського обліку на підприємстві, оскільки вся діяльність менеджерів центрів відповідальності спрямована в підсумку на мінімізацію затрат живої й уречевленої праці. Необхідну ж інформацію для прийняття обґрунтованих рішень менеджерів центрів відповідальності про доцільність витрачання сировини й матеріалів, праці робітників, використання машин і механізмів, інших основних засобів забезпечує, як відомо, управлінський облік.

Окремі автори в зв'язку з цим навіть вважають, що основним змістом управлінського обліку є облік затрат. Хоч таке визначення дещо однобічне і звужує предмет управлінського обліку, слід визнати, що певні підстави для такого трактування є. За оцінками зарубіжних дослідників, на кожную грошову одиницю реалізованої продукції дев'яносто п'ять копійок іде на різні витрати. В зв'язку з цим динаміка цих витрат - головна попередня умова планування діяльності менеджерів центрів відповідальності.

Управлінський облік витрат від операційної діяльності ТОВ «Торнадо» має за мету забезпечення інформацією менеджерів підприємства для прийняття ними обґрунтованих рішень щодо ефективного використання праці, основних засобів та інших ресурсів підприємства. Тому інформація про витрати від операційної діяльності в управлінському обліку має бути детальніша і оперативна.

Цінною вона для менеджерів центрів відповідальності може бути лише за умови, що вона конкретизована і надається їм, як правило, до завершення процесу реалізації або й до його початку - як прогнозна.

Витрати від операційної діяльності ТОВ «Торнадо» в управлінському обліку також узагальнюються, але з метою забезпечення аналітичності інформації, що дає змогу оцінювати ефективність витрат за кожним центром відповідальності

окремо. Ефективною управлінська діяльність може бути лише у випадках, коли менеджери отримують вичерпну інформацію про взаємозв'язок витрат за кожним їхнім елементом (а не за сукупністю "матеріальні витрати" чи інші групи, як у фінансовому обліку) з реалізацією конкретних видів (найменувань) товарів (робіт, послуг). Порядок витрат залежить від кількості та взаємозв'язку об'єктів.

Рис. 2.3. Система виробничого обліку

Джерело: складено автором на основі [32]

В обліку загальновиробничі витрати відносяться до накладних витрат, що включаються у собівартість готової продукції. Аналіз починають із загальної їх оцінки. Використаємо дані по ТОВ «Торнадо» в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

**Загальна оцінка накладних виробничих витрат
на ТОВ «Торнадо» за 2016-2017 рр., (тис. грн)**

№ статті	Статті витрат	Сума загальновиробничих витрат			
		2015 р.		2016 р.	
		план	факт	план	факт
1	2	3	4	5	6
701	Утримання загальновиробничого персоналу	2695	4882	4296	6212
702	Підготовка кадрів	16	6	1	2
704	Витрати на відрядження персоналу виробничих дільниць (цехів) та інших спеціалістів, що не відносяться до апарату управління	-	-	-	15
705	Знижка з вартості форменого одягу, виданого робітникам виробництва	-	9	-	1
708	Витрати, пов'язані з охороною праці і виробничою санітарією	411	494	451	531
709	Інші витрати, пов'язані з охороною праці	469	621	612	672
716	Утримання внутрішнього транспорту	945	1212	1877	1691
717	Дослідні і випробувальні роботи	174	289	241	235

718	Винахідництво і раціоналізація	135	153	3	30
725	Нестачі в межах природного убутку	-	1	-	4
726	Водопостачання	-	-	-	1
727	Обов'язкове та інші види страхування	16	12	12	15
728	Списання малоцінних та швидкозношуваних предметів	-	-	6	7
714	Утримання об'єктів, що виробляють теплову енергію	1847	1777	-	-
729	Амортизація основних засобів, інших необоротних активів та нематеріальних активів виробничого призначення	3765	571	623	638
730	Податки і збори	471	561	600	580
733	Інші загальновиробничі витрати	-8329	-1411	-782	-1645
Всього		7443	71787	18004	18087

Джерело: складено автором за даними ТОВ «Торнадо»

Накладні витрати за 2017 рік збільшилися проти плану на 83,0 тис.грн або на 900,0 тис. грн проти відповідного періоду минулого року, за рахунок витрат на утримання загальновиробничого персоналу, витрат, пов'язаних з охороною праці і виробничою санітарією, інших витрат, пов'язаних з охороною праці, витрати на обслуговування будівель, споруд і інвентарю виробничого призначення, витрат на капітальний ремонт основних засобів виробничого призначення, витрати на податки і збори.

Управлінський облік витрат від операційної діяльності ТОВ «Торнадо» здійснюється за різними об'єктами, що визначаються специфікою підприємства. Чим більше видів товарів (робіт, послуг) реалізує підприємство, тим більше об'єктів (рахунків) аналітичного обліку відкривають в управлінському обліку. Всередині цих рахунків витрати від операційної діяльності обліковують за встановленими елементами, котрі групують у статті. У фінансовому обліку достатньо узагальнених даних за наведеними вище групами елементів витрат, необхідних для складання зовнішньої звітності. У зв'язку з цим до синтетичних рахунків класу 8 "Витрати за елементами", призначених для фінансового обліку витрат, аналітичних рахунків не відкривають [41].

В управлінському обліку творчо застосовують різні методики класифікації витрат, калькуляції собівартості послуг залежно від визначеної мети перед менеджерами конкретних центрів відповідальності.

Управлінський облік забезпечує інформацією менеджерів для прийняття ними рішень. У зв'язку з цим в управлінському обліку витрат від операційної діяльності ТОВ «Торнадо» широко застосовують конструктивні та прогнозні розрахунки, експертні оцінки поведінки витрат до їх здійснення. Фінансовий облік відображає лише фактографічну інформацію про витрати, які вже відбулись.

Разом з тим, управлінський і фінансовий облік витрат від операційної діяльності ТОВ «Торнадо» взаємопов'язані. Їхні дані відображаються здебільшого за однаковими первинними документами, на основі даних про витрати визначаються прибутки чи збитки в системі рахунків фінансового обліку, зрештою загалом по підприємству сума витрат є однаковою, незалежно від того, за якою підсистемою обліку вона відображається.

Прийняття управлінських рішень - неперервний процес. Як відомо, менеджери мають ненормований робочий день, що у вузькому розумінні здебільшого вважається за невизначеність для них початку й закінчення роботи в офісі підприємства. На практиці це у багатьох випадках не має нічого спільного з вимогами управлінського обліку, оскільки значна кількість менеджерів, згідно з таким розумінням, не дотримується графіків роботи, чим зумовлює організаційні недоліки процесу управління, і як наслідок, - низьку ефективність діяльності ТОВ «Торнадо». Ідеальним менеджером, на нашу думку, може бути такий, який поряд з високим рівнем ерудованості і професіоналізмом, вміє таким чином організувати робочий день, протягом якого своєчасно прийматиме необхідні управлінські рішення, що є лише його сферою компетенції. Однак ця вимога, крім дотримання певного усталеного режиму роботи менеджерів, відомою всім зацікавленим особам (як працівникам підприємства, так і партнерам), передбачає необхідну їх поінформованість про стан справ на підприємстві як основи для прийняття управлінських рішень.

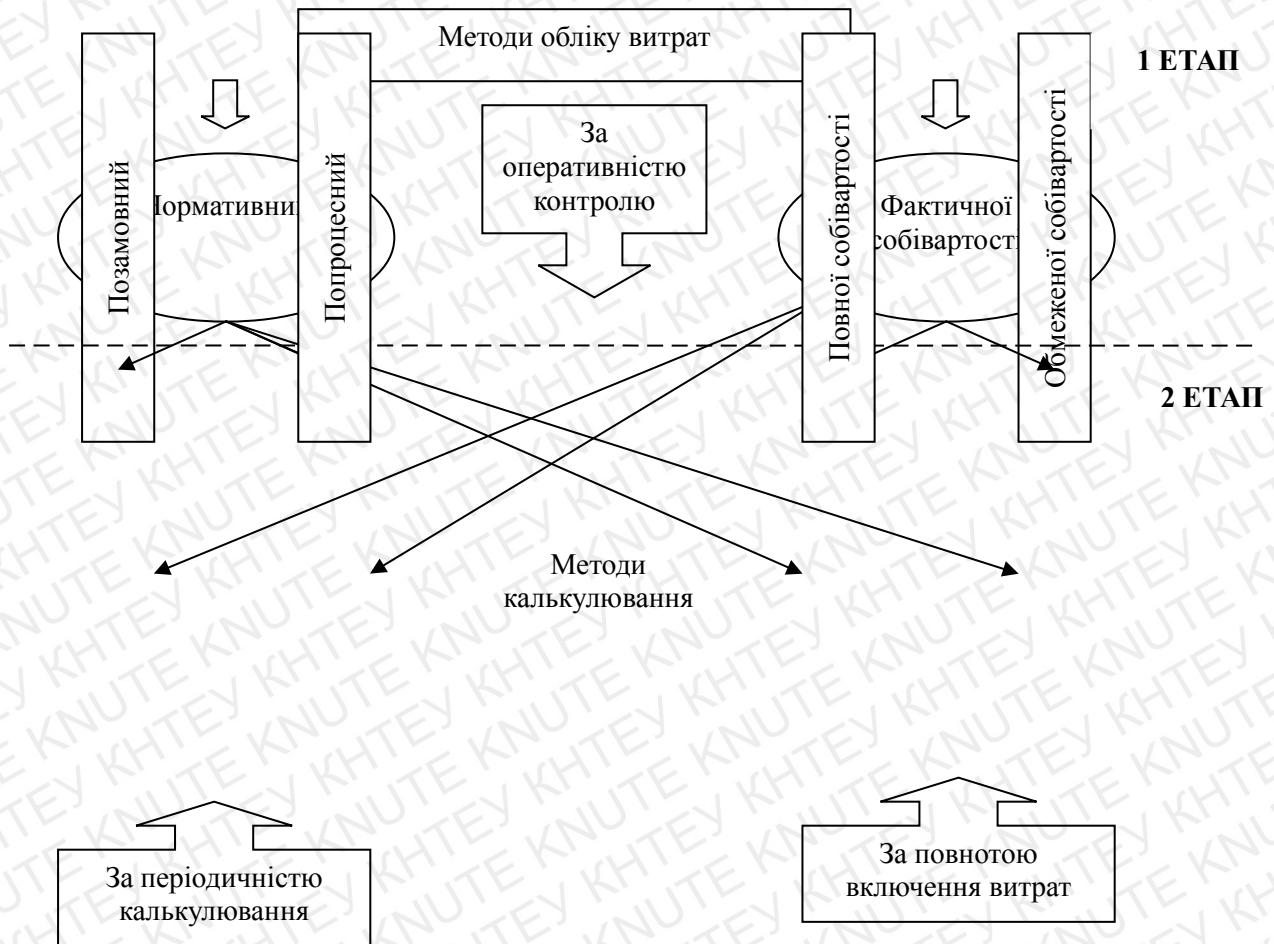
При цьому слід пам'ятати, що в підсумку всі рішення менеджерів зводяться до забезпечення максимально можливого, при певній кон'юктурі на ринку, прибутку. У зв'язку з цим менеджерам доводиться постійно аналізувати рівень витрат від операційної діяльності ТОВ «Торнадо», оскільки їхній вплив на

зовнішні фактори - ціни реалізації на вироблену продукцію, як правило, обмежений. Тому пошук резервів збільшення прибутку переважно перебуває в площині мінімізації витрат на одиницю товарів, що виробляється на підприємстві. Звичайно, при цьому враховується попит на неї на ринку, оскільки однобічний підхід лише з позицій мінімізації витрат може замість користі принести шкоду, коли при насиченості ринку доведеться збувати продукцію за демпінговими цінами. Тому аналіз поведінки витрат від операційної діяльності ТОВ «Торнадо» в управлінському обліку застосовується лише як один із ряду інших складових, що в системі дають змогу менеджерам приймати оптимальні рішення.

У той же час треба зазначити, що аналіз поведінки витрат від операційної діяльності підприємства ТОВ «Торнадо» є одним із найважливіших аспектів управлінського обліку, оскільки оцінка менеджерами такої інформації дає змогу сформулювати їм уявлення не тільки власне про витрати, але набагато ширше - про запаси, організацію їхнього постачання на підприємство, ефективність використання праці, основних засобів, можливість розширення ринку збуту шляхом надання скидок покупцям до максимально можливого рівня тощо.

Зокрема, в умовах ринку нарощування обсягів реалізації товарів можна забезпечити (за дотримання її високої якості) при поступовому зменшенні реалізаційної ціни. Однак останнє можливе до певної межі. Саме визначення такої межі є одним із важливих завдань в управлінському обліку. Цю мету називають критичною ("мертвою") точкою (або точкою беззбитковості) при реалізації певного обсягу товарів, тобто такої, де затрати дорівнюють виручці від реалізації, а отже, прибутку чи збитку немає. Таку точку визначають, як правило, за допомогою способів графічного зображення або рівняння чи маржинального доходу.

Рис. 2.5. Методи обліку витрат і калькулювання

Джерело: складено автором на основі [78]

Варто наголосити, що визначення точки беззбитковості дає змогу виробити стратегію діяльності ТОВ «Торнадо». Тому такий аналіз поведінки витрат має бути прогностичним, а не ретроспективним. Адже фактичні дані про рентабельність чи збитковість на підприємстві забезпечує фінансовий облік, а тому дублювати їх в управлінському обліку немає потреби.

Таким чином, визначення точки беззбитковості є одним із найважливіших заходів щодо активного впливу менеджерів на майбутні витрати від операційної діяльності підприємства.

Разом з тим, зазначений метод не слід переоцінювати. Умови, як правило, доволі часто змінюються, тому поведінка витрат від операційної діяльності залежить від багатьох інших, крім обсягу товарів, факторів, насамперед вартості

сировини, енергії, робочої сили, продуктивності праці, змін у технології, непередбачуваних обставин, у т. ч. і форс-мажорних.

Тому в управлінському обліку важливим є не тільки аналіз поведінки витрат від операційної діяльності ТОВ «Торнадо» у певній діяльності, що називають сферою релевантності, а й в умовах невизначеності. Адже поведінка витрат від операційної діяльності залежить від багатьох факторів, котрі, взаємодіючи між собою, зумовлюють те, що витрати відхиляються від заздалегідь визначених параметрів. У зв'язку з цим при оцінці поведінки витрат використовують аналіз їхньої чутливості на зміну тих чи інших факторів. За допомогою цього аналізу можна визначити і відхилення, зумовлені нестандартними ситуаціями, що призводять до зміни визначених показників обсягу й реалізації послуг.

Розглянемо позамовний метод на прикладі підприємства ТОВ «Торнадо».

Позамовний метод – це точний облік витрат та відокремлення їх по кожному замовленню (роботі) від витрат по інших замовленнях (роботах).

Таким вимогам відповідає нормативний метод, який застосовується в різних галузях промисловості (рис. 2.6).

Позамовний метод обліку витрат на виробництво застосовують, в основному, на індивідуальних і дрібносерійних виробництвах. Використання цього методу передбачає, що всі виробничі витрати збираються в розрізі окремого замовлення, яке є індивідуальним виробом (роботою, послугою), що виготовляється з дотриманням конкретних вимог замовника.

Рис. 2.6. Етапи калькулювання собівартості при нормативному методі обліку

Джерело: складено автором самостійно

Перевагами цього методу є аналіз витрат по кожному з виконаних замовлень дозволяє виявити рентабельні замовлення, визначити ціни продажу на майбутнє. Застосування позамовного методу дає можливість порівняти витрати по одному і тому ж виробу(замовленню), вироблених в різний час.

А недоліком: потребує деталізації даних, що пов'язано з певними процедурами по збору і обробці інформації, тому застосування даного методу є достатньо трудомістким. Собівартість продукції визначається вже після закінчення виробничого циклу, коли вже не можна вплинути на витрати.

Ті або інші виробничі нормативи застосовуються залежно від того, хто є замовником продукції. Тобто якщо замовником є бюджетна структура і оплата здійснюється з коштів бюджету. А якщо замовником є недержавна структура ведеться не за рахунок бюджетних коштів, виробничі норми розробляються самим підприємством ТОВ «Торнадо» і узгоджуються із замовником. Такий метод обліку витрат не суперечить і П(С)БО 16. І в першому, і в другому випадку нормативна калькуляція за кожним об'єктом або видом робіт затверджується керівником підприємства.

Облік відхилень ведеться з метою забезпечення своєчасної інформації про ті розміри і причини витрат (додаткові витрати), які не передбачені нормами. Такий облік ведеться для своєчасного прийняття необхідних організаційних і технічних заходів. Цей облік ведеться на основі повідомлень про зміни норм і використовується для уточнення нормативної калькуляції.

Об'єктом обліку є окреме виробниче замовлення на яке відкривається договір. До договору обов'язково додається кошторис витрат (планова калькуляція), на підставі якого визначається ціна угоди. Застосовується даний метод в індивідуальному або дрібносерійному виробництвах.

В бухгалтерії на кожне замовлення окремо відкривається картка аналітичного обліку витрат, де проставляється шифр замовлення, кошторисна вартість та інші. В аналогічній картці ведеться облік загальновиробничих витрат. В кінці місяця

загальновиробничі витрати розподіляються між замовленнями і таким чином формується собівартість замовлення щомісяця. Підприємство ТОВ «Торнадо» на протязі місяця виконує три замовлення, одне з яких №12 завершено в поточному місяці, а інші два замовлення переходять на наступний місяць.

Що стосується загальновиробничих витрат (витрати, пов'язані з обслуговуванням і управлінням), то вони розподіляються між усіма замовленнями пропорційно, відповідно до прийнятої підприємством методики. Так, наприклад, постійні накладні витрати на кожний об'єкт розподіляються з використанням бази розподілу (заробітна плата робітників, обсяг робіт, сума прямих витрат) при нормальній потужності.

Своєю чергою, загальновиробничі витрати діляться на постійні і змінні. Що стосується постійних загальновиробничих витрат, то до них належать витрати на обслуговування і управління виробництвом, які залишаються незмінними при зміні обсягу виконаних робіт. Змінні загальновиробничі витрати - це ті витрати, які змінюються пропорційно зміні обсягу робіт. Вони розподіляються на кожний об'єкт, вид робіт з використанням бази розподілу виходячи з фактичної потужності звітного періоду. База розподілу - це заробітна плата робітників, обсяг робіт, сума прямих витрат.

Аналіз чутливості витрат від операційної діяльності ТОВ «Торнадо» включає й оцінку поведінки постійних витрат. На перший погляд, вони є статичними, а тому їхня поведінка незмінна, отже, немає потреби в такому аналізі. Тим більше, що серед вітчизняних дослідників переважає думка про те, що лінія постійних витрат є паралельною до лінії товарів, і саме так зображають її на графіку. В той же час глибший аналіз поведінки постійних витрат за фактичними даними підприємств різних галузей дає підстави вважати таке твердження правильним лише для обмеженого часового відрізка діяльності підприємства. За тривалий проміжок часу будь-які постійні витрати змінюються. Окремі зарубіжні дослідники навіть вважають, що вони не статичні від року до року, інші ж зазначають, що такі витрати є постійними до досягнення певного рівня обсягу товарів, а далі збільшуються.

Таким чином, аналіз витрат від операційної діяльності ТОВ «Торнадо» в управлінському обліку - це не тільки оцінка результативних значень показників, обчислених за допомогою того чи іншого методу, а й попереднє вивчення інформації, що аналізується, щодо її достовірності, об'єктивності, взаємозв'язку і залежності від вибраних критеріїв дослідження.

2.4. Розкриття інформації про витрати операційної діяльності у податковій звітності підприємства

Фінансова звітність підприємства - це система узагальнених показників, що характеризують підсумки фінансово-господарської діяльності підприємства за минулий період (місяць, квартал, рік).

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. Порядок надання фінансової звітності користувачам визначено чинним законодавством.

Основні вимоги до фінансової звітності - реальність, ясність, своєчасність, єдність методики звітних показників, порівнянність звітних показників з минулими. ТОВ «Торнадо» складає фінансову звітність згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Згідно цього положення до складу фінансової звітності підприємств відносяться Звіту про фінансовий стан (форма N1), Звіту про сукупні доходи (форма №2), «Звіт про рух грошових коштів» (форма №3), Звіт про власний капітал «форма №4), примітки до річної фінансової звітності.

Вимоги до розкриття інформації у примітках, що додаються до звітності, регламентуються відповідними ПСБО (зокрема вимоги до розкриття інформації у примітках про операційні витрати регламентуються «Звіт про сукупні доходи» – тут наводиться інформація про склад операційних витрат, відображення їх у звіті тощо).

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна звітність складається щоквартально наростаючим підсумком з початку звітнього року за станом на кінець останнього дня кварталу (року).

В «Звіті про сукупні доходи» наводиться наступна інформація:

У статті "Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)" показується виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) визначається згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", 16 "Витрати".

У статті "Витрати на збут" відображаються витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів) - витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції (товарів), рекламу, доставку продукції споживачам тощо.

У розділі II Звіту про сукупні доходи наводяться відповідні елементи операційних витрат (на виробництво і збут, управління та інші операційні витрати), яких зазнало підприємство в процесі своєї діяльності протягом звітнього періоду за вирахуванням внутрішнього обороту, тобто за вирахуванням тих витрат, які становлять собівартість продукції (робіт, послуг), що вироблена і спожита самим підприємством.

Таким чином, фінансова звітність є необхідною умовою для оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства з метою прийняття оптимально вірного управлінського рішення. Витрати операційної діяльності відображаються в Звіті про фінансові результати в розрізі економічних елементів, що становить необхідну інформацію для аналізу і аудиту.

Собівартість придбаних (виготовлених) та реалізованих товарів (робіт, послуг) при заповненні декларації відображається у складі витрат операційної діяльності (рядок 2050) та виокремлюється у рядку 05.1 декларації.

Значення рядка 05.1 визначається на підставі даних бухгалтерського обліку платника. Зокрема, у разі реалізації зворотних відходів платник самостійно на

вартість таких відходів, отриманих у процесі виробництва, повинен зменшити свої прями матеріальні витрати, що вплинуть на результат самої собівартості.

Докладніше зупинимося на порядку відображення підприємствами - платниками податку на прибуток витрат у податковому обліку. Як і раніше, підприємство веде окремий податковий облік витрат.

Більше того, для підприємства завдання не те що не спростили, а й значно ускладнили, не включивши до податкової собівартості загальновиробничі витрати.

Витрати - сума будь-яких витрат платника податків у грошовій, матеріальній чи нематеріальній формах, що здійснюються для проведення господарської діяльності платника податків, у результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, унаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення чи розподілу власником) (п.п. 14.1.27 ПКУ).

Якщо платник податків здійснює виробництво товарів, виконання робіт, надання послуг з довготривалим (понад один рік) технологічним циклом виробництва за умови, що договорами, укладеними на виробництво таких товарів, виконання робіт, надання послуг, не передбачено поетапного їх здавання, до витрат звітного податкового періоду включаються витрати, пов'язані з виробництвом таких товарів, виконанням робіт, наданням послуг у цьому періоді (абзац другий п. 138.2 ПКУ).

Склад витрат, наведений у розділі III ПКУ, за виглядом дуже схожий на витрати, що відображаються в бухгалтерському обліку, але це тільки на перший погляд (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Класифікація витрат згідно з ПКУ

Вид витрат	Які витрати відносяться	Дата виникнення
-------------------	--------------------------------	------------------------

Витрати операційної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг) (п. 138.8 ПКУ); - ЗВВ (п.п. 138.10.1); - адміністративні витрати (п.п. 138.10.2); - витрати на збут (п.п. 138.10.3); - інші операційні витрати (п.п. 138.10.4); 	У тому звітному періоді, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів (робіт, послуг) (п. 138.4 ПКУ)
Інші витрати	<ul style="list-style-type: none"> - фінансові витрати (п.п. 138.10.5); - інші витрати звичайної діяльності (п.п. 138.10.6); - витрати, не віднесені до складу витрат минулих звітних періодів у зв'язку із втратою, знищенням або псуванням документів, підтверджені такими документами у звітному періоді (п.п. 138.11 ПКУ); - інші витрати (п.п. 138.12 ПКУ). 	У тому звітному періоді, в якому здійснено витрати (п. 138.5 ПКУ)

Джерело: складено автором на основі [51]

За новими правилами податкового обліку ЗВВ не включаються до собівартості продукції (робіт, послуг), а відносяться до складу інших витрат. У цьому полягає принципова відмінність між податковим та бухгалтерським обліком таких витрат.

Витрати, що не враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку, наведено у ст. 139 ПКУ.

За чинними нормами ПКУ витрати від продажу продукції у платника податку виникають за датою переходу покупцеві права власності, а при наданні послуг чи виконанні робіт – за датою підписання акта або іншого документа, оформленого відповідно до вимог чинного законодавства, який підтверджує виконання робіт або надання послуг (п. 137.1 ст. 137 Податкового кодексу України). Це означає, що витрати, які впливають на собівартість реалізованої продукції, включаються до складу витрат при розрахунку об'єкта оподаткування одночасно з визнанням доходів від реалізації такої продукції.

Згідно з п. 138.5 ст. 138 ПКУ інші витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені, згідно з правилами ведення бухгалтерського обліку.

Відповідно до п. 138.2 ст. 138 ПКУ витрати, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, визнаються на підставі первинних документів, що підтверджують здійснення платником податку витрат, обов'язковість ведення і

зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку, та інших документів, встановлених розділом II ПКУ. Витрати, не підтверджені відповідними розрахунковими, платіжними та іншими первинними документами, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами ведення бухгалтерського обліку та нарахування податку, не включаються до складу витрат (п. 139.1.9 п. 139.1 ст. 139 ПКУ).

Податкова різниця - різниця, яка виникає між оцінкою і критеріями визнання доходів, витрат, активів, зобов'язань за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності, та доходами і витратами, визначеними згідно з розділом цього Кодексу.

Незважаючи на те що витрати, пов'язані з придбанням фірмового одягу, необхідні для просування товарів (робіт, послуг) на ринку, податківці щодо них займають досить жорстку позицію. Так, у листі ДПСУ від 19.10.2012 р. № 3976/0/61-12/15-1415 викладені вже звичні нам висновки, відомі ще з «докодексного» періоду: обліковувати у складі податкових витрат вартість фірмового (форменного) одягу для працівників підприємства можна тільки в тому випадку, якщо такий одяг є спеціальним — входить до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України, і передбачений Типовими галузевими нормами безоплатної видачі працівникам спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту. Виходить, що якщо фірмовий одяг не був віднесений до категорії спеціального одягу і не передбачений типовими нормами, то витрати на неї не включаються до складу податкових витрат і повинні йти за рахунок чистого прибутку підприємства.

На нашу думку, такий підхід є несправедливим, оскільки забезпечення працівників підприємства фірмовим одягом цілком пов'язане з його господарською діяльністю. Звичайно, для обґрунтування податкововитратності норми спеціального п.п. 140.1.1 ПКУ не підходять. Вони стосуються виключно витрат на забезпечення працівників спеціальним (форменим) одягом, переліки та норми видачі якого затверджено Кабінетом Міністрів України. Упевнені, що

підстави для відображення податкових витрат мають бути серед інших підпунктів.

У документальному плані забезпечення працівників фірмовим одягом слід оформити:

- наказом по підприємству;
- положенням про порядок використання фірмового одягу, що обумовлює складові комплекту фірмового одягу, перелік працівників, яким вона видається, норми видачі і строки носіння;
- відповідними записами в колективному договорі.

Якщо фірмовий одяг не містить елементів реклами (наприклад, коли працівників забезпечують просто однаковою формою без нанесення логотипу підприємства), то таким витратам місце в податкових витратах на підставі п.п. «з» п.п. 138.10.3 ПКУ як інших витрат, пов'язаних зі збутом товарів (робіт, послуг).

Якщо підприємство - платник ПДВ, то за витратами на виготовлення фірмового одягу, урахуваючи їх господарську спрямованість, суму «вхідного» ПДВ воно має право віднести до податкового кредиту (п. 198.1 ПКУ). Зрозуміло, за наявності належним чином оформленої податкової накладної (п. 201.10 ПКУ)

Крім того, вартість фірмового одягу, виданого працівнику в тимчасове користування, якщо така видача передбачена у трудовому або колективному договорі, не включається до оподаткованого доходу і не обкладається ПДФО.

Підстав для нарахування ЄСВ і ВЗ на вартість фірмового одягу теж не буде. Пов'язано це перш за все з тим, що відповідно до п.п. 2.2.11 Інструкції зі статистики заробітної плати, затвердженої наказом Держкомстату від 13.01.2004 № 5 до фонду додаткової зарплати входить вартість безоплатно наданого працівникам форменого одягу, обмундирування, яке може використовуватися поза робочим місцем і залишається в особистому постійному користуванні. Але, як ми зазначили вище, фірмовий одяг видається працівникам на якийсь час і в їх особистому постійному користуванні не залишається.

Отже, витрати враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування в тому звітному періоді, в якому вони були здійснені за умови підтвердження таких витрат відповідними первинними документами.

Виходячи з вищевикладеного, підприємство ТОВ «Торнадо» має право врахувати понесені витрати в тому періоді, в якому отримані первинні документи, що підтверджують здійснення платником податку витрат, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку, та інших документів, встановлених розділом II ПКУ.

Висновки за підрозділом 2

На підставі проведеного дослідження обліку витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу можна зробити наступні висновки:

1. За Планом рахунків фінансовий облік можна вести окремо від управлінського, хоч взаємозв'язок між ними зберігається. У зв'язку з цим тут передбачено окремі синтетичні рахунки класу 9 «Витрати діяльності», що застосовують для узагальнення інформації про витрати операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та витрати на запобігання надзвичайним подіям і ліквідацію їх наслідків.

За дебетом рахунків цього класу відображають суми витрат, за кредитом - списання суми витрат у кінці звітного року або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати». Застосування цих рахунків дає змогу визначити виробничу собівартість продукції (робіт, послуг) в управлінському обліку. До того ж забезпечується більша точність щодо визначення фінансових результатів завдяки подвійному контролю як у фінансовому, так і в управлінському обліку за незалежними методиками.

2. Розроблені пропозиції до запровадження зведеного обліку виробництва швейної продукції, визначення їх виробничої собівартості і реалізації. В роботі доведено, що діюча методологія комплексних витрат (загальновиробничих і

загальногосподарських) між видами продукції пропорційно заробітній платі робітників хибна, бо у структурі собівартості ці затрати становлять 24-26%, матеріальні затрати - в межах 52-56%. Ці зміни у затратах виникли в наслідок автоматизації виробництва і вивільнення робочих місць, тому за базу розподілення комплексних витрат рекомендується брати матеріальні затрати. Це забезпечить економічну обґрунтованість визнання затрат між групами продукції.

3. Управлінський облік на підприємстві об'єднує в єдину систему планування, облік та аналіз витрат по видам, місцям формування. Кожна з складових частин системи повинна передбачати методику аналітичної оцінки отриманої інформації з точки зору можливостей її використання для управління. Управлінський облік, перш за все, виконує задачі оперативного управління результатами фінансово-господарської діяльності та цим забезпечує його існування на ринку. Так, безпосередньо управлінський облік на підприємстві ТОВ «Торнадо» ведеться фінансово-економічним відділом спільно з бухгалтерією, а саме фінансовими аналітиками підприємства, які безпосередньо формують дані управлінського обліку за певними формами за допомогою спеціальних комп'ютерних програм.

4. Найбільш ефективним шляхом зниження собівартості послуг є впровадження економічних технологій виробництва, переймання світового досвіду по зменшенню собівартості. Одним зі шляхів удосконалення обліку витрат підприємства ТОВ «Торнадо» можна запропонувати впровадження одного з більш сучасних методів обліку витрат - нормативного. Перевага даного методу полягає в тому, що це різновид планової калькуляції, що значно зменшить трудомісткість переходу. Він також надає можливість порівнювати нормативні витрати, що коригуються на суму виявлених обліком відхилень, з плановою собівартістю. Нормативна калькуляція базується на підставі певних технічних норм на встановлену дату. Зміни норм витрат представляють собою результат здійснення відповідних заходів, спрямованих на удосконалення технології та організації виробництва. Тому, організація обліку зміни норм впливу на собівартість конкретної продукції створює передумови зниження собівартості.

Обґрунтована можливість застосування у швейному виробництві калькулювання собівартості за позамовним і однопроцесним методами, але з обов'язковим дотриманням нормативного методу калькулювання і міжнародних стандартів, запропонована типова для галузі номенклатура статей калькуляції виготовлення і реалізації продукції, що забезпечує виявлення нераціональних витрат у процесі виготовлення виробів та дозволяє економічно обґрунтувати їх ціноутворення.

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З ВИГОТОВЛЕННЯ ОДЯГУ

3.1. Методика контролю витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу

Кулаковська Л.П. та Піча Ю.В. розглядають контроль як незалежну діяльність з перевірки та оцінки роботи суб'єкта господарювання в його інтересах [49]. З наведених визначень поняття «контролю» можна виділити їх спільну ознаку, – акцентування уваги на тому, що даний вид контролю є незалежною, об'єктивною діяльністю, яка здійснюється в інтересах вищого керівництва підприємства чи його власників. З нашої точки зору, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених контролю, у більшості з них мало уваги приділено саме організації системи внутрішнього контролю на підприємствах.

Подання достовірної та неупередженої інформації зацікавленим особам (власникам, менеджерам, інвесторам, партнерам, кредиторам, державним органам) забезпечується через аудиторський висновок, про що свідчить віковий зарубіжний досвід, а також робота вітчизняних контролерів. Контролери, оцінюючи фінансову звітність підприємства, вивчають тенденції розвитку, глибоко і системно досліджують фактори зміни результатів діяльності, обґрунтовують плани та управлінські рішення, виявляють резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюють результати діяльності підприємства.

Найголовнішою вимогою до сучасного контролю є його обов'язкове планування, яке забезпечує своєчасне та ефективне виконання робіт. Планування – це процес, який дає можливість найбільш раціонально виконати контроль і одночасно зменшити ризик не виявлення найсуттєвіших моментів діяльності клієнта.

Під час планування використовується наступна інформація: умови договору; складаються і заповнюються анкети оцінки ризику; нормативно-правові документи, що регулюють контроль; наявність доказів; рівень довіри до системи внутрішнього контролю; облікова інформація підприємства; визначений рівень ризику та суттєвості.

У програмі аудиту оцінюється ризик внутрішнього аудиту і ризик не виявлення суттєвих помилок у звітності (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Програма аудиту доходів операційної діяльності ТОВ «Торнадо»

Об'єкти аудиту	Виконавці	Період і метод перевірки
Своєчасність і повнота відвантаження товарів	Коник С.Р.	Суцільна перевірка за весь період
Порядок і повнота надходження грошових коштів на поточний рахунок	Коник С.Р.	Суцільна перевірка за весь період
Повнота і своєчасність відображення в обліку витрат операційної діяльності підприємства	Коник С.Р.	Вибіркова перевірка
Документальне оформлення операцій з обліку витрат операційної діяльності підприємства	Коник С.Р.	Суцільна перевірка
Правильність відображення витрат діяльності підприємства в податковому обліку	Коник С.Р.	Суцільна перевірка

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Правильність відображення витрат операційної діяльності встановлюється в ході вибіркової перевірки таких операцій шляхом звірки даних, відображених в облікових регістрах господарюючого суб'єкта, з первинними документами і навпаки.

Планування контролю включає складання загального плану та розробку програми контролю, які допомагають контролерові організувати працю, здійснити обстеження за роботою його асистентів. План розробляється таким чином, щоб в ньому визначався час проведення кожної конкретної процедури. У плані повинен відображатись перелік і обсяг виконаних робіт, строки виконання, процедури, що здійснюються контролером.

Організація і планування контролю та аналізу повною мірою обумовлені внутрішніми проблемами підприємства. Контроль повинен забезпечити достовірність інформації підприємства, збереження активів, відповідність вимогам законодавчих актів і норм, зменшення витрат на проведення внутрішнього контролю.

Організація контролю витрат підприємства та їх аналізу повинна формуватися на основі наступних вимог підприємства:

1) з метою досягнення підприємством та його підрозділами встановлених параметрів розробляються рекомендації, норми й стандарти;

- 2) здійснюється оцінка одержаних результатів за даними перевірки;
- 3) забезпечується розробка рекомендацій щодо ліквідації на підприємстві та його підрозділах негативних явищ.

Контроль операцій з обліку витрат операційної діяльності на підприємствах рекомендується проводити наступним чином.

На початку перевірки контролеру потрібно перевірити дотримання умов визнання витрат.

Також необхідно звернути увагу на те, що не визнаються витратами й не включаються до Звіту про сукупні доходи:

- ❖ платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо;
- ❖ попередня (авансова) оплата запасів, робіт, послуг;
- ❖ погашення одержаних позик;
- ❖ інші зменшення активів або збільшення зобов'язань, що не відповідають ознакам, наведеним у п. 6 П(С)БО 16;
- ❖ витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Наступним кроком контролера є перевірка собівартості реалізованої продукції.

За методом нормативно-правової перевірки здійснюється контроль за правильністю визначення собівартості реалізованої продукції відповідно до вимог нормативно-правових актів.

При здійсненні перевірки правильності накопичення та списання витрат, що не включаються до собівартості реалізованої продукції контролер повинен перевірити правомірність віднесення витрат до адміністративних, витрат на збут, інших витрат операційної діяльності, при цьому треба пам'ятати, що перелік таких витрат наведено в п.п. 18, 19, 20 П(С)БО 16 "Витрати.

Першим кроком перевірки повинно бути встановлення документального обґрунтування зазначених витрат:

- ❖ перевірка наявності в документах всіх необхідних реквізитів: назву документу, дату складання, назву підприємства, від імені якого складений документ, зміст господарської операції, її вимірники в натуральному і грошовому вираженні, підписи посадових осіб;
- ❖ дослідження санкціонування всіх витрат шляхом ознайомлення з внутрішніми документами підприємства: з облікової політикою підприємства, де за підписом керівника або уповноваженої ним особи, затверджується перелік осіб, які мають право підпису первинних документів.

Методом зустрічної перевірки порівнюються дані облікових реєстрів по рахунках витрат з первинними документами (договорами, актами виконаних робіт, актами на списання МШП, розрахунково-платіжними відомостями).

Важливим етапом перевірки є дослідження правильності віднесення витрат до того періоду, в якому вони реально понесені (тобто до періоду, до якого відноситься пов'язана з ним діяльність), шляхом порівняння даних первинних документів з бухгалтерськими записами та їх змістового аналізу.

При контролі за витратами на оплату праці першим кроком контролера є перевірка дотримання положень законодавства про працю, стан внутрішнього обліку та контролю за трудовими відносинами. Перевіряючи дотримання на підприємстві трудового законодавства, контролер може встановити, як здійснюється оформлення співробітників при їх прийманні та звільненні, стану обліку робочого часу співробітників, особливості побудови системи оплати праці тощо.

Правильність оформлення працівників (приймання на роботу та звільнення) перевіряється за наказами, контрактами, трудовими угодами.

В ході проведення перевірки доцільно встановити, чи передбачаються умовами колективного договору керуючі на підприємстві виплати заробітної плати.

Фактичне використання фонду оплати праці аналізується за даними відомості обліку фонду оплати праці осіб і розрахунково-платіжних відомостей. При цьому необхідно порівняти фактично нараховані суми оплати праці з сумами,

передбаченими по фонду оплати праці за період перевірки (рік, квартал), що дає можливість виявити абсолютну перевитрату чи економію по фонду оплати праці.

Основну увагу необхідно зосередити на перевірці організації контролю за виходом на роботу адміністративно-управлінського і виробничому персоналу, організації обліку відпрацьованого часу, так як допущені в ньому помилки чи перекручення призводять до переплати, необґрунтованого витрачання фонду оплати праці. Разом з тим, дані таблицю необхідно порівняти з розрахунково-платіжними відомостями, щоб переконатись у включенні до них тільки тих осіб, які зазначені в таблицях.

При перевірці таблиць обліку використання робочого часу та інших первинних документів з нарахування і виплати заробітної плати необхідно звернути увагу на факти нарахування коштів з оплати праці на вигаданих (підставних) осіб (не прийнятих на роботу та ін.). Для цього в ході дослідження наведених документів співставляються прізвища та ініціали працівників з даними обліку спискового складу.

Наступним кроком є перевірка обґрунтованості і правильності нарахування премій, надбавок, доплат (у зв'язку з відхиленнями від нормальних умов праці, за понаднормові години, за простої, за роботу в тяжких та шкідливих умовах), виплат за тимчасову непрацездатність, щорічних відпусток, винагород за підсумками праці за годину і т.п.

В процесі перевірки розрахунків по відпустках потрібно встановити: повноту включення до розрахунку виплат при визначенні середнього заробітку, правильність визначення середньомісячної та середньоденної заробітної плати, суми оплати під час відпустки. Потрібно перевірити правильність зроблених розрахунків по заробітній платі з використанням коефіцієнтів поправки, нарахованих пропорційно збільшенню тарифної ставки (окладу), яка встановлена в місяці, за який здійснюються такі виплати, за відповідною професійно-кваліфікаційною групою.

В ході перевірки правильності нарахування зносу (амортизації) основних засобів та нематеріальних активів. Для цього контролер з'ясовує, чи дотримано обраний в обліковій політиці метод нарахування амортизації.

Крім того перевіряється:

- ❖ чи всі об'єкти прийняті для нарахування амортизації;
- ❖ чи враховано при розрахунку амортизації строк корисного використання та ліквідаційну вартість об'єктів, затверджені в наказі про облікову політику підприємства;
- ❖ чи не продовжується нарахування амортизації по об'єктах, повністю амортизованих;
- ❖ чи правильно віднесено суму амортизації до складу відповідних витрат.

При перевірці витрат на оренду основних засобів необхідно встановити відповідність порядку нарахування орендної плати в бухгалтерському обліку порядку, встановленому договором.

Якщо на підприємстві мали місце витрати на ремонт основних засобів, треба перевірити правильність віднесення до витрат вартості ремонтних робіт, наявність необхідної первинної документації, відповідність відображення витрат на ремонт основних засобів в бухгалтерському обліку прийнятій обліковій політиці. Крім того необхідно перевірити правильність визнання проведених витрат на ремонтні роботи. Слід пам'ятати, що відповідно до П(С)БО 7 "Основні засоби" витрати на проведення модернізації обладнання, реконструкції об'єктів основних засобів до витрат діяльності не включаються.

На практиці зустрічаються випадки без документального списання авансових сум, а також штучне збільшення витрат за авансовим звітом.

В ході контролю витрат операційної діяльності важливе місце має перевірка правильності нарахування податків та обов'язкових платежів.

На початку перевірки контролер, шляхом усного опитування встановлює, за якими платежами і податками підприємство веде розрахунки з бюджетом. Після чого по кожному виду розрахунків з бюджетом по податках, зборах та платежах перевіряється стан внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом, правильність

визначення бази оподаткування з використанням прийомів прослідковування, звірки документів та реєстрів бухгалтерського обліку.

В ході перевірки необхідно правильність застосування ставок податків, зборів та платежів.

Під час перевірки заборгованості за розрахунками з бюджетом дані, отримані на підприємстві, зіставляються з даними, які були подані до податкової інспекції, та інших органів звітності. При цьому увага приділяється правильності визначення і повноті перерахування платежів.

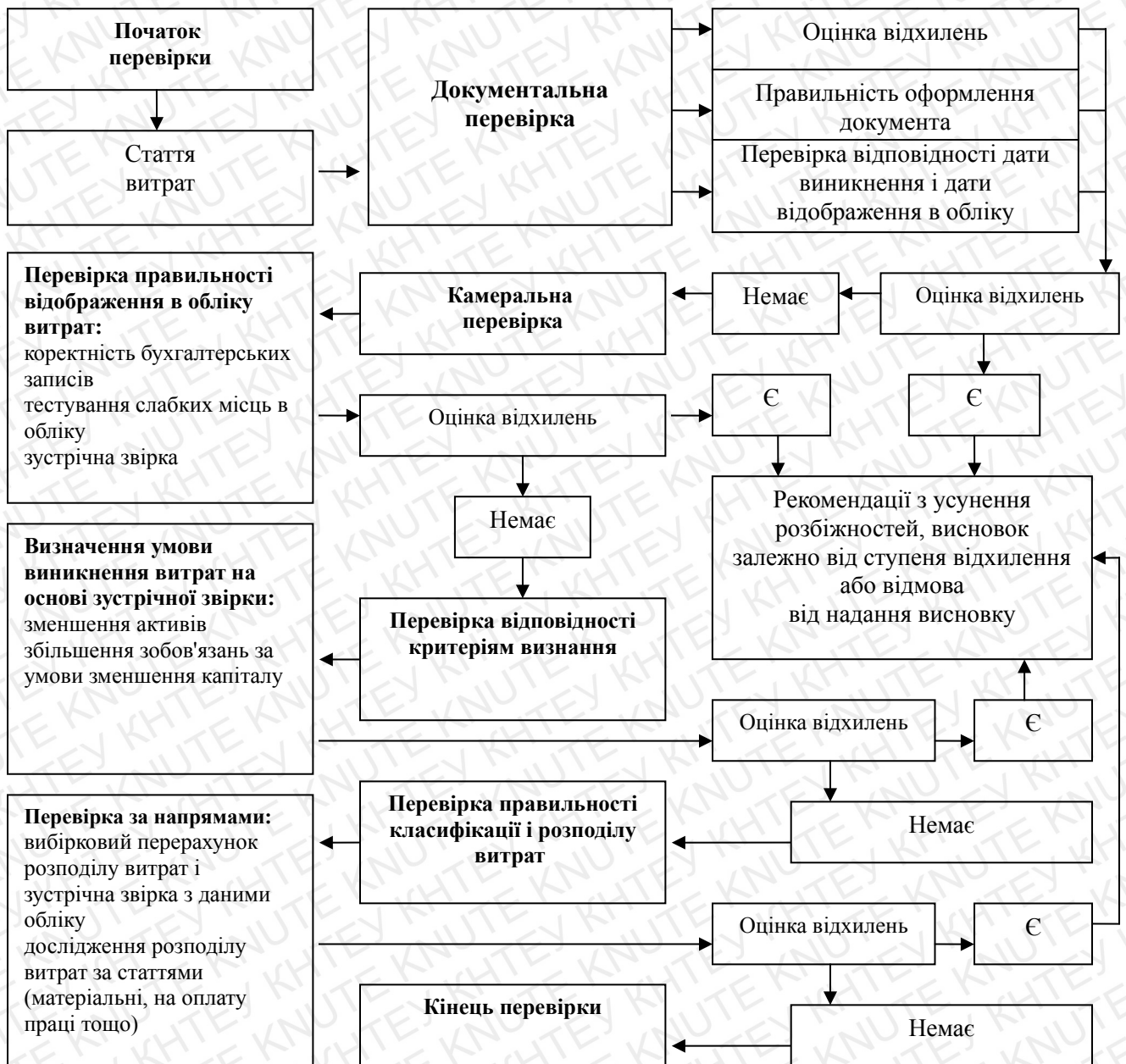
При перевірці правильності відображення інших витрат операційної діяльності необхідно звернути увагу на суми сплачених штрафів, пені, неустойок.

Всі визнані підприємством чи присуджені арбітражем штрафи, пені, неустойки, суми претензій за штрафними санкціями, по яких минув термін оскарження, відносяться на інші операційні витрати.

В ході перевірки потрібно перевірити правильність ведення синтетичного та аналітичного обліку по рахунках 92 „Адміністративні витрати”,⁹³ „Витрати на збут”,⁹⁴ „Інші операційні витрати” та їх списання в кінці кожного місяця на фінансові результати.

Перевіряючи первинні документи та облікові реєстри з обліку витрат операційної діяльності необхідно звернути увагу на наявність арифметичних, технічних, методологічних помилок оскільки ці помилки можуть реально вплинути на оцінку фінансового стану підприємства, то кожне підприємство повинно знаходити способи знаходження даних помилок, а, також, способи їх усунення, які б не суперечили законодавству України.

В цілому алгоритм перевірки витрат від операційної діяльності на підприємствах наведено на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Алгоритм контролю витрат операційної діяльності підприємств

Джерело: складено автором на основі [36]

Відповідно до викладеної методики контролю та контролю витрат операційної діяльності виявлені контролером порушення заносяться до його робочих документів. Суть робочих документів та порядок зберігання викладені в нормативі 6 "Документальне оформлення контрольної перевірки".

Для виконання завдань контролю, необхідним є здійснення послідовних етапів, які представлені на рис. 3.2 [36].

Рис. 3.2. Етапи здійснення внутрішнього контролю на підприємстві

Джерело: складено автором на основі [67]

Згідно рис. 3.2. важливим є ухвалення запрограмованих управлінських рішень, які дозволять знизити ризики діяльності підприємств під впливом

чинників зміни зовнішнього середовища. Для цього за даними, охарактеризованими в бюджетах, необхідно визначити відхилення і з'ясувати, за допомогою яких рішень зазначені негативні характеристики можуть бути усунені або компенсовані.

Нами сформована концепція в розрізі інтеграції трьох блоків: елементи системи внутрішнього контролю; забезпечення внутрішнього контролю; прийняття управлінських рішень (рис. 3.3).

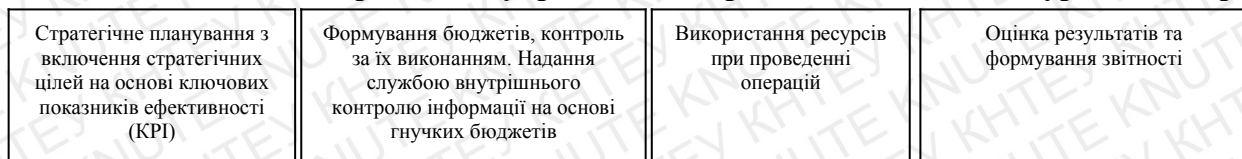
БЛОК I. Елементи системи внутрішнього контролю

БЛОК II. Забезпечення процесу внутрішнього контролю

БЛОК III. Прийняття управлінських рішень стосовно конкурентних переваг

Рис. 3.3. Концептуальна модель організації внутрішнього контролю підприємства

Джерело: складено автором на основі [37]

Згідно рис. 3.3. перший блок відображає елементи внутрішнього контролю: контрольне середовище, суб'єкти та об'єкти контролю, процедури контролю і оцінку ризику внутрішнього контролю, а також форми реалізації внутрішнього контролю.

Середовище контролю включає стиль управління, процес прийняття рішень, делегування повноважень і прийняття відповідальності, етичні цінності, політику керівництва по відношенню до персоналу, відповідність служби внутрішнього контролю масштабам діяльності підприємства, внесення рекомендацій служби внутрішнього контролю в облік та звітність, наявність єдиної облікової політики та контроль за дотриманням усіх принципів, проведення звірок з дебіторами, кредиторами, податковими органами.

Суб'єктами контролю виступають власники підприємства, топ-менеджери, працівники центрів фінансової відповідальності, служба внутрішнього контролю та її працівники. Рівень управління визначає і мету проведення внутрішнього контролю, а саме: здійснення оцінки якості функціонування системи управління у цілому та виконання окремих його функцій по центрах управління.

Відповідно на підрозділ внутрішнього контролю підприємства покладаються такі завдання (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Основні завдання служби внутрішнього контролю

Джерело: складено автором на основі [38]

Однією із проблем організації контролю у підприємствах є визначення кола його об'єктів. У загальному вигляді об'єктами внутрішнього контролю є ресурси (активи і джерела їх формування, власний капітал та зобов'язання), процеси (операційна, інвестиційна та фінансова діяльність підприємства) та результати діяльності (прибуток чи збиток).

До процедур контролю відносять процедури контролю відхилень від бюджетних показників за виділеними для підприємств центрами відповідальності, що дозволить оцінити ефективність діяльності кожного із них за певний період. Відповідно до концепції контролю, орієнтованого на ризик, з кожним видом діяльності (комерційною угодою) насамперед пов'язані специфічні ризики. В таких умовах необхідним є, по-перше, своєчасна ідентифікація таких ризиків, по-друге, створення таких управлінських механізмів (процесів), які б за умови реалізації ризиків пом'якшували наслідки його впливу до прийняттого рівня.

Другий блок об'єднує методологічне, методичне, інформаційно-аналітичне, організаційне забезпечення внутрішнього контролю.

Методологічне забезпечення включає мету контролю, основні завдання, принципи контролю, а також функції та вимоги. Ці ключові елементи описані нами вище.

Методичне забезпечення включає аналітичні та контрольні процедури. Використання аналітичних процедур дозволяє контролеру зробити оцінку фінансових показників шляхом вивчення ймовірних залежностей між ними.

Концептуально система бухгалтерського обліку відокремлена від процедур контролю. Але на практиці такого розмежування між внеском системи бухгалтерського обліку щодо вирішення завдань контролю і внеском деяких процедур контролю не існує. У зв'язку з цим оцінювання системи внутрішнього контролю має виконуватись одночасно з оцінюванням облікової системи. Тому політика та процедури контролю повинні стосуватись: розподілу обов'язків між працівниками; визначення якості інформаційного процесу; здійснення фізичного контролю та проведення нагляду, інвентаризації чи документальної перевірки.

Ми погоджуємо із твердженням С. М. Петренко щодо формуванням якісного інформаційного забезпечення, яке використовується для виконання контрольних процедур та може включати нормативно-правову, фактографічну та аналітичну бази. Тому нормативно-правове забезпечення об'єднує установчі документи, наказ про облікову політику, накази, розпорядження, що регулюють фінансово-економічну діяльність підприємств, господарські договори. Також сюди включають стратегічні і тактичні плани їх економічного розвитку [44].

Фактографічне забезпечення внутрішнього контролю формується на підставі даних фінансового, управлінського обліку та звітності, даних податкової звітності, поза облікової інформації, що є сукупністю даних економічного характеру про факти (операції), які було здійснено у діяльності підконтрольного об'єкта.

Використання звітної інформації має незворотний характер, тобто на її основі неможливо виправити ситуацію, яку вона характеризує, тому результат контролю не впливає на проблеми, які відбулися у минулому та впливають на утворення ризиків у майбутньому. Цей недолік може бути компенсований деталізацією періодичних показників за періодами (місяцями), що надає їм якостей оперативної інформації. Проте така деталізація є значною мірою формальною і потребує додаткового обґрунтування. Крім того, деталізація за періодами неприйнятна для балансових показників, оскільки їх зміна не залежить від періоду, який вони характеризують. Альтернативою деталізації звітної інформації за періодами є формування показників на основі «просунутого бюджетування» та ведення управлінського обліку за центрами відповідальності.

Далі на основі програми перевірки безпосередньо здійснюється податкова перевірка. Програми перевірки - це обов'язків мінімум питань, що підлягають документальній перевірці.

За результатами проведення перевірки складається акт (якщо порушення виявлені) або довідка (якщо порушень не виявлено). Акт складається із вступної, описової, результативної частини.

У вступній частині зазначаються відомості про осіб, які здійснюють перевірку, відомості про підприємство, яке перевіряється, його посадових осіб (директора, головного бухгалтера); дата початку та закінчення перевірки, вид перевірки.

У описовому розділі надається інформація про підприємство, орган, який його реєстрував, дата та номер реєстрації, адреса, ідентифікаційний код, види діяльності, що перевіряються. Основне місце приділяється фактам виявлених порушень (описуються види порушень, їх зміст з посиланням на статті законодавчих актів).

У результативній частині узагальнюються виявлені факти. Надаються пропозиції щодо усунення виявлених порушень і стягнення донарахованих сум податків. Акт перевірки складається у 2 примірниках.

В роботі фінансово-економічного відділу ТОВ «Торнадо» чільне місце займає контроль за правильністю обчислення і сплатою податків. Внутрішньогосподарський податковий контроль – це діяльність відповідних посадових осіб з апарату управління підприємством і, перш за все, його бухгалтерської служби щодо точності обліку об'єктів оподаткування, відповідності методики обчислення та сплати податків прийнятим законодавчим актам з питань оподаткування, щодо виявлення відхилень, допущених у ході виконання податкових правил, та визначення впливу наслідків порушень на податкові зобов'язання.

Отже, контроль має сприяти отриманню суб'єктом управління необхідної інформації щодо фінансово-господарської діяльності з метою оцінки її доцільності, правомірності та ефективності стосовно економічної ситуації, які є причиною цієї діяльності. Це означає, що формування методики аналізу та контролю фінансових результатів, вимагає конкретизації складових аналітико-контрольного процесу у межах організаційно-інформаційної моделі відповідно до причин здійснення окремих видів фінансово-господарських операцій.

3.2. Система показників, інформаційна база і основні методи аналізу витрат

Економічний аналіз є необхідним інструментом ефективного управління господарською діяльністю підприємства.

Одне з головних місць в аналізі господарської діяльності підприємства займає аналіз витрат.

Об'єкти аналізу витрат операційної діяльності:

- основний об'єкт дослідження – витрати та собівартість реалізованої продукції підприємства;
- фактори, які впливають на рівень витрат підприємства;
- функції управління, а саме: організація, мотивація, контроль, планування, регулювання. Суб'єкти аналізу витрат операційної діяльності: працівники підприємства: менеджери та робітники управління, бухгалтерія, аналітичні відділи та інші фінансові служби;
- особи, що не працюють безпосередньо на підприємстві, але мають пряму фінансову зацікавленість, а саме: інвестори, покупці та продавці продукції, різні кредитори;
- особи, які мають непряму фінансову зацікавленість - податкові служби, різні фінансові інститути, органи статистики.

Всі перелічені суб'єкти мають на меті провести аналіз витрат і собівартості продукції підприємства і на його основі зробити висновки про напрямки своєї діяльності по відношенню до підприємства.

Систему показників утворюють абсолютні, відносні, натуральні та вартісні, кількісні і якісні показники.

Інформаційною основою проведення аналізу витрат операційної діяльності підприємства є матеріали бухгалтерської звітності (Ф №1 “Баланс”, Ф №2 “Звіт про фінансові результати”), статистичної звітності (Ф № 3-торг “Звіт про надходження, реалізацію та залишки продукції”), оперативного та управлінського обліку (первинні документи, пов'язані зі здійсненням витрат, оборотні відомості

по бухгалтерським рахунках, на яких ведеться аналітичний облік витрат тощо).

Джерела інформації аналізу витрат операційної діяльності підприємства:

- законодавче (правова інформація);
- планово-нормативне (фінансовий план підприємства, нормативи, довідники).

Інформаційне забезпечення:

- поточна бухгалтерська інформація;
- звітна облікова інформація, а саме:

Форма 1 "Баланс" за його допомогою можна проаналізувати стан підприємства на конкретну дату;

Форма 2 "Звіт про фінансові результати" дозволяє провести аналіз різних видів прибутку отриманих підприємством під час звітного періоду;

- позаоблікова інформація, а саме: матеріали документальних перевірок, ревізій, спостережень, аудиторський висновок.

Завданням інформаційного забезпечення є інформування учасників аналітичного процесу про стан об'єктів, їх функціонування і відповідності нормативно-правовим актам та законодавством у господарському механізмі.

Згідно проведеної контрольної перевірки було встановлено, що погашення кредиторської заборгованості за товарами і наданими послугами не завжди проводиться своєчасно. Так, згідно договору про постачання продукції з ТзОВ «Ауткорс», ТОВ «Торнадо» було зобов'язане повернути отриманий кредит 15.11.2017 на суму 523562 грн. Даний кредит був повернений 11.12.2017 року у сумі 88532 грн. Решту – 435 000 грн. було повернуто 10.01.2018 року. Це було пояснено тим, що відбувся різкий спад виручки від реалізації в листопаді, що не дозволило підприємству вчасно розрахуватися з підзвітними особами.

Після цього доцільно провести тестування внутрішнього контролю і вияснити: чи слід провести інвентаризацію всіх активів; чи необхідно провести суцільну документальну перевірку окремих напрямків надходжень і руху активів. Це досягається вивченням слабких і сильних сторін внутрішнього контролю і системи бухгалтерського обліку.

З даних тестування слід зробити наступні висновки:

- організація і здійснення внутрішнього контролю знаходяться на низькому і середньому рівні, тобто необхідно провести перевірку слабких сторін контролю;
- організація і ведення обліку знаходяться на середньому рівні, необхідно провести вибіркочу перевірку порядку обліку руху активів;
- основним недоліком внутрішньогосподарського контролю виявилася фактична відсутність окремої служби внутрішнього контролю, функції внутрішнього контролю здійснює бухгалтерія, яка не може охопити одразу весь обсяг робіт з контролю товарних запасів. Так, інвентаризація проводиться лише планово - один раз на рік. Тобто контролеру необхідно провести вибіркочу інвентаризацію активів.

Сильні сторони контролю контролери досліджують з метою підтвердження їх відповідності цій оцінці, а для оцінки слабких – застосовуються спеціальні процедури, за допомогою яких можна виявити помилки і порушення к результату слабого контролю.

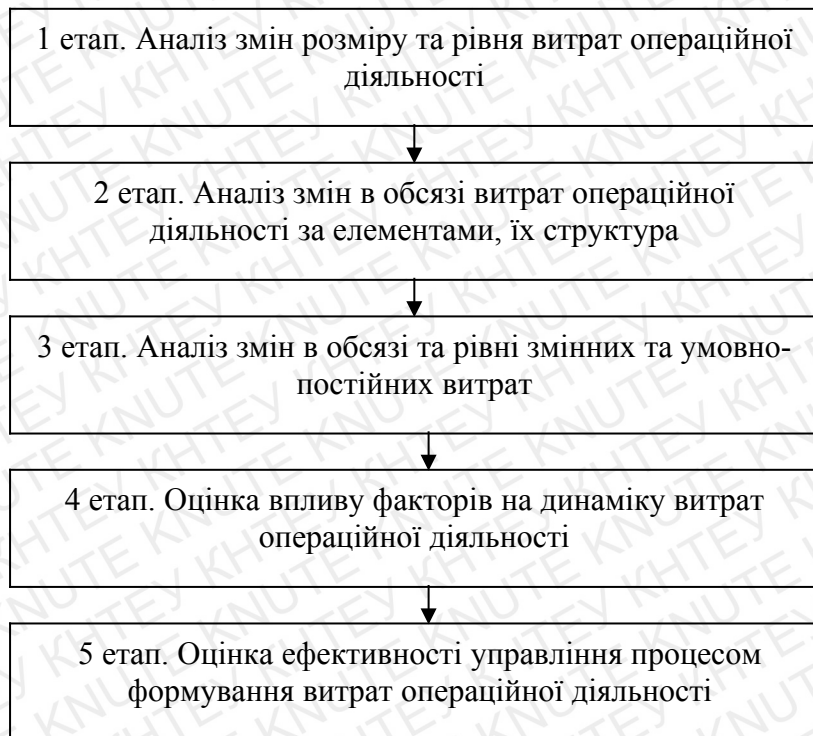
Таким чином, правильна організація та планування контролю витрат операційної діяльності підприємства дасть змогу контролерові мати неупереджену професійну думку про стан витрат на досліджуваному підприємстві, визначити вузькі місця в організації їх обліку і внутрішнього контролю, можливі види порушень і помилок.

Отже, для більш ефективного проведення аналізу витрат підприємств потрібно завчасно визначити мету та конкретні завдання для проведення аналізу, його об'єкти та показники, розробити методикку обробки економічної інформації, визначити форми узагальнення результатів проведеного аналізу та їх надання.

Аналіз витрат передбачає дослідження впливу процесів формування витрат на здійснення діяльності, визначення їхніх тенденцій та закономірностей, кількісної оцінки факторів, що обумовлюють обсяг і рівень витрат.

Аналіз витрат операційної діяльності підприємства за елементами проводиться в декілька етапів, які передбачають проведення аналітичної роботи (рис. 3.5).

Рис. 3.5. Послідовність проведення аналізу витрат операційної діяльності підприємства

Джерело: складено автором на основі [44]

Важливу роль починає відігравати аналіз витрат операційної діяльності із застосуванням комп'ютерної техніки.

Аналіз витрат операційної діяльності із застосуванням програм загального призначення включає в себе використання програм, що пристосовані для здійснення обчислень із даними будь-якого змісту.

Опрацювання даних за допомогою електронної таблиці характеризується наступною послідовністю робіт.

1. Введення даних. Введення даних до електронної таблиці може здійснюватись трьома шляхами.

По-перше, дані можуть надходити до електронної таблиці із зовнішніх пристроїв, наприклад, із сканеру штрих-кодів, датчиків обліку продукції на складі, старт-карток.

Однак цей спосіб введення даних використовують, як правило, дуже рідко, і зазвичай такі дані передаються у спеціалізовані сервісні програми, які виконують

їх сервісну обробку, і тільки після цього їх можна використовувати для аналізу у електронних таблицях.

По-друге, можна аналізувати в електронній таблиці дані в електронній формі, тобто у вигляді файлу.

Проведемо аналіз впливу чинників витрат операційної діяльності на 1 гривню виручки від реалізації за допомогою детермінованого факторного аналізу.

1. Побудуємо модель виручки від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності:

$$K = BP / B, \text{ де} \quad (3.1)$$

K – виручка на 1 грн витрат операційної діяльності;

BP – виручка від реалізації

B – сума витрат операційної діяльності.

Пристаючи до перевірки доцільності та законності проведення надзвичайних витрат і оцінки витрат, контролер має добре продумати на що звернути особливу увагу.

Таким чином, для аналізу маємо двофакторну кратну модель, де виручка від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності – результативний показник, виручка від реалізації і витрати операційної діяльності, фактори, що впливають на нього.

3.3. Методика аналізу витрат операційної діяльності

Значення аналізу витрат операційної діяльності підприємства полягає в тому, що він є необхідною умовою ефективного управління витратами та контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Мета аналізу витрат – мінімізація витрат за абсолютним розміром (коли темпи приросту доходу перевищують темпи приросту витрат) і зниження на цій основі рівня витрат по відношенню до доходів або до активів підприємства.

Розглянемо динаміку витрат операційної діяльності ТОВ «Торнадо» в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Динаміка операційних витрат за елементами ТОВ «Торнадо» в 2013-2017 роках

тис. грн.

Показник	Роки					Відхилення 2017 р. від							
	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2013р.		2014р.		2015р.		2016р.	
						абс.	відно-сні (%)	абс.	відно-сні (%)	абс.	відно-сні (%)	абс.	відно-сні (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Матеріальні витрати	11426	9662	42329	91091	145936	134510	1177,23	136274	1410,41	103607	244,77	54845	60,21
Витрати на оплату праці	699	736	881	1485	3005	2306	329,90	2269	308,29	2124	241,09	1520	102,36
Витрати на соціальне страхування	257	271	381	327	656	399	155,25	385	142,07	275	72,18	329	100,61
Амортизація	96	83	229	399	588	492	512,50	505	608,43	359	156,77	189	47,37
Інші операційні витрати	2029	2070,2	14255	15990	29177	27148	1338,00	27106,8	1309,38	14922	104,68	13187	82,47
вартість рекламних заходів	1730,4	1500,7	13233,8	14612,4	0	-1730,4	-100,00	-1500,7	-100,00	-13233,8	-	-	-
витрати на участь в семінарах	73,1	40,3	75,7	36,9	0	-73,1	-100,00	-40,3	-100,00	-75,7	-	-36,9	-
витрати на розрахунково-касове обслуговування	16	81,6	177,5	385,9	0	-16	-100,00	-81,6	-100,00	-177,5	-	-385,9	-
нестача матеріальних активів	95,6	0	0	0	0	-95,6	-100,00	0	-	0	-	0	-
представницькі витрати	113,9	447,6	768	954,8	0	-113,9	-100,00	-447,6	-100,00	-768	-	-954,8	-
Всього операційних витрат	14507	14507	58075	109292	179362	164855	1136,38	164855	1136,38	121287	208,85	70070	64,11

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналізуючи дані табл. 3.2, можна зробити наступні висновки. Загальна сума операційних витрат протягом аналізованого періоду. Так в 2017 році вони склали 179362 тис. грн. Порівняно з 2013 роком вони зросли на 164855 тис. грн. (1136,38%), а порівнюючи з 2015 роком збільшення склало 121287 тис. грн. (208,85%), порівняно з 2016 роком вони збільшились на 70070 тис. грн. (64,11%).

Отже, із табл. 3.2 можна зробити висновки про динаміку абсолютних величин витрат операційної діяльності ТОВ «Торнадо». Водночас важливими є також і дані про структуру витрат в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

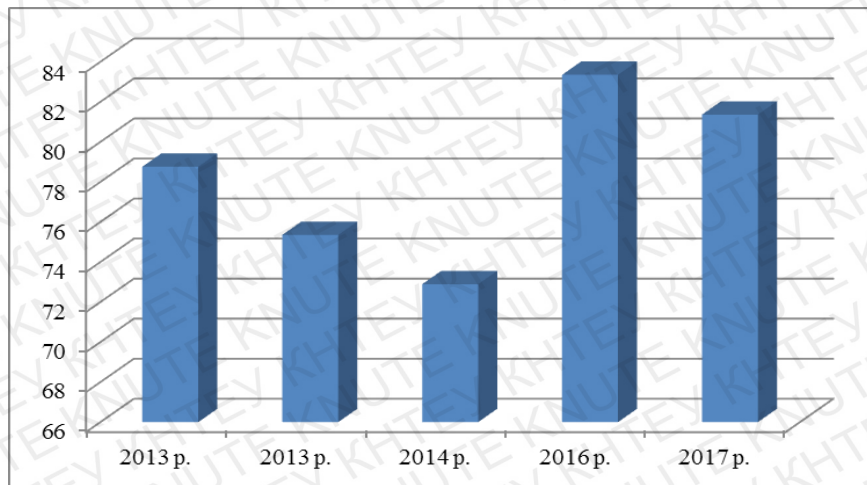
**Динаміка структури витрат операційної діяльності за елементами
ТОВ «Торнадо», %**

Показник	Структура витрат					Відхилення 2017 р. від	
	2013 р.	2013 р.	2014 р.	2016 р.	2017 р.	2013 р.	2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Матеріальні витрати	78,76	75,35	72,89	83,35	81,36	2,60	-1,98
Витрати на оплату праці	4,82	5,74	1,52	1,36	1,68	-3,14	0,32
Витрати на соціальне страхування	1,77	2,11	0,66	0,30	0,37	-1,41	0,07
Амортизація	0,66	0,65	0,39	0,37	0,33	-0,33	-0,04
Інші операційні витрати	13,99	16,15	24,55	14,63	16,27	2,28	1,64
Всього витрат операційної діяльності	100	100	100	100	100	0	0

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Отже, із табл. 3.3 можна зробити висновки, що структура витрат операційної діяльності за елементами ТОВ «Торнадо» змінювалася протягом 2013-2017 рр. не сильно, окрім матеріальних витрат та інших операційних витрат.

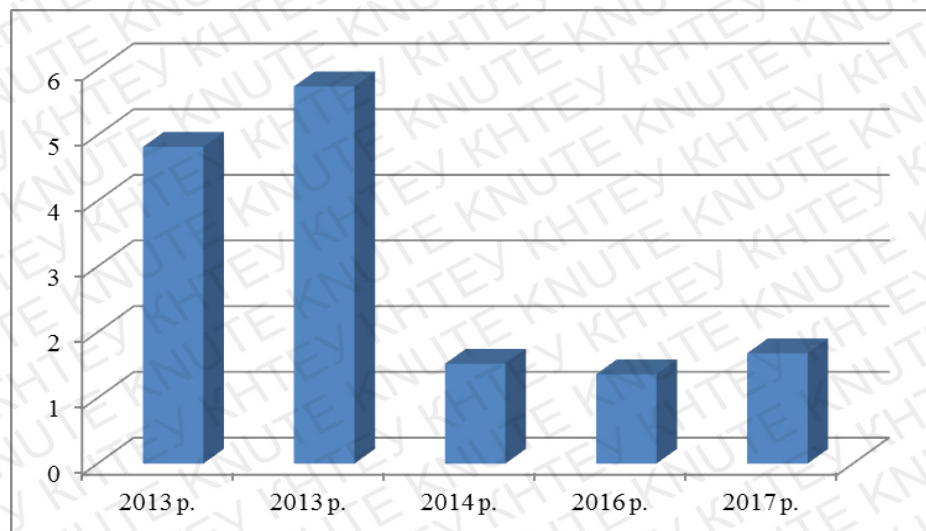
Почнемо аналіз із абсолютних показників, що характеризують витрати операційної діяльності.

Рис. 3.6. Динаміка матеріальних витрат виробництва ТОВ «Торнадо», %

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Як можна бачити із рис. 3.6, матеріальні витрати базового підприємства протягом 2013-2017 рр. зростали досить суттєво. Це може бути результатом покращення показників діяльності підприємства. Однак, даних, що наведені на рис. 3.3, недостатньо для отримання кінцевих висновків з приводу динаміки матеріальних витрат, оскільки для більш повного аналізу потрібно робити порівняння. Це необхідно, зокрема, для визначення структурних зрушень витрат операційної діяльності підприємства. Тепер аналогічним чином розглянемо динаміку витрат на оплату праці ТОВ «Торнадо», яка зображена на рис. 3.7.

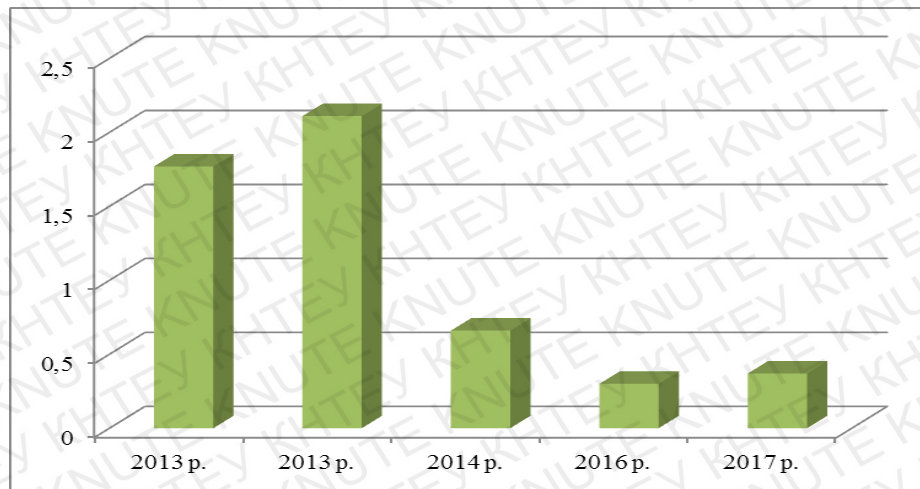

Рис. 3.7. Динаміка витрат на оплату праці ТОВ «Торнадо», %

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

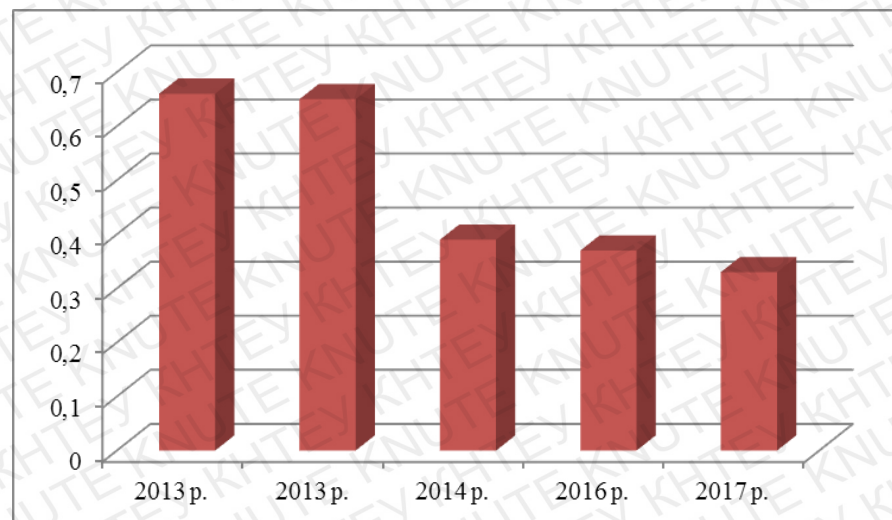
Як можна бачити із рис. 3.7, витрати на оплату праці ТОВ «Торнадо» досить рівномірно збільшувалися протягом 2013-2017 рр. Відповідно динаміку мали таку ж відрахування на соціальне страхування (рис. 3.8).

Рис. 3.8. Динаміка витрат на соціальне страхування ТОВ «Торнадо», %

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Як видно із рис. 3.8, витрати на соціальне страхування ТОВ «Торнадо» рівномірно зростали протягом 2013-2017 рр. Таке явище цілком зрозуміле, оскільки величина витрат на соціальне страхування корелює із величиною витрат на оплату праці. Останнім елементом витрат операційної діяльності підприємства є такий елемент, як інші операційні витрати. Динаміка показника зображена на рис. 3.9.

Рис. 3.9. Динаміка інших операційні витрат ТОВ «Торнадо», %

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Як видно із рис. 3.9, інші операційні витрати ТОВ «Торнадо» збільшувались для підприємства у достатньому темпі протягом 2013-2017 рр.

Отже, ми розглянули основні абсолютні показники, що характеризують витрати операційної діяльності базового підприємства.

Загальний висновок щодо результатів аналізу полягає в тому, що слід переходити до перспективного аналізу витрат, оскільки ретроспективного аналізу у неправильних дій виправити, як правило, не можна, але можна зробити висновки та запобігти помилкам у майбутньому.

Під факторним аналізом є комплексне та системне вивчення і вимірювання впливу факторів на величину результативних показників.

Розрахуємо виручку від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності в 2017 році (базисний період) і в 2016 році (попередній період):

$K_0 = VP_0 / V_0 = 2542,9 / 1929,9 = 1,318$ – виручка від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності в 2016 році;

$K_1 = VP_1 / V_1 = 3332,3 / 1937,3 = 1,720$ – виручка від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності в 2017 році.

Розрахуємо абсолютне відхилення результативного показника і факторів:

$$\Delta K = K_1 - K_0 \quad (3.2)$$

$$\Delta VP = VP_1 - VP_0 \quad (3.3)$$

$$\Delta V = V_1 - V_0, \text{ де} \quad (3.4)$$

ΔK , ΔVP , ΔV – загальне відхилення виручки від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності, виручки від реалізації і витрат.

K_1 , VP_1 , V_1 – значення результативного показника і факторів в 2017 році;

K_0 , VP_0 , V_0 – значення результативного показника і факторів в 2016 році.

$$\Delta K = 1,720 - 1,318 = 0,402;$$

$$\Delta VP = 3332,3 - 2542,9 = 789,4;$$

$$\Delta V = 1937,3 - 1929,9 = 7,4.$$

Таким чином виручка від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності в 2017 році порівняно з 2016 роком збільшились на 0,402.

4. За допомогою метода ланцюгових підстановок розрахуємо вплив зміни виручки від реалізації і витрат операційної діяльності на виручку від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності. Розрахуємо проміжний показник:

$$K' = BP_1 / B_0 = 3332,3 / 1929,9 = 1,727$$

Розраховуємо вплив факторів, зміни виручки від реалізації:

$$\Delta K_{BP} = K' - K_0 = 1,727 - 1,318 = 0,409$$

Витрат операційної діяльності:

$$\Delta K_B = K_1 - K' = 1,720 - 1,727 = -0,007$$

Розрахунки впливу факторів на виручку від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності наведені в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Розрахунок впливу виручки від реалізації і суми витрат операційної діяльності на виручку від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності

Показники	Роки					Загальн е	Відхилення 2017/2016 року	
	2013	2014	2015	2016	2017		BP	B
Виручка від реалізації	2176,4	2198,8	2246,7	2542,9	3332,3	789,4	-	-
Витрати операційної діяльності	1889,3	1901,2	1911,2	1929,9	1937,3	7,4	-	-
Виручка від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності	1,212	1,234	1,245	1,318	1,720	0,402	0,409	-0,007
Виручка від реалізації	2176,4	2198,8	2246,7	2542,9	3332,3	789,4	-	-
Витрати операційної діяльності	1889,3	1901,2	1911,2	1929,9	1937,3	7,4	-	-

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновки, що виручка від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності в 2017 році порівняно з 2016

роком збільшилися на 0,402. В тому числі за рахунок збільшення виручки від реалізації на 789,4 тис. грн. вона збільшилась на 0,409, а за рахунок збільшення витрат операційної діяльності на 7,4 тис. грн. виручка від реалізації на 1 гривню витрат операційної діяльності зменшилась на 0,007 тис. грн.

Таким чином, факторний аналіз витрат операційної діяльності підприємств дозволяє не тільки виявити дію негативних та позитивних факторів, але й прогнозувати розвиток діяльності на наступні роки, виявляти резерви зниження витрат операційної діяльності.

За результатами проведеного аналізу на досліджуваному підприємстві виявляються резерви збільшення обсягів виробництва, приймаються відповідні управлінські рішення, розробляються заходи щодо їх реалізації та здійснюється контроль за їх виконанням.

Висновки за розділами 3

На основі узагальнення результатів проведеного дослідження для проектування системи економічного аналізу та контролю витрат підприємства, можна зробити висновки:

1. Розглядаючи систему контролю витрат, ми дійшли висновку, що удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Тому задачею контролю є встановлення правильної класифікації витрат на виробництво. Важливим недоліком є те, що на практиці планування витрат ведеться не на основі науково і технічно обґрунтованих норм, а по рівню витрат попереднього періоду.

2. Удосконалення контролю витрат полягає у здійсненні організаційного і методологічного взаємозв'язку обліку і контролю; посилення оперативності виявлення, узагальнення і групування витрат і допущених відхилень в розрізі центрів відповідальності та за місцями виникнення витрат; організація планування та здійснення контролю на етапах постачання та реалізації; організація контролю в першу чергу на рівні стратегічного планування, де контроль дає значний ефект у підвищенні ефективності діяльності підприємств.

Запропонована комплексна система внутрішньогосподарського контролю, яка об'єднує технологічний і економічний контроль виробництва та реалізації швейної продукції, представлена у формі моделі стандарту, що дозволить ліквідувати дублювання контрольних заходів на підприємстві і сприятиме обґрунтованості прийняття управлінських рішень керівництвом підприємства.

Розроблена і апробована методологія оперативного (щоденного) внутрішньогосподарського контролю операційної та фінансової діяльності, складена номенклатура відхилень від норм і нормативів витрат ресурсів для галузі швейного виробництва, що забезпечує управління діяльністю підприємства у реальному масштабі часу.

3. Найважливішим принципом створення інформаційної бази аналізу витрат діяльності ТОВ «Торнадо» є забезпечення повноти інформації щодо досліджуваного об'єкту. Тому, організаційно-інформаційна модель аналізу витрат являє собою стислу характеристику його суб'єктів та об'єктів, мети і завдань, системи аналітичних показників, що визначають параметри об'єктів, інформаційної бази та методів і прийомів перетворення економічної інформації та узагальнення результатів аналізу.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження методичних та практичних основ обліку, аналізу та контролю витрат підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначені напрями удосконалення теоретичних і практичних положень існуючої організації методології обліку витрат виробництва і реалізації продукції ТОВ «Торнадо» відповідно до нових умов господарювання з урахуванням національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку і досягнень вітчизняної та міжнародної облікової практики, уточнено поняття економічних термінів “витрати” і “затрати”, що мають важливе значення в економічній теорії для визначення собівартості виробництва продукції та управління її формуванням; удосконалена класифікація витрат виробництва, спрямована на відображення в обліку затрат за місцями їх утворення і відповідальності з метою забезпечення управління ефективного використання ресурсів; розкрита економічна суть постійних, змінних, умовно-постійних витрат підприємств швейного виробництва, що дозволяє виявляти резерви зниження собівартості продукції та її ціноутворення на внутрішньому і міжнародному ринках, підвищувати її конкуренто-спроможність; запропонована типова класифікація статей калькулювання продукції швейного виробництва для всієї галузі, що сприяє ефективному управлінню якістю виробів.

2. Аналіз результатів досліджень вітчизняних вчених-економістів свідчить, що теоретичні та практичні розробки щодо обліку та аналізу витрат, мають сучасний характер та відображають ґрунтовне розуміння проблем, пов'язаних з трансформацією вітчизняної системи обліку. Поряд з цим, важливі аспекти теорії і практики обліку та аналізу витрат, потребують проведення подальших досліджень та розробок в напрямку їх удосконалення. До них слід віднести: відсутність єдиного підходу до визначення класифікації видів діяльності при формуванні витрат; оптимізацію обліку витрат як важливого джерела інформації для прийняття управлінських рішень; необхідність розробки нових підходів до аналізу витрат

підприємств сфери торгівлі, що відповідають сучасним інформаційним потребам користувачів та можливостям інформаційних технологій.

Однак, нормативно-правова база не є досконалою внаслідок постійних змін та доповнень законодавства. Також деякі нормативні документи містять недостатньо чітко висвітлені та суперечливі положення, що може призвести до неоднозначності їх трактування і застосування на практиці.

Питання, що стосуються обліку, контролю та аналізу витрат у підприємствах висвітлюються в спеціальних економічних виданнях. За останні десять років випущено значна кількість монографій з проблем організації та методики обліку витрат. Питання обліку витрат у підприємствах регулярно обговорюються у періодичних джерелах.

3. При дослідженні організації обліку витрат з'ясовано, що на ТОВ «Торнадо» облік витрат організовано на належному рівні, так як показує про досить хороший рівень економічного управління підприємством, ступінь впливу результатів діяльності окремих підрозділів на підвищення ефективності виробництва, обґрунтованість панування якісних та кількісних показників й оптимальне ціноутворення. Основними складовими організації бухгалтерського обліку витрат є документування, синтетичний і аналітичний облік і відображення операцій в облікових регістрах і звітності. Відокремлення об'єктів обліку витрат та калькулювання, вибір методів обліку витрат і калькулювання, калькуляційних одиниць згідно з чинним законодавством є компетенцією підприємств, що потребує допомоги з цих питань з боку державних, галузевих органів та наукових установ.

Отже, за 2013-2017 рр. економічний потенціал компанії значно зріс, на це вплинуло збільшення основних економічних показників. Фінансові результати діяльності підприємства значною мірою залежать від рівня управління його фінансами. В умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення рентабельної діяльності суб'єкта господарювання є необхідною складовою, яка обумовлює зростання ринкової вартості підприємства. При збільшенні прибутку

збільшувались і витрати, але значне збільшення доходу в порівнянні з витратами не спричинили збитковість підприємства, а отже при такому позитивному рості фінансових показників компанія збільшила свої можливості в подальшому розвитку своєї діяльності.

4. За Планом рахунків фінансовий облік можна вести окремо від управлінського, хоч взаємозв'язок між ними зберігається. У зв'язку з цим тут передбачено окремі синтетичні рахунки класу 9 «Витрати діяльності», що застосовують для узагальнення інформації про витрати операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та витрати на запобігання надзвичайним подіям і ліквідацію їх наслідків. Застосування цих рахунків дає змогу визначити виробничу собівартість продукції (робіт, послуг) в управлінському обліку. До того ж забезпечується більша точність щодо визначення фінансових результатів завдяки подвійному контролю як у фінансовому, так і в управлінському обліку за незалежними методиками.

Розроблені пропозиції до запровадження зведеного обліку виробництва швейної продукції, визначення їх виробничої собівартості і реалізації. В роботі доведено, що діюча методологія комплексних витрат (загальновиробничих і загальногосподарських) між видами продукції пропорційно заробітній платі робітників хибна, бо у структурі собівартості ці затрати становлять 24-26%, матеріальні затрати - в межах 52-56%. Ці зміни у затратах виникли в наслідок автоматизації виробництва і вивільнення робочих місць, тому за базу розподілення комплексних витрат рекомендується брати матеріальні затрати. Це забезпечить економічну обґрунтованість визнання затрат між групами продукції.

5. Управлінський облік на підприємстві об'єднує в єдину систему планування, облік та аналіз витрат по видам, місцям формування. Кожна з складових частин системи повинна передбачати методику аналітичної оцінки отриманої інформації з точки зору можливостей її використання для управління. Управлінський облік, перш за все, виконує задачі оперативного управління результатами фінансово-господарської діяльності та цим забезпечує його існування на ринку. Так,

безпосередньо управлінський облік на підприємстві ТОВ «Торнадо» ведеться фінансово-економічним відділом спільно з бухгалтерією, а саме фінансовими аналітиками підприємства, які безпосередньо формують дані управлінського обліку за певними формами за допомогою спеціальних комп'ютерних програм.

6. Найбільш ефективним шляхом зниження собівартості послуг є впровадження економних технологій виробництва, переймання світового досвіду по зменшенню собівартості. Одним зі шляхів удосконалення обліку витрат підприємства ТОВ «Торнадо» можна запропонувати впровадження одного з більш сучасних методів обліку витрат - нормативного. Перевага даного методу полягає в тому, що це різновид планової калькуляції, що значно зменшить трудомісткість переходу. Він також надає можливість порівнювати нормативні витрати, що коригуються на суму виявлених обліком відхилень, з плановою собівартістю. Нормативна калькуляція базується на підставі певних технічних норм на встановлену дату. Зміни норм витрат представляють собою результат здійснення відповідних заходів, спрямованих на удосконалення технології та організації виробництва. Тому, організація обліку зміни норм впливу на собівартість конкретної продукції створює передумови зниження собівартості. Обґрунтована можливість застосування у швейному виробництві калькулювання собівартості за позамовним і однопроцесним методами, але з обов'язковим дотриманням нормативного методу калькулювання і міжнародних стандартів, запропонована типова для галузі номенклатура статей калькуляції виготовлення і реалізації продукції, що забезпечує виявлення нераціональних витрат у процесі виготовлення виробів та дозволяє економічно обґрунтувати їх ціноутворення.

7. Розглядаючи систему контролю витрат, ми дійшли висновку, що удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Тому задачею контролю є встановлення правильної класифікації витрат на виробництво. Важливим недоліком є те, що на практиці планування витрат ведеться не на основі науково і технічно обґрунтованих норм, а по рівню витрат попереднього періоду.

8. Удосконалення контролю витрат полягає у здійсненні організаційного і методологічного взаємозв'язку обліку і контролю; посилення оперативності виявлення, узагальнення і групування витрат і допущених відхилень в розрізі центрів відповідальності та за місцями виникнення витрат; організація планування та здійснення контролю на етапах постачання та реалізації; організація контролю в першу чергу на рівні стратегічного планування, де контроль дає значний ефект у підвищенні ефективності діяльності підприємств.

Запропонована комплексна система внутрішньогосподарського контролю, яка об'єднує технологічний і економічний контроль виробництва та реалізації швейної продукції, представлена у формі моделі стандарту, що дозволить ліквідувати дублювання контрольних заходів на підприємстві і сприятиме обґрунтованості прийняття управлінських рішень керівництвом підприємства. Розроблена і апробована методологія оперативного (щоденного) внутрішньогосподарського контролю операційної та фінансової діяльності, складена номенклатура відхилень від норм і нормативів витрат ресурсів для галузі швейного виробництва, що забезпечує управління діяльністю підприємства у реальному масштабі часу.

9. Найважливішим принципом створення інформаційної бази аналізу витрат діяльності ТОВ «Торнадо» є забезпечення повноти інформації щодо досліджуваного об'єкту. Тому, організаційно-інформаційна модель аналізу витрат являє собою стислу характеристику його суб'єктів та об'єктів, мети і завдань, системи аналітичних показників, що визначають параметри об'єктів, інформаційної бази та методів і прийомів перетворення економічної інформації та узагальнення результатів аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева Г. І. Економічний аналіз [Текст] : навчально-методичний посібник / Г. І. Андреева. - К. : Знання, 2008. - 257 с.
2. Аудит (основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) [Текст] : підручник / Нац. центр обліку та аудиту Нац. Академії статистики, обліку та аудиту, Одеська нац. академія харчових технологій, Одеський держ. економ. ун-т; ред. : В. В. Немченко, О. Ю. Редько. – К. : ЦУЛ, 2012. – 540 с.
3. Баглай К. А. Порівняльна характеристика визнання, оцінки та відображення в обліку підприємства витрат за МСФЗ, GAAP USA та П(С)БО [Електронний ресурс] / К. А. Баглай // Управління розвитком. - 2013. - № 15. - С. 124-127.
4. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємств [Текст] : навч. посіб. / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов, К. Я. Петрова. – К. : Либідь, 1998. – 312 с.
5. Баранова Д.В. Теоретико-методичне забезпечення обліку та аналізу витрат підприємства / Д.В. Баранова // Управління розвитком. - 2014. - №10. - С. 9 – 12.
6. Батищев В. Некоторые особенности начисления и учета резерва сомнительных долгов [Текст] / В. Батищев, Ю. Бакун, С. Максудов // Бухгалтерский учет и аудит. – 2009. – № 7. – С. 40-45.
7. Бернар И. Толковый экономический и финансовый словарь: французская, русская, английская, немецкая терминология [Текст] / Й. Бернар, Ж.-К. Колли. – В 2-х т. – Т. 1: пер. с – М. : Междунар. отношения. – 1997.– 567с.
8. Белокоз О. Відмінності між вітчизняними та міжнародними підходами до оцінки дебіторської заборгованості торговельних підприємств [Текст] / О.Белокоз // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 3 (28). – С.197-201.
9. Білик М. Д. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. - К. : КНЕУ, 2005. - 592 с.

10. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Ника–Центр, Ольга, 2002. – 528 с.
11. Бонарев В.В. Методологічні аспекти відображення в системі обліку інформації про трансакційні витрати вітчизняними та російськими вченими [Електронний ресурс] / В. В. Бонарев // Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. - 2012. - Вип. 9(2). - С. 58-67.
12. Бонарев В.В. Теоретико-методологічні основи організації обліку трансакційних витрат на підприємстві [Електронний ресурс] / В. В. Бонарев // Вісник Одеського національного університету. Економіка. - 2013. - Т. 18, Вип. 3(1). - С. 56-59.
13. Бутинец Ф. Ф. Бухгалтерский учет в зарубежных странах [Текст] : учебное пособие для студентов высших учебных заведений специальности 7.050106 «Учет и аудит» / Ф. Ф. Бутинец, Я. В. Соколов, Д. А. Панков, Л. Л. Горецкая. – Житомир : Рута, 2002. – 660 с.
14. Бутинец Ф. Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність [Текст] : навчальний посібник для студентів вузів. / проф. Ф.Ф. Бутинец, доц. Н. М. Малюга. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 480 с.
15. Бутинец Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку [Текст] : навч.посіб./ Ф. Ф. Бутинец. – Житомир : Рута, 2002. – 591 с.
16. Бутинец Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : підручник / ред. проф. Ф. Ф. Бутиця. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 608 с.
17. Буфатіна І. Облік дебіторської заборгованості [Текст] / І. Буфатіна // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 52. – С. 41-45.
18. Вещунова А. Ф. Бухгалтерский учет на предприятиях разных форм собственности [Текст] / А.Ф. Вещунова. – СПб: Издательский торговый дом «Герда», 2000. – 65 с.

19. Господарський кодекс України: Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2003. – №№18-22. – ст.144 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
20. Гунцелізер С.Й. Проблеми обліку і аналізу трансакційних витрат [Електронний ресурс] / С. Й. Гунцелізер, В. М. Головачко // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(3). - С. 194-199.
21. Діденко С. В.Ретроспектива і сучасність поняття "витрати" як об'єкта управлінського обліку [Електронний ресурс] / С. В. Діденко, Ю. І. Матюшіна // Економіка і регіон. - 2011. - № 4. - С. 203-207
22. Добровольська О.В. Сучасна система організації контролю за дебіторською заборгованістю підприємств [Текст] / О. В. Добровольська // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 1. – С. 5-11.
23. Дрей В. В. Обґрунтування критерію вибору джерел аудиторських доказів для процедур підтвердження достовірності обліку дебіторської заборгованості на підприємстві [Текст] / В. В. Дрей, А. В. Сатановська // Економічний простір. – 2012. – 959 . – С. 156-165.
24. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів [Текст] / Мазаракі А. А. та інші / Під редакцією проф. Ушакової – К.: «Хрещатик», 1999. – 665 с.
25. Євсеєнко В. О. Екологічний аспект еволюції управлінського обліку: від обліку витрат виробництва до стратегічного управління [Електронний ресурс] / В. О. Євсеєнко, А. І. Неліпа // Економічний простір. - 2013. - № 71. - С. 287-295.
26. Єрохін К. Формування і відображення резерву сумнівних боргів у бухгалтерському обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DG090615.html
27. Земельний кодекс України: Наук.-практ. коментар / За заг. ред. В. І. Семчика. - 3-е вид., перероб. і доп.- К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2007.- 896 с.

28. Іванова Н. А. Організація і методика аудиту [Текст] / Н. А. Іванова, О. В. Ролінський. – К. : Центр учбової літератури. – 2008. – 216 с.
29. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Текст] : Наказ Міністерства України від 30 листопада 1999 р. № 291 // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. – № 1. – С. 6-24.
30. Кім Г. Бухгалтерський облік : первинні документи та порядок їх заповнення [Текст] : навч. посіб. / Г. Кім, С. Г. Кім, В. В. Сопко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.
31. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент [Текст] / За ред. проф. Г. Г. Кірейцева. – К. : ЦУЛ, 2002. – 469 с.
32. Князева О. А. Організація системи обліку постійних та змінних витрат на підприємствах [Електронний ресурс] / О. А. Князева, О. О. Січняк // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013. - Вип. 2(2). - С. 103-107.
33. Ковалев В. В. Финансовый анализ : Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности [Текст] / В. В. Ковалев. – 2-е изд., переработанное и дополненное. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 512 с.
34. Ковальова О.А. Організація обліку витрат операційної діяльності агропідприємств / О.А. Ковальова // Управління розвитком. - 2012. - №18. - С. 151 – 154.
35. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства [Текст] : навч. посіб. / М. Я. Коробов. – К. : Товариство «Знання», 2000. – 305 с.
36. Костирко І. Г. Допитання обліку трансакційних витрат [Електронний ресурс] / І. Г. Костирко, Н. П. Молоко // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2012. - Вип. 9(2). - С. 140-146.
37. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : підручник / М. В. Кужельний, В. Г. Лінник. – К. : КНЕУ. – 2001. – 360 с.

38. Кузнецова М. О. Сучасні підходи до обліку витрат на підприємствах / М. О. Кузнецова // Управління розвитком. - 2013. - №5. - С. 99-101.
39. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту [Текст] / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 567с.
40. Малькова Т. Н. Теория и практика международного бухгалтерского учета [Текст] : учеб. пособие / Т. Н. Малькова. – СПб. : Издательский дом «Бизнес-пресса», 2001. – 336 с.
41. Маруніч А. В. Методичне забезпечення функціонування системи обліку витрат на підприємстві / А. В. Маруніч // Управління розвитком. - 2013. - № 1. - С. 34-36.
42. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [Електронний ресурс]. – Видання 2011 р. – Режим доступу: http://apu.com.ua/files/temp/Ukr-block_T1-2010.pdf
43. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) [Текст] : підручник; пер. з англ. / ред. С. Ф. Голов. – К. : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2005. – в 2 ч. – 1223 с.
44. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №73 від 07.02.2013 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13
45. Нетыкша О. Операционный аудит: понятие, функции, практика осуществления на предприятиях [Текст] / О. Нетыкша // Бухгалтерский учет и аудит. – 2006. – № 5. – С. 53-57.
46. Параскевич Л.В. Проблеми обліку витрат підприємства // Сталій розвиток економіки. – 2011. - №3.
47. Пилипенко І. І. Аудит. Методика документування [Текст] : навч. посіб. / І. І. Пилипенко ; Спілка аудиторів України, Аудиторська палата України. – К. : Держкомстат України, 2003. – 457 с.

48. Погосова А. В. Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції: переваги та недоліки [Електронний ресурс] / А. В. Погосова, О. Ф. Ярмолук // Облік і фінанси. - 2012. - № 4. - С. 18-20.

49. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2011. – №№13-17. – ст.112 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

50. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.99 № 996-14. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

51. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №720 від 15.06.2011 р. – Режим доступу : search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF11044

52. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №422 від 25.06.2003 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0938-10

53. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №356 від 29.12.2000 р. – Режим доступу : search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF00062

54. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №290 від 29.11.99 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0860-99

55. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №318 від 31.12.99 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00

56. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №353 від 28.12.2000 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0047-01

57. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №415 від 28.04.2006 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0610-06

58. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №246 від 20.10.99 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0751-99

59. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №559 від 30.11.01 р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>

60. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995р. № 88. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

61. Про затвердження форм документів, необхідних для реєстрації організацій як об'єктів інфраструктури [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №112 від 02.07.2009 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0695-09

62. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] : Закон України № 2464-УІ від 08.07.2010 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

63. Про інструкцію з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 11.08.1994 № 69 із

змiнами та доповненнями. – Режим доступу :

<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0202-94>

64. Про працю України [Електронний ресурс] : Кодекс законів № 3720-VI від 08.09.2011. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

65. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 01.12.98 №284-XIV // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - №2-3. - Ст. 20.

66. Руденко О.О. Визначення витрат операційної діяльності у міжнародному та національному законодавстві / О. О. Руденко // Управління розвитком. - 2014. - №7. - С. 126-128

67. Руденко О.О. Обґрунтування підходів щодо обліку та аналізу витрат операційної діяльності підприємства: дипломна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра: спец. 8.03050901 «Облік і аудит» / О.О. Руденко. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014.

68. Руденко О.О. Обґрунтування підходів щодо обліку та аналізу витрат операційної діяльності підприємства: дипломна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра: спец. 8.03050901 «Облік і аудит» / О.О. Руденко. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014.

69. Савченко В. Я. Аудит [Текст] : навч. посіб. / В. Я. Савченко ; Міністерство освіти і науки України, КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2005. – 322 с.

70. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку ДСН 3.3.6.037-99 [Електронний ресурс] : Постанова Міністерства охорони здоров'я № 37 від 01.12.99. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=1789>

71. Сичук С.М. Класифікація витрат на інновації та напрями їх вдосконалення для цілей обліку та контролінгу [Електронний ресурс] / С. М. Сичук // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(2). - С. 238-243.

72. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу [Текст] : підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2004. – 412 с.

73. Справжній бухгалтерський облік [Текст]. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Х. : Фактор, 2008. – 1264 с.
74. Стоун Д. Бухгалтерський учет и финансовый анализ [Текст] / Д. Стоун, К. Хитчинг ; пер. с англ. Ю. А. Огибин, Г. А. Огибин. – М. : Сирин, 1998. – 302 с.
75. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2003, № № 40-44, ст.
76. Чухліб О.А. Управлінське рішення щодо витрат у собівартості продукції // Фінанси України, 2007. - №2.
77. Шапошник Ю. О. Стратегічне планування витрат підприємства з використанням моделі "крива досвіду" / Ю. О. Шапошник // Управління розвитком. - 2012. - №13. - С. 112-115.
78. Шорт Д. Г. Основи фінансового обліку [Текст] / Д. Г. Шорт, Г. А. Велш ; пер. з англ. – К. : Основи, 1997. – 943 с.
79. Юрченко О.А. Витрати іншої операційної діяльності: склад і класифікація [Електронний ресурс] / О. А. Юрченко // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. - 2014. - № 1. - С. 429-442.
80. Явдак М.Ю. Планування та оцінка ефективності внутрішньовиробничих зв'язків підрозділів в процесі операційної діяльності підприємства / М. Ю. Явдак // Вісник Харківського нац. техніч. ун-ту сільського господарства: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, – 2012. - №127. – С. 293 – 301.
81. Явдак М.Ю. Інформаційне забезпечення планування операційної діяльності підприємства. - Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики, Матеріали четвертої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 вересня 2015 р.) – Одеса : Атлант, 2015. – С. 177-178.

Пояснювальна записка

За три останні роки в ТОВ «Торнадо» відбулися зміни в динаміці основних економічних показників компанії, що значно покращило фінансовий стан компанії на сьогоднішній день.

Необоротні активи в порівнянні 2013 і 2017 року зросли, ці зростання відбувалися за рахунок основних засобів.

Протягом аналізованого періоду відбувалися такі зміни: необоротні активи за 2015 рік збільшилися. Також в структурі активів помітно збільшилися оборотні активи.

Протягом п'яти проаналізованих періодів оборотні активи зросли з 2013-2017 рр.. Ці зміни відбулися внаслідок збільшення суми грошових коштів та їх еквівалентів. Власний капітал ТОВ «Торнадо» зменшився протягом 2013-2017 рр., це зменшення відбулося внаслідок відсутності статутного капіталу. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) в 2017 році збільшився в порівнянні з 2015 роком (табл. А. 1).

Поточні зобов'язання в 2017 році в порівнянні з 2013 роком збільшились, при цьому кредиторська заборгованість збільшилась, а поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом також зросли, а інші поточні зобов'язання зменшились.

Зміни в динаміці поточних зобов'язань, що відбувалися протягом п'яти років при тому, що зі збільшенням інших фінансових ресурсів зросли зобов'язання.

За рахунок чистого прибутку, отриманого за звітній період власний капітал зріс на відповідну суму. Відповідно до вище викладеного, за три звітних періоди не відбувалося ніяких змін у зареєстрованому капіталі.

В результаті фінансової діяльності валовий прибуток збільшився д. Це відбулося за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації, при збільшенні собівартості реалізованої продукції. На кінець 2017 року валовий прибуток підприємства був сформований в результаті отримання чистого доходу від реалізації у розмірі та при собівартості реалізованої продукції.

За 2017 рік рівень собівартості зріс. За рахунок зменшення (збільшення) рівня собівартості продукції відповідно збільшується (зменшується) валовий прибуток підприємства.

Значення показників рентабельності реалізації знаходяться на дуже низькому рівні. Збільшення (зменшення) рентабельності реалізації відбувається за рахунок двох факторів: збільшення (зменшення) валового прибутку підприємства та збільшення (зменшення) чистого доходу від реалізації продукції. Тобто рентабельність реалізації залежить від збільшення (зменшення) собівартості реалізованої продукції.

Отже, економічний потенціал компанії значно зріс, на це вплинуло збільшення основних економічних показників. Фінансові результати діяльності підприємства значною мірою залежать від рівня управління його фінансами. В умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення рентабельної діяльності суб'єкта господарювання є необхідною складовою, яка обумовлює зростання ринкової вартості підприємства. При збільшенні прибутку збільшувались і витрати, але значне збільшення доходу в порівнянні з витратами не спричинили збитковість фінансового результату, а отже при такому позитивному рості фінансових показників компанія збільшила свої можливості в подальшому розвитку своєї діяльності як невід'ємної частини на сучасному ринку, табл. А.2.

Динаміка активів ТОВ «Торнадо» за 2013-2017 роки, тис. грн.

Показники	Роки					Відхилення							
	2013р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2017/2013 рр.		2017/2014 рр.		2017/2015 рр.		2017/2016 рр.	
						Абсолют т, +,-	Відн. (%)	Абсол ют, +,-	Відн. (%)	Абсолют т, +,-	Відн. (%)	Абсолют т, +,-	Відн. (%)
Необоротні активи	191	165	1087	2812	3380	3189	1669,63	3215	1948,48	2293	210,95	568	20,20
Незавершені капітальні інвестиції	0	0	0	391	391	391	-	391	-	391	-	0	0,00
Основні засоби	191	165	1087	2421	2989	2798	1464,92	2824	1711,52	1902	174,98	568	23,46
Оборотні активи	19450	17575	30339	83069	99996	80546	414,12	82421	468,97	69657	229,60	16927	20,38
Виробничі запаси	2717	4318	3813	9660	13325	10608	390,43	9007	208,59	9512	249,46	3665	37,94
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4023	2500	3998	6240	41809	37786	939,25	39309	1572,36	37811	945,75	35569	570,02
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	129	128	0	0	778	649	503,10	650	507,81	778	-	778	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1700	1558	12676	46332	10863	9163	539,00	9305	597,24	-1813	-14,30	-35469	-76,55
Грошові кошти та їх еквіваленти	203	162	1633	9099	8163	7960	3921,18	8001	4938,89	6530	399,88	-936	-10,29
Інші оборотні активи	826	234	306	530	695	-131	-15,86	461	197,01	389	127,12	165	31,13

Динаміка змін в джерелах формування активів ТОВ «Торнадо» за 2013-2017 роки, тис. грн

Показники	Роки					Відхилення							
	2013р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2017/2013 рр.		2017/2014 рр.		2017/2015 рр.		2017/2016 рр.	
						Абсолют, +,-	Відн. (%)	Абсолют, +,-	Відн. (%)	Абсолют, +,-	Відн. (%)	Абсолют, +,-	Відн. (%)
Власний капітал	6541	6938	8878	13706	16786	10245	156,63	9848	141,94	7908	89,07	3080	22,47
Статутний капітал	0	0	0	0	0	0	-	0	-	0	-	0	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	6541	6938	8878	13706	16786	10245	156,63	9848	141,94	7908	89,07	3080	22,47
Поточні зобов'язання	12020	9680	22548	72175	86590	74570	620,38	76910	794,52	64042	284,03	14415	19,97
Короткострокові кредити банків	0	0	0	3000	4200	4200	-	4200	-	4200	-	1200	40,00
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	7082	2731	7007	52369	64636	57554	812,68	61905	2266,75	57629	822,45	12267	23,42
Поточні зобов'язання за розрахунками:													
з бюджетом	8	26	905	1383	312	304	3800,00	286	1100,00	-593	-65,52	-1071	-77,44
зі страхування	33	24	38	1	1	-32	-96,97	-23	-95,83	-37	-97,37	0	0,00
з оплати праці	139	267	78	2	73	-66	-47,48	-194	-72,66	-5	-6,41	71	3550,00
Інші поточні зобов'язання	4758	6632	14120	15420	17368	12610	265,03	10736	161,88	3248	23,00	1948	12,63

Основні показники господарської діяльності ТОВ «Торнадо» за 2013-2017 рр., тис. грн

Найменування показника	Роки					2017/2013рр.		2017/2014 р.		2017/2015 р.		2017/2016 р.	
	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (тис.грн)	18795	18067	67573	120295	189562	170767	908,58	171495	949,22	121989	180,53	69267	57,58
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (тис.грн)	16562	15209	61809	109386	175224	158662	957,99	160015	1052,11	113415	183,49	65838	60,19
Чистий прибуток (збиток) (тис.грн)	215	397	1940	4828	3080	2865	1332,56	2683	675,82	1140	58,76	-1748	-36,21
Необоротні активи (тис.грн)	191	165	1087	2812	3380	3189	1669,63	3215	1948,48	2293	210,95	568	20,20
Оборотні активи (тис.грн)	19450	17575	30339	83069	99996	80546	414,12	82421	468,97	69657	229,60	16927	20,38
Поточні зобов'язання (тис.грн)	12020	9680	22548	72175	86590	74570	620,38	76910	794,52	64042	284,03	14415	19,97
Власний капітал (тис.грн)	6541	6938	8878	13706	16786	10245	156,63	9848	141,94	7908	89,07	3080	22,47

Додаток Б

Економіко-правовий аналіз чинної нормативної бази, яка регулює облік, контроль і аналіз витрат операційної діяльності підприємства

№ з/п	Нормативний документ	Короткий зміст	Використання з метою обліку, контролю та аналізу
1	2	3	4
1	Конституція України	Проголошуються права та обов'язки органів управління, суб'єктів підприємницької діяльності і громадян в Україні.	Використовується при регулюванні питань обліку на підприємстві, в підрозділі 2.1 та 2.2
2	Господарський кодекс України [19]	Встановлює правові основи здійснення підприємництва в Україні, гарантії свободи підприємницької діяльності	Використано при розгляді питання щодо процесу формування результатів та його аналізу, в підрозділі 2.1 та 2.2
3	Податковий кодекс України [49]	Визначає порядок визначення розміру об'єктів оподаткування підприємства, платників податку, об'єкт оподаткування, регулює порядок нарахування та строки сплати податків, відповідальність тощо.	Використовується при регулюванні питань обліку на підприємстві, в підрозділі 2.1 та 2.2
4	Цивільний кодекс України [75]	Визначає загальні правові, економічні, соціальні засади здійснення та регулювання цивільно-правових відносин між громадянами та юридичними особами на території України	Використано при розгляді питання щодо процесу формування результатів та його аналізу, в підрозділі 2.1 та 2.2
5	Закон України Про бухгалтерський облік і фінансову звітність [50]	Закон визначає правові засади регулювання організації ведення бухгалтерського обліку та складання бухгалтерської звітності в Україні.	Закон використовується всіма юридичними особами, створеними відповідно до законодавства у незалежності від їх організаційно-правової форми і форми власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності, в підрозділі 2.1
6	Про захист прав споживачів	Регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, встановлює права споживачів, а також визначає механізм їх захисту	Використано при розгляді питання щодо процесу формування результатів та його аналізу, в підрозділі 2.1 та 2.2

Продовження дод. Б

1	2	3	4
7	Закон України Про колективні договори і угоди	Визначає правові засади розробки, укладення та виконання колективних договорів і угод з метою сприяння регулювання трудових відносин та соціально - економічних інтересів працівників і власників.	Використовується підприємствами та організаціями всіх форм власності
8	Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку [53]	Спрямовані на узагальнення у реєстрах бухгалтерського обліку методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій та інших юридичних осіб.	Використовується при регулюванні питань обліку на підприємстві, в підрозділі 2.1 та 2.2
9	Про затвердження Правил охорони праці для працівників швейного виробництва	Гоширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правової форми, які використовують найману працю та здійснюють діяльність, пов'язану з виробництвом швейних виробів.	Використовується при регулюванні питань обліку на підприємстві, в підрозділі 2.1 та 2.2
10	Про затвердження Переліку національних стандартів, які в разі добровільного астосування є доказом відповідності продукції вимогам Технічного регламенту щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів	Перелік національних стандартів, які в разі добровільного застосування є доказом відповідності продукції вимогам Технічного регламенту щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів	Використано при розгляді питання щодо процесу формування результатів та його аналізу, в підрозділі 2.1 та 2.2
11	Про затвердження Технічного регламенту щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів	Встановлює основні вимоги до назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів та розроблений з урахуванням вимог Директиви Європейського Парламенту і Ради ЄС 96/74/ЄС від 16 грудня 1996 р. про назви і правила маркування текстильних матеріалів.	Використано при розгляді питання щодо процесу формування результатів та його аналізу, в підрозділі 2.1 та 2.2

Продовження дод. Б

1	2	3	4
12	Про затвердження форм документів, необхідних для реєстрації організацій як об'єктів інфраструктури	Затверджено форму заяви для проведення реєстрації організації як об'єкта інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва.	Порядок реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва, в підрозділі 2.1 та 2.2
13	Порядок здійснення контролю за якістю речового майна, що постачається для потреб Збройних Сил України	визначає процедуру здійснення контролю за якістю речового майна органом військового управління, який уповноважений на здійснення контролю за якістю речового майна, що постачається централізовано для потреб Збройних Сил України	Використано при розгляді питання щодо процесу формування результатів та його аналізу, в підрозділі 2.1 та 2.2
14	Порядок подання фінансової звітності	Визначає загальні засади подання фінансової звітності в Україні	Використовується при регулюванні питань обліку на підприємстві, в підрозділі 2.1 та 2.2
15	Порядок заповнення та подання Податкової декларації про прибуток підприємства	Визначає загальні засади подання та заповнення Податкової декларації з податку на прибуток.	Використовується при регулюванні питань обліку на підприємстві, в підрозділі 2.1 та 2.2
16	Правила продажу товарів поштою	Регулюють відносини між споживачем, суб'єктом господарювання - продавцем товарів поштою на підставі договору купівлі-продажу, укладеного на відстані, та оператором поштового зв'язку, а також визначають вимоги в дотриманні прав споживачів щодо якості	Використовується при регулюванні питань обліку на підприємстві, в підрозділі 2.1 та 2.2
17	Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, грошових коштів, документів та розрахунків	Регламентується порядок проведення інвентаризації і регулювання інвентаризаційних різниць	Використовується при регулюванні питань обліку на підприємстві, в підрозділі 2.1 та 2.2
18	Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань	Використовується підприємствами та організаціями всіх форм власності (крім банків та бюджетних установ), в підрозділі 2.1

Продовження дод. Б

1	2	3	4
19	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Визначає перелік рахунків, які підприємства і організації повинні використовувати при веденні бухгалтерського обліку.	При перевірці стану бухгалтерського обліку на підприємстві та порядку відображення формування прибутку та його оподаткування на рахунках бухгалтерського обліку.
20	МСБО 1 «Подання фінансової звітності»	Цей стандарт визначає основи подання фінансової звітності загального призначення для забезпечення їхньої зіставності з фінансовою звітністю суб'єкта господарювання за попередні періоди, а також з фінансовою звітністю інших суб'єктів господарювання.	Використано при розгляді питання щодо процесу формування результатів та його аналізу, в підрозділі 2.1 та 2.2
21	МСБО 2 «Запаси»	Визначення підходу до обліку запасів. Головним питанням обліку запасів є визначення суми собівартості.	Використовується при регулюванні питань обліку на підприємстві, в підрозділі 2.1 та 2.2
22	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [44]	Цим положенням визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.	Використано при розгляді питання щодо заповнення та подання фінансової звітності у відповідні органи, в підрозділі 2.1
23	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" [58]	Визначає загальні положення та методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Наведено значення основних термінів, дається визнання та первісна оцінка запасів.	Норми цього положення застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності, крім бюджетних установ, в підрозділі 2.1
24	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №11 «Зобов'язання»	Наказ визначає загальні положення та методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання, їх формування і класифікацію	Використовується підприємствами та організаціями всіх форм власності
25	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [54]	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про доходи і розкриття її у фінансовій звітності.	Використано при розгляді питання щодо процесу формування результатів та його аналізу, в підрозділі 2.1 та 2.2

1	2	3	4
26	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [55]	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати і розкриття її у фінансовій звітності.	Використано при розгляді питання щодо процесу витрати підприємства. в підрозділі 2.1 та 2.2
27	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» [56]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерського обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток підприємства.	Використано при вивченні порядку обліку та нарахування податку на прибуток, в підрозділі 2.1 та 2.2
28	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» [57]	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про фінансові витрати та її розкриття у фінансовій звітності.	Використано при розгляді питання щодо процесу формування витрат, в підрозділі 2.1 та 2.2

**Спеціальна література з питань обліку, контролю та аналізу витрат
операційної діяльності підприємства**

№ пор	Назва, місце і рік видання	Короткий зміст	Використання при написанні роботи
1.	<u>Баглай К. А.</u> Порівняльна характеристика визнання, оцінки та відображення в обліку підприємства витрат за МСФЗ, GAAP USA та П(С)БО [3]	Розглянуто особливості відображення в обліку і звітності підприємств витрат за МСФЗ (Міжнародними стандартами фінансової звітності), GAAP USA (Загальноприйнятими принципами бухгалтерського обліку США), П(С)БО (Положенням (стандартами) бухгалтерського обліку України).	Для аналіз витрат промислових підприємств, в підрозділі 1.1
2.	Баранова Д.В. Теоретико-методичне забезпечення обліку та аналізу витрат підприємства [5]	Наведено порівняльну характеристику видів аналізу витрат та сфери їх застосування в діяльності підприємства. Визначено точки зору різних авторів щодо вибору методів обліку витрат на підприємстві.	Для обліку калькулювання собівартості на підприємствах промисловості, в підрозділі 2.1
3.	<u>Бонарев В. В.</u> Методологічні аспекти відображення в системі обліку інформації про трансакційні витрати вітчизняними та російськими вченими [11]	Описуються напрями облікового відображення інформації про трансакційні витрати згідно різних авторських поглядів, проведено їх характеристику. Описано аспекти відображення трансакційних витрат як в синтетичному, так і в аналітичному обліку	Для дослідження теоретичних засад обліку, аналізу і аудиту використання прибутку, підрозділі 2.2
4.	<u>Букало Н. А.</u> Витрати підприємства як об'єкт управлінського обліку	Висвітлено поняття «витрати», методи їх обліку, сформовано мету та завдання фінансового та управлінського обліку витрат	Для дослідження теоретичних засад обліку, аналізу витрат, підрозділі 1.1
5.	<u>Гук В. В.</u> Витрати на інновації у системі звітності підприємства	У статті розроблено модель бухгалтерського відображення господарських операцій, пов'язаних з виникненням витрат на інновації та формуванням відповідних показників у статистичній, фінансовій та внутрішньогосподарській звітності.	При висвітленні методики обліку витрат
6.	<u>Гунцелізер С. Й.</u> Проблеми обліку і аналізу трансакційних витрат [20]	Розкрито поняття трансакційних витрат з позиції бухгалтерського обліку, визначені проблеми, пов'язані з аналізом та організацією обліку трансакційних витрат у сучасних умовах господарювання.	Для управління собівартості продукції промисловості, підрозділі 1.1
7.	<u>Діденко С. В.</u> Ретроспектива і сучасність поняття "витрати" як об'єкта управлінського обліку [21]	Розглянуто різні трактування поняття «витрати», розроблені вітчизняними та зарубіжними вченими. Розкрито економічний і бухгалтерський підходи до економічної сутності витрат.	Для висвітлення показників ефективності використання прибутку,

№ пор	Назва, місце і рік видання	Короткий зміст	Використання при написанні роботи
			підрозділі 2.2

Продовження дод. В

№ п	Назва, місце і рік видання	Короткий зміст	Використання при написанні роботи
8	<u>Євсєєнко В. О.</u> Екологічний аспект еволюції управлінського обліку: від обліку витрат виробництва до стратегічного управління [25]	Розкриті галузеві особливості операційної діяльності підприємств промисловості будівельних матеріалів. Автором розглянуті фактори та оцінено їх вплив на організацію і методику обліку витрат на підприємствах галузі.	При розгляді системи управління витратами. в підрозділі 2.1 та 2.3
9	Захаров В. А. Операційна система промислового підприємства	Проведений аналіз підходи до визначення операційної системи, визначені основні елементи операційної системи промислового підприємства та взаємозв'язок підсистем підприємства, також на основі отриманих даних під час дослідження узагальнено та вдосконалено склад і елементи операційної системи промислового підприємства,	При висвітленні методики обліку витрат, підрозділі 2.1
10	<u>Князева О. А.</u> Організація системи обліку постійних та змінних витрат на підприємствах [32]	Визначено актуальність та виділено основні завдання, які необхідно вирішити в рамках оптимізації системи обліку витрат на підприємстві	Для аналізу витрат підприємств, підрозділі 2.2
11	<u>Коба О. В.</u> Витрати підприємства та їх класифікація для потреб управління й економічного аналізу	Проаналізовано проблеми класифікації витрат промислових підприємств. Досліджено і узагальнено підходи вітчизняних і іноземних науковців до групування витрат за різними напрямками.	Для дослідження теоретичних засад обліку, аналізу витрат, підрозділі 1.1
12	Кузнецова М. О. Сучасні підходи до обліку витрат на підприємствах [38]	Розглянуто питання організаційних основ побудови та інтеграції обліку витрат, раціоналізації первинного обліку, виділено організаційні передумови для застосування інтегрованої системи обліку витрат, визначено основні критерії ефективності облікової системи.	Для наближення обліку витрат до міжнародної практики, в підрозділі 2.1 та 2.2
13	<u>Костирко І. Г.</u> Допитання обліку трансакційних витрат [36]	Оґрунтовано необхідність відображення трансакційних витрат в обліку. Розглянуто проблеми та підходи до обліку даних витрат	При висвітленні методики обліку витрат, підрозділі 2.2
14	Маруніч А. В. Методичне забезпечення функціонування системи обліку витрат на підприємстві [41]	Узагальнено методичні засади побудови системи обліку витрат на підприємстві. Розроблено рекомендації щодо обґрунтування вибору методів обліку витрат та подолання негативних наслідків, що	Для управлінського обліку витрат, в підрозділі 2.1 та 2.2

	можуть виникнути на підприємстві в разі здійснення спроб оптимізації витрат.	
--	--	--

Продовження дод. В

№	Назва, місце і рік видання	Короткий зміст	Використання при написанні роботи
15	<u>Михальська О. Л.</u> Особливості використання методу маржинального аналізу "Cost-Volume-Profit" (витрати — обсяг продаж — прибуток) на олійно-жирових підприємствах	Представлено один із сучасних методів маржинального аналізу «Cost-Volume-Profit», що дозволить приймати науково-обґрунтовані управлінські рішення, засновані на концепції безбитковості підприємства. Аналіз факторів безбитковості	Для управління витратами підприємств, підрозділі 2.2
16	<u>Нагайчук В. В.</u> Доходи і витрати підприємства як об'єкт контролю	Присвячена питанню аудиту доходів та витрат господарської діяльності підприємства. Визначено сутність доходів і витрат господарської діяльності підприємства як об'єкта аудиту.	При висвітленні методики обліку витрат, підрозділі 2.2
17	Параскевич Л.В. Проблеми обліку витрат підприємства	Розглянуто основні характеристики витрат підприємств та його вплив на розвиток економічних процесів.	Для розв'язання проблем обліку витрат, в підрозділі 1.1
18	<u>Пасічник К. С.</u> Способи переходу на МСФЗ підприємствами України та пов'язані з ними витрати	Розглянуто основні способи переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності українськими компаніями.	При висвітленні методики обліку витрат, підрозділі 2.1
19	<u>Павловський С. В.</u> Ризики і витрати на залучення підприємствами інвестиційного капіталу в період фінансово-економічної кризи	Метою є розкриття комплексу чинників, що впливають на ціну залучення капіталу підприємствами, що знаходяться в кризі, та обґрунтування рекомендацій щодо можливостей мобілізації інвестиційного капіталу суб'єктами господарювання, які функціонують на ринках, що розвиваються у період фінансово-економічної кризи	Для дослідження теоретичних засад обліку, аналізу витрат, підрозділі 1.1
20	<u>Пелагей Т. Ю.</u> Класифікація факторів впливу на витрати підприємства	Розглянуто сутність факторів, що впливають на формування витрат на підприємстві. Надано класифікацію факторів за різними ознаками та визначено їх вплив на результати діяльності вітчизняних підприємств.	Для дослідження теоретичних засад обліку, аналізу і аудиту використання витрат. підрозділі 1.1
21	<u>Погосова А. В.</u> Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції: переваги та недоліки [48]	Досліджено методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, їх переваги та недоліки, зокрема стандарт-кост, директ-костинг, попередільний, позамовний методи. Наведено пропозиції щодо використання методів обліку витрат	При розгляді методики обліку витрат як інформаційної бази контролю, в підрозділі 2.1

	та калькулювання собівартості продукції в сільськогосподарських підприємствах.
--	--

Продовження дод. В

№	Назва, місце і рік видання	Короткий зміст	Використання при написанні роботи
22	Порохнавець Я. А. Пошуково-розвідувальні витрати та їх капіталізація в необоротний актив підприємствами видобувної галузі	Проаналізовано діючі міжнародні і національні стандарти обліку, а також положення Податкового кодексу України стосовно пошуково-розвідувальних витрат, що виникають у підприємств-природокористувачів на початковому етапі процесу використання природних ресурсів.	Для управління витратами підприємств, підрозділі 1.1
23	Руденко О. О. Визначення витрат операційної діяльності підприємства у міжнародному та національному законодавстві [66]	Здійснено аналіз умов визнання, оцінки та складу витрат операційної діяльності підприємства за міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку, надано рекомендації стосовно наближення вітчизняного законодавства до міжнародного, визначено суб'єкти господарювання	При наданні характеристики бухгалтерського обліку витрат підприємства, підрозділі 1.1
24	Сичук С. М. Класифікація витрат на інновації та напрями їх вдосконалення для цілей обліку та контролінгу [71]	Наведено класифікацію витрат для цілей обліку та контролінгу; досліджено деякі питання формування інформації щодо витрат на інновації в бухгалтерському обліку.	Для управління витратами підприємств, підрозділі 1.1
25	Трифонов О. В. Логістичні витрати як фактор стійкого функціонування промислового підприємства	Досліджено основні теоретико-методологічні підходи до оцінки стійкості підприємства целюлозно-паперової галузі. Запропоновано показник "рентабельність логістичної системи".	При висвітленні методики обліку витрат, підрозділі 2.2
26	Філюк Г. Непродуктивні витрати і втрати на промислових підприємствах України	У статті проаналізовано сучасні проблеми мінімізації непродуктивних витрат і втрат. Запропоновано шляхи їх вирішення та проведено розрахунки на прикладі вітчизняних підприємств	При висвітленні методики обліку витрат
27	Чухліб О.А. Управлінське рішення щодо витрат у собівартості продукції	Розглядається стан управлінського обліку виробничих витрат	При висвітленні методики управлінського обліку витрат, в підрозділі 2.1 та 2.3
28	Юрченко О. А. Витрати іншої операційної діяльності: склад і класифікація [79]	Розкриті галузеві особливості операційної діяльності підприємств промисловості будівельних матеріалів. Автором розглянуті фактори та оцінено їх вплив на організацію і методику обліку витрат	При висвітленні проблеми розвитку управлінського обліку в Україні на сучасному етапі

	на підприємствах галузі.	розвитку ринкових відносин. в підрозділі 1.1
--	--------------------------	--

Закінчення дод. в

№	Назва, місце і рік видання	Короткий зміст	Використання при написанні роботи
29	<u>Язлюк Б. О.</u> Організація обліку витрат операційної діяльності в умовах комплексної автоматизації	Визначено фактори та основні облікові процедури, що впливають на організацію обліку витрат операційної діяльності із застосуванням автоматизованої форми обліку. Проаналізовано сучасний стан розробок у сфері науково-методологічного забезпечення обліку операційних витрат.	При розгляді методики обліку витрат як інформаційної бази контролю, підрозділі 2.2

Державну реєстрацію згідно установчих документів ПРОВЕДЕНО
Дата реєстрації 15.12.2009
Номер свідоцтва 106910500050004965
Державний реєстратор

ЗАТВЕРДЖЕНО
Загальними Зборами Учасників
11 грудня 2009р.
Протоколом № 1-09

СТАТУТ
ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ТОРНАДО»

НОВА РЕДАКЦІЯ
(Ідентифікаційний номер 21582561)

м. Київ - 2009 р.

04 січня 2018р.

Наказ № 1-П

Про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику в 2018 році

На виконання вимог Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (із змінами та доповненнями), національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, з метою забезпечення єдиних принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один їх варіант, а також попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між відповідними звітними періодами у 2018 році,

наказую:

1. Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві покласти на бухгалтерську службу підприємства на чолі з головним бухгалтером (частина друга і четверта статті 8 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»). Відповідальність працівників бухгалтерської служби за ведення бухгалтерського обліку регулюється посадовими інструкціями.

Застосовувати План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій відповідно Наказу Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291 (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів № 1019 від 12.12.2017). З метою забезпечення необхідної деталізації обліково-економічної інформації дозволити головному бухгалтеру своїм розпорядженням вводити додаткову систему субрахунків.

Вважати, що облікова політика є елементом системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві (частина п'ята статті 8 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

2. Головному бухгалтеру ТОВ «ТОРНАДО»:

2.1. Здійснювати ведення бухгалтерського обліку згідно з принципами та методами, передбаченими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

2.2. Забезпечити безперервність відображення операцій та достовірну оцінку активів, зобов'язань, капіталу в бухгалтерському обліку, застосовуючи журнально-ордерну форму обліку з використанням програмного забезпечення 1С.

3. При складанні фінансової звітності за поточний рік встановити межу істотності виправлення фінансової звітності за попередні періоди (несуттєвість виправленої інформації) в середньому у розмірі 450 грн.

У разі виправлення помилок і визначення їх впливу на показники фінзвітності встановити критерій суттєвості щодо господарських операцій та подій, пов'язаних із змінами у складі (рухом) активів, зобов'язань, власного капіталу, за якими виявлено помилки, для кожного зі звітів фінансової звітності обирти окрему базу визначення кількісних критеріїв і якісних ознак суттєвості статей фінансової звітності й діапазон кількісних критеріїв, зокрема:

- для статей балансу — базою встановити суму підсумку балансу — у такому разі кількісний критерій суттєвості може бути визначений у діапазоні до 5% бази ;
-
- для статей звіту про фінансові результати — базою встановити суму чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) із визначенням кількісного критерію суттєвості в діапазоні до 5% бази ;

- для статей звіту про зміни у власному капіталі — базою обрати розмір власного капіталу підприємства із визначенням кількісного критерію суттєвості в діапазоні до 5%.
4. Організувати аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей:

Продовження дод. Д

- у бухгалтерії – у відомостях (електронних відомостях - у вигляді записів в електронній базі 1С) обліку залишків матеріалів у кількісно-сумовому виразі;
  - на складах – у картках (електронних картках) складського обліку в кількісному виразі.
5. Одиницею запасів для цілей бухгалтерського обліку вважати вид запасів.

Методи оцінки вибуття запасів - оцінку запасів (матеріалів, сировини (палива), комплектуючих виробів і напівфабрикатів) при відпуску у виробництво, продажу чи іншому вибутті, у тому числі реалізації готової продукції, здійснювати **за методом середньозваженої собівартості**.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один наведений вище метод.

6. Основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи, а також довгострокові біологічні активи та інвестиційна нерухомість обліковуються за первісною вартістю.

Об'єктом основних засобів вважати матеріальний актив, що відповідає визначенню основних засобів за «Положенням (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби"» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Мініфіну № 1019 від 12.12.2017) та визначенню п.14.1.138. Податкового кодексу України (в редакції від 07.12.2017 № 2245-VIII)

Методи амортизації -

нарахування амортизації в бухгалтерському обліку здійснювати протягом строку корисного використання (експлуатації) основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) та застосовувати метод нарахування амортизації основних засобів, передбачений Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку №7 «Основні засоби», **а саме – прямолінійний**, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів;

нарахування амортизації для цілей оподаткування (в податковому обліку) (з 01 січня 2018 року) здійснюється підприємством протягом строку корисного використання (експлуатації) основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) із застосуванням метода нарахування амортизації основних засобів, передбаченого п.138.3 ст.138 Податкового кодексу України (в редакції від 07.12.2017 № 2245-VIII), а саме - прямолінійного, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів;

Для визнання основних засобів та інших необоротних матеріальних активів (далі – основні засоби) і нематеріальних активів такими, для визначення строку корисного використання (експлуатації) основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів), визначення ліквідаційної вартості, створити комісію у складі

голова комісії: Васильченко Олександр Миколайович,

члени комісії:

Коник Валерій Геннадійович,

Ліпінська Наталя Володимирівна

Термін використання матеріальних активів визначати щодо кожного об'єкта окремо перед (або в момент) зарахування його на баланс виходячи з:

- терміну корисного використання подібних активів;
- передбачуваного морального зносу;
- правових чи інших подібних обмежень стосовно термінів його використання та інших факторів.

При визнанні об'єкта активом (при зарахуванні на баланс) комісія готує довідку (або наказ по підприємству) про встановлення строку корисного використання (експлуатації) основних засобів та його ліквідаційну вартість і подає на підпис генеральному директору. При цьому комісія враховує класифікацію груп основних засобів та

інших необоротних активів і мінімально допустимі строки їх амортизації - п.138.3 Податкового кодексу України (в редакції від 07.12.2017 № 2245-VIII). Мінімально допустимі строки амортизації основних засобів та інших необоротних активів та строк корисного використання (експлуатації) основних засобів також вказується у АКТИ ПРО ВВЕДЕННЯ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ ОЗ.

Продовження дод. Д

Підходи до переоцінки необоротних активів - якщо станом на 1 грудня звітного року залишкова вартість актива значно (більш як на 10 відсотків) відрізняється від справедливої вартості за розпорядженням генерального директора підприємство переоцінює його, у т. ч. об'єкт основних засобів, на дату останнього балансу.

Амортизація суми дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів здійснюється за вище прведеним методом.

7. Вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів (підпункт 5.2 пункту 5 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби").

До інших необоротних матеріальних активів, відповідно до пункту 5.2 П(С)БО 7, відносити активи з терміном корисного використання більше одного року та вартістю до 6 000 грн (без ПДВ). Амортизацію по таких активах нараховувати в першому місяці використання об'єктів у розмірі 100 відсотків їх вартості. При цьому у разі внесення у 2018 році змін вартісного критерію оцінки інших необоротних матеріальних активів, що призначаються для використання у господарській діяльності підприємства, встановленого пп.14.1.138 статті 14 розділу I Податкового кодексу України , відповідно комісія готує зміни до цього наказу.

8. Амортизацію нематеріальних активів здійснювати прямолінійним методом.

Якщо станом на 1 грудня звітного року залишкова вартість нематеріальних активів значно (більш як на 10 відсотків) відрізняється від справедливої вартості підприємство за розпорядженням генерального директора переоцінює її на дату останнього балансу.

Амортизація суми дооцінки залишкової вартості нематеріальних активів здійснюється за вище прведеним методом.

9. Оцінку ступеня завершеності, у разі проведення операцій з надання покупцям послуг (виконання робіт), здійснювати шляхом вивчення виконаної роботи, коли може бути достовірно оцінений результат конкретної операції; при цьому в бухгалтерському обліку доходи та витрати відображати у звітному періоді датою підписання акта наданих послуг, якщо договором або угодою не передбачено поетапного їх здавання.

10. Резерв сумнівних боргів у 2018 р. не створювати .

11. В основному виробництві встановити позамовний, із застосуванням елементів попередільного методів обліку витрат на виробництво та калькулювання фактичної собівартості продукції в матеріальній частині - прямих матеріальних витрат . Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції встановлюється в залежності від конкретного замовлення, та в основному складають:

- прями матеріальні витрати на конкретний вид (партію) виготовленої продукції, що створюють її основу - вартість сировини, основних матеріалів, купованих напівфабрикатів і комплектуючих виробів, включаючи транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням сировини стороніми підприємствами постачальниками , згідно з умовами договорів поставки , за вирахуванням вартості зворотних відходів, отриманих у процесі виробництва;
- інших прямих витрат - друк логотипу на спецодяг, послуги за частковим або повним пошивом продукції, послуги за частковим або повним виготовлення напівфабрикатів і комплектуючих виробів, тощо.

Використовується «Форма калькуляції» передбачена в ІС. Для цілей бухгалтерського обліку та калькулювання продукції, що виготовляються власними силами підприємства, визнається їхня виробнича собівартість, яка визначається за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 "Витрати". При відпуску запасів у виробництво вибуття оцінюється та здійснюється за методом середньозваженої собівартості.

Допустимі норми технічно неминучого браку виготовленої продукції викласти в окремому наказі по підприємству.

Зворотні відходи , а саме залишки сировини, матеріалів та інших видів матеріальних ресурсів, що утворюються в процесі виробництва і втратили повністю або частково споживчі властивості початкового ресурсу (хімічні та фізичні), можуть використовуватись:

- з підвищеними витратами (зниженням виходу продукції)- у разі можливості компанування (або крою) деяких видів або супутньої продукції,

- за не прямим призначенням ,
- а також, у деяких випадках, реалізовуватись на сторону.

Зворотні відходи,

що будуть використані на підприємстві обліковуються на субрахунок 209 «Інші матеріали» та оцінюються за первісною вартістю;

Продовження дод. Д

що будуть використані за не прямим призначенням первинної сировини та матеріалів оцінюються за первісною вартістю;

що будуть реалізовуватись на сторону обліковуються та оцінюються за вартістю реалізації (пункти 11,12 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати").

Інші витрати (постійні і змінні), включаючи загальновиробничі, які не можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта на дату виробництва, враховуються в обліку окремими статтями в цілому за місяць, та розподіляються і списуються на загальну вартість об'єктів виробництва, реалізованих та залишків в цілому на місяць, з використанням бази розподілу, виходячи з фактичної потужності випуску звітного періоду. Базою розподілу є загальні дані по рахунку 26 -

Залишок на початок місяця ,

Надійшло за місяць,

Вибуло за місяць (витрачено, реалізовано та інше вибуття – природний убуток, нестачі, псування, уцінка, | безоплатна передача тощо) ,

Залишок на кінець місяця .

Розподіл інших витрат, у тому числі транспортно-заготівельних витрат, витрат на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизацію основних засобів, витрати загальновиробничого (цехового, дільничого, лінійного) призначення, інші операційні витрати розподіляються відповідно до стандартів бухгалтерського обліку (за прикладом, наведеним в Додатках до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" та Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. N 627), фінансової звітності та облікової політики підприємства, затвердженого цим наказом .

12. Резервування коштів на забезпечення оплати відпусток, додаткове пенсійне забезпечення, забезпечення гарантійних зобов'язань, інших витрат і платежів не провадити.

13. Для узагальнення інформації про витрати підприємства за елементами застосовувати бухгалтерські рахунки класу 8 Плану рахунків.

14. Для інженерно-технічних працівників, службовців, робітників основного та допоміжного виробництва затвердити систему оплати праці (на період до офіційного визнання закінчення фінансової кризи) – за штатним розкладом .

Включити до системи оплати праці витрати на виплату основної та додаткової заробітної плати й інших видів заохочень і виплат, виходячи з тарифних ставок, у вигляді премій, виплат за виконання робіт (послуг) згідно з договорами цивільно-правового характеру, будь-які інші виплати у грошовій або натуральній формі, які можуть бути встановлені за домовленістю сторін

15. Працівникам відділів збуту, постачання, виробничого, складського та іншим, які оформляють первинні документи з операцій здійснюваних для провадження господарської діяльності, дотримуватись порядку їх заповнення відповідно до вимог чинного законодавства, головного бухгалтера. У разі несвоєчасного звітування, у тому числі несвоєчасного складання первинних документів, недостовірного відображення в них даних чи оформлення з порушенням законодавчих та нормативних вимог зазначені працівники можуть притягуються до матеріальної відповідальності згідно із законодавством України. Відповідно до статті 1 Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” №996-XIV передбачено, що метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Первинні та зведені облікові документи складаються працівниками відділів на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити: - назву документа (форми); - дату і місце складання; назву підприємства, від імені якого складено документ; - зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції; - посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення. Також необхідно вказувати чи пов'язані складені облікові документи безпосередньо з веденням господарської діяльності (тобто чи є підставою для формування валових витрат податкового обліку у зв'язку із здійсненням господарської діяльності, адже при визначенні об'єкта оподаткування не враховуються у складі витрат підприємства будь-які витрати, не підтвержені відповідними розрахунковими, платіжними та іншими

первинними документами, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами ведення бухгалтерського обліку та нарахування податку відповідно Податкового Кодексу)

16. Вести податковий облік згідно із законодавством України.

17. Підходи до класифікації пов'язаних сторін складаються відповідно законодавству України.

Закінчення дод. Д

18. Перед складанням річної фінансової звітності проводити інвентаризацію активів та зобов'язань підприємства станом на 1 грудня поточного року. Крім того, проводити інвентаризацію у разі зміни матеріально відповідальної особи та при встановленні фактів розкрадань. Для проведення інвентаризації створюється комісія за наказом генерального директора.

Зміни що-до облікової політики вносяться у разі змін у статутних вимогах, вимог органу, який затверджує положення (стандарт) бухгалтерського обліку, або, якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства і застосовуються з моменту їх виникнення

19. Регламент документообігу – встановлюється як окреме проложення (додаток) до цього наказу.

20. Контроль за виконанням цього наказу покладаю на себе і головного бухгалтера підприємства відповідно.

Генеральний директор

_____

(підпис)

Васильченко О.М.
(прізвище, ініціали)

Робочий план рахунків, запропонований для ТОВ «Торнадо»

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Шифр	Назва	Шифр	Назва
1	2	3	4
Клас 1. Необоротні активи			
10	Основні засоби	101	Земельні ділянки
		103	Будівлі та споруди
		105	Транспортні засоби
		106	Інструменти та прилади
		109	Інші основні засоби
11	Інші необоротні матеріальні активи	117	Інші необоротні матеріальні активи
12	Нематеріальні активи	127	Інші нематеріальні активи
13	Знос необоротних активів	131	Знос основних засобів
		132	Знос інших необоротних матеріальних активів
		133	Знос нематеріальних активів
15	Капітальні інвестиції	152	Придбання (виготовлення) основних засобів
Клас 2. Запаси			
20	Виробничі запаси	203	Паливо
		207	Запасні частини
		209	Інші матеріали
22	Малоцінні та швидкозно-шувані предмети	22	Малоцінні та швидкозно-шувані предмети
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи			
30	Каса	301	Каса в національній валюті
31	Рахунки в банках	311	Поточні рахунки в національній валюті
		312	Поточні рахунки в іноземній валюті
		313	Інші рахунки в банку в національній валюті
		314	Інші рахунки в банку в іноземній валюті
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	361	Розрахунки з вітчизняними покупцями
37	Розрахунки з різними дебіторами	371	Розрахунки за виданими авансами
		372	Розрахунки з підзвітними особами
		374	Розрахунки за претензіями
		377	Розрахунки з іншими дебіторами

1	2	3	4
39	Витрати майбутніх періодів	39	Витрати майбутніх періодів
Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань			
40	Статутний капітал	40	Статутний капітал
43	Резервний капітал	43	Резервний капітал
44	Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)	441	Нерозподілені прибутки
		442	Непокріті збитки
		443	Прибуток використаний у звітному періоді
Клас 5. Довгострокові зобов'язання			
53	Довгострокові зобов'язання з оренди	53	Довгострокові зобов'язання з оренди
55	Інші довгострокові зобов'язання	55	Інші довгострокові зобов'язання
Клас 6. Поточні зобов'язання			
60	Короткострокові позики	601	Короткострокові кредити банків в національній валюті
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	611	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками
64	Розрахунки з податками й платежами	641	Розрахунки за податками
		643	Податкові зобов'язання
		644	Податковий кредит
65	Розрахунки зі страхування	651	Розрахунки за єдиним соціальним внеском
66	Розрахунки з оплати праці	661	Розрахунки із заробітної плати
68	Розрахунки за іншими операціями	681	Розрахунки за авансами отриманими
		685	Розрахунки з іншими кредиторами
69	Доходи майбутніх періодів	69	Доходи майбутніх періодів
Клас 7. Доходи і результати діяльності			
70	Доходи від реалізації	703	Дохід від реалізації робіт та послуг
73	Інші фінансові доходи	733	Інші доходи від фінансових операцій
74	Інші доходи	742	Дохід від реалізації необоротних активів
		745	Дохід від безоплатно отриманих активів
		746	Інші доходи від звичайної діяльності
		791	Результат операційної діяльності
79	Фінансові результати	792	Результат фінансових операцій
		793	Результат іншої звичайної діяльності
		Клас 8. Витрати за елементами	
80	Матеріальні витрати	801	Витрати сировини й матеріалів
		802	Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів

Продовження дод. Е

1	2	3	4
Клас 8. Витрати за елементами			
		803	Витрати палива, енергії
		804	Витрати тари, тарних матеріалів
		805	Витрати будівельних матеріалів
		806	Витрати запасних частин
		807	Витрати матеріалів с/г призначення
		808	Витрати товарів
		809	Інші матеріальні витрати
81	Витрати на оплату праці	811	Виплати за окладами, тарифами
		812	Премії та заохочення
		813	Компенсаційні виплати
		814	Оплата відпусток
		815	Оплата іншого невідпрацьованого часу
		816	Інші витрати на оплату праці
82	Відрахування на соціальні заходи	821	Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування
83	Амортизація	838	Амортизація основних засобів
		832	Амортизація інших необоротних матеріальних активів
		833	Амортизація нематеріальних активів
84	Інші операційні витрати		За видами витрат
85	Інші затрати		За видами витрат
Клас 9. Затрати діяльності			
90	Собівартість реалізації	903	Собівартість реалізованих робіт та послуг
91	Загальновиробничі витрати	91	Загальновиробничі витрати
92	Адміністративні затрати	92	Адміністративні затрати
93	Затрати на збут	93	Затрати на збут
94	Інші затрати операційної діяльності	940	Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковують за справедливою вартістю
		941	Витрати на дослідження та розробку
		942	Собівартість реалізованої іноземної валюти
		943	Собівартість реалізованих виробничих запасів
		944	Сумнівні та безнадійні борги
		945	Витрати від операційної курсової різниці
		946	Втрати від знецінення товарів
		947	Нестачі та втрати від псування цінностей
		948	Визнані штрафи, пені, неустойки
		949	Інші затрати операційної діяльності
9491	Витрати спільної діяльності без створення юридичної особи		
94919	Завершення спільного проєкту		
94918	Коригування субоптимальних договірних умов		

1	2	3	4
94917	Аналіз виконання спільного проєкту		
94916	Контроль виконання спільного проєкту		
94915	Виконання умов договору		
94914	Укладання договору про спільну діяльність		
94913	Забезпечення інтересів учасників		
94912	Ведення переговорів		
94911	Пошук партнерів для спільного проєкту		
95	Фінансові затрати	951	Відсотки за кредит
		952	Інші фінансові затрати
97	Інші затрати	976	Списання необоротних активів
		977	Інші затрати звичайної діяльності
98	Податок на прибуток	981	Податок на прибуток від звичайної діяльності

Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"							
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 21582561							
Оборотно-сальдова відомість							
2017 р.							
Рахунок		Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Код	Найменування	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	Основні засоби	3 683 172,33		1 133 160,64	94 333,33	4 721 999,64	
10.4	Машини та обладнання	1 889 485,90		766 469,59		2 655 945,49	
10.5	Транспортні засоби	1 061 500,00			94 333,33	967 166,67	
10.6	Інструменти, прилади та інвентар	546 301,55		240 331,88		786 633,43	
10.9	Інші основні засоби	185 884,88		126 369,17		312 254,05	
11	Інші необоротні матеріальні активи	389 078,88		29 753,60		418 832,48	
11.2	Малоцінні необоротні активи	369 925,18		29 753,60		399 678,78	
11.7	Інші необоротні матеріальні активи	19 153,70				19 153,70	
12	Нематеріальні активи	8 235,13				8 235,13	
12.7	Інші нематеріальні активи	8 235,13				8 235,13	
13	Знос (амортизація) необоротних активів		1 658 895,35	86 472,21	587 734,35		2 160 157,49
13.1	Знос основних засобів		1 263 792,17	86 472,21	555 769,92		1 733 089,88
13.2	Знос інших необоротних матеріальних активів		386 868,05		31 964,43		418 832,48
13.3	Накопичена амортизація нематеріальних активів		8 235,13				8 235,13
15	Капітальні інвестиції	391 226,70		1 162 914,24	1 162 914,24	391 226,70	
15.2	Придбання (виготовлення) основних засобів	391 226,70		1 133 160,64	1 133 160,64	391 226,70	
15.3	Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів			29 753,60	29 753,60		
20	Виробничі запаси	9 675 430,43		309 457 746,92	303 007 659,55	16 125 517,80	
20.1	Сировина й матеріали	5 846 651,16		153 728 027,50	150 565 188,17	9 009 490,49	
20.1.1	Матеріали для виробництва	5 085 171,98		152 039 481,11	148 581 239,67	8 543 413,42	
20.1.3	Госптовари	761 479,18		1 688 546,39	1 983 948,50	466 077,07	
20.3	Паливо	2 628,40		1 287 765,65	1 288 009,84	2 384,21	
20.4	Тара й тарні матеріали			36 346,12		36 346,12	
20.5	Будівельні матеріали	554 418,90		131 786,60	550 325,53	135 879,97	
20.6	Матеріали, передані в переробку	3 271 731,97		154 273 821,05	150 604 136,01	6 941 417,01	
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети			127 209,04	127 209,04		
22.1	Малоцінні та швидкозношувані предмети			127 209,04	127 209,04		
23	Виробництво			168 586 725,13	168 586 725,13		
26	Готова продукція	2 693 872,01		126 654 228,39	126 839 719,36	2 508 381,04	
28	Товари	8 502 110,32		59 041 816,87	48 489 790,86	19 054 136,33	
28.1	Товари на складі	8 502 110,32		59 041 816,87	48 489 790,86	19 054 136,33	
30	Каса			1 583 522,14	1 583 522,14		
30.1	Каса в національній валюті			1 583 522,14	1 583 522,14		
31	Рахунки в банках	9 099 421,32		288 611 636,07	289 547 891,07	8 163 166,32	
31.1	Поточні рахунки в національній валюті	9 099 114,28		288 557 879,26	289 521 012,66	8 135 980,88	
31.2	Поточні рахунки в іноземній валюті			53 756,81	26 878,41	26 878,40	
31.3	Інші рахунки в банку в національній валюті	307,04				307,04	

Продовження дод. Ж

33	Інші грошові кошти			26 878,40	26 878,40		
33.4	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті			26 878,40	26 878,40		
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	5 641 481,93		227 471 825,99	192 033 566,12	41 079 741,80	
36.1	Розрахунки з вітчизняними покупцями	5 615 051,64		227 417 798,13	191 979 538,26	41 053 311,51	
36.2	Розрахунки з іноземними покупцями			54 027,86	54 027,86		
36.5	Розрахунки по комісії товарів	26 430,29				26 430,29	
37	Розрахунки з різними дебіторами	26 005 291,61		5 298 401,15	38 694 517,25		7 390 824,49
37.2	Розрахунки з підвітними особами		2 361,19				2 361,19
37.7	Розрахунки з іншими дебіторами	26 007 652,80		5 298 401,15	38 694 517,25		7 388 463,30
40	Статутний капітал		375,00				375,00
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)		13 705 620,67	385 439,81	3 463 100,63		16 783 281,49
44.1	Прибуток нерозподілений		13 705 620,67	385 439,81	3 463 100,63		16 783 281,49
50	Довгострокові позики		3 000 000,00	6 000 000,00	7 200 000,00		4 200 000,00
50.1	Довгострокові кредити банків у національній валюті		3 000 000,00	6 000 000,00	7 200 000,00		4 200 000,00
63	Розрахунки з постачальниками та підрядчиками		43 603 709,11	197 085 169,25	213 498 318,42		60 016 858,28
63.1	Розрахунки з вітчизняними постачальниками		43 603 709,11	197 085 169,25	213 498 318,42		60 016 858,28
64	Розрахунки за податками й платежами		2 640 583,79	186 511 302,93	184 183 074,77		312 355,63
64.1	Розрахунки за податками		1 118 041,90	41 361 019,71	39 776 057,35	466 920,46	
64.1.1	Розрахунки за прибутковим податком		455,75	495 172,28	534 362,67		39 646,14
64.1.2	Розрахунки за податком на прибуток		970 380,00	1 588 519,96	889 791,96		271 652,00
64.1.5	Розрахунки по ПДВ		145 401,71	39 262 374,75	38 342 239,15	774 733,89	
64.1.7	Розрахунки по платі за землю		2 025,76	14 952,72	9 663,57	3 263,39	
64.1.10	Розрахунки за податком з власників транспортних засобів	2,72					2,72
64.1.12	Розрахунки по комунальному податку	218,60					218,60
64.2	Розрахунки за обов'язковими платежами		63,00	41 705,07	45 102,89		3 460,82
64.2.10	Розрахунки за військовим збором		63,00	41 705,07	45 102,89		3 460,82
64.3	Податкові зобов'язання		163 465,67	70 936 606,91	70 753 209,65	19 931,59	
64.4	Податковий кредит		1 615 142,12	74 142 815,33	73 608 735,12		1 081 061,91
64.8	Розрахунки без податкової накладної	256 128,90		29 155,91	-30,24	285 315,05	
65	Розрахунки за страхуванням	2 329,53		671 120,08	669 557,06	3 892,55	
65.1	За пенсійним забезпеченням	71,90				71,90	
65.1.2	Внески до ПФ працівників (1% або 2%)	71,90				71,90	
65.2	За соціальним страхуванням	777,27		14 716,80	13 245,12	2 248,95	
65.2.1	За соціальним страхуванням підприємства	776,43		14 716,80	13 245,12	2 248,11	
65.2.4	Фонд соц. страхування від нещасного випадку на виробництві	0,84				0,84	

Продовження дод. Ж

65.3	За страхуванням на випадок безробіття	5,10				5,10	
65.3.1	Розрахунки з ФСС з підприємства	5,10				5,10	
65.6	За єдиним соціальним внеском (ЄСВ) з підприємства	1 228,57		656 403,28	656 311,94	1 319,91	
65.6.1	ЄСВ з підприємства базовий тариф	1 842,62		645 971,98	647 648,11	166,49	
65.6.2	ЄСВ з підприємства (інваліди)		67,66	8 001,64	8 663,83		729,85
65.6.3	ЄСВ з підприємства (лікарняні)		546,39	2 429,66		1 883,27	
65.7	За єдиним соціальним внеском (ЄСВ) з працівників	246,69				246,69	
65.7.1	ЄСВ з працівників (зарплата)	246,69				246,69	
66	Розрахунки з оплати праці		1 805,12	2 831 472,64	3 019 773,52		190 106,00
66.1	Розрахунки за заробітною платою		1 498,08	2 818 227,52	3 005 056,72		188 327,28
66.2	Розрахунки з депонентами		307,04	13 245,12	14 716,80		1 778,72
68	Розрахунки за іншими операціями		1 480 661,15	22 702 304,39	22 642 814,65		1 421 171,41
68.5	Розрахунки з іншими кредиторами		1 480 661,15	22 702 304,39	22 642 814,65		1 421 171,41
70	Доходи від реалізації			227 462 392,65	227 462 392,65		
70.2	Доход від реалізації товарів			235 283 550,37	235 283 550,37		
70.3	Доход від реалізації робіт і послуг			60 650,52	60 650,52		
70.4	Вирахування з доходу			-7 881 808,24	-7 881 808,24		
71	Інший операційний дохід			12 697,64	12 697,64		
71.2	Дохід від реалізації інших оборотних активів			9 433,34	9 433,34		
71.5	Одержані штрафи, пені, неустойки			3 264,30	3 264,30		
73	Інші фінансові доходи			295 390,39	295 390,39		
73.2	Відсотки одержані			295 390,39	295 390,39		
75	Надзвичайні доходи			6 470,91	6 470,91		
75.1	Відшкодування збитків від надзвичайних подій			6 470,91	6 470,91		
79	Фінансові результати			190 259 424,98	190 259 424,98		
79.1	Результат від операційної діяльності			189 748 363,12	189 748 363,12		
79.2	Результат від фінансових операцій			503 200,74	503 200,74		
79.3	Результат іншої звичайної діяльності			7 861,12	7 861,12		
80	Матеріальні витрати			150 902 856,89	150 902 856,89		
80.1	Витрати сировини й матеріалів			147 779 546,13	147 779 546,13		
80.2	Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів			669 744,43	669 744,43		
80.3	Витрати палива й енергії			1 254 333,67	1 254 333,67		
80.9	Інші матеріальні витрати			1 199 232,66	1 199 232,66		
81	Витрати на оплату праці			1 605,00	1 605,00		
81.6	Інші витрати на оплату праці			1 605,00	1 605,00		
82	Відрахування на соціальні заходи			656 311,94	656 311,94		
82.2	Відрахування на соціальне страхування			656 311,94	656 311,94		
83	Амортизація			567 729,36	567 729,36		
83.1	Амортизація основних засобів			555 822,42	555 822,42		

Закінчення дод. Ж

83.2	Амортизація інших необоротних матеріальних активів			11 906,94	11 906,94		
84	Інші операційні витрати			299,46	299,46		
90	Собівартість реалізації			175 224 291,90	175 224 291,90		
90.2	Собівартість реалізації товарів			175 224 291,90	175 224 291,90		
92	Адміністративні витрати			7 365 177,78	7 365 177,78		
93	Витрати на збут			2 288 245,21	2 288 245,21		
94	Інші витрати операційної діяльності			894 272,53	894 272,53		
94.5	Втрати від операційної курсової різниці			299,46	299,46		
94.8	Визнані штрафи, пені, неустойки			893 973,07	893 973,07		
95	Фінансові витрати			219 550,75	219 550,75		
95.1	Відсотки за кредит			219 550,75	219 550,75		
97	Інші витрати			7 861,12	7 861,12		
97.2	Собівартість реалізованих необоротних активів			7 861,12	7 861,12		
98	Податок на прибуток			796 823,00	796 823,00		
98.1	Податок на прибуток від звичайної діяльності			796 823,00	796 823,00		
		66 091 650,19	66 091 650,19	999,999,999,99	999,999,999,99	92 475 129,79	92 475 129,79

Додаток И

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Горнадо"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
Територія			2	0	1
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за ЄДРПОУ	12	31	
Вид економічної діяльності	Виробництво робочого одягу	за КОАТУУ	21582561		
Середня кількість працівників	1 0	за КОПФГ	8038000000		
Адреса, телефон	Сокальська, буд. 1, м. КИІВ, 04074	за КВЕД	240		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			14.12		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності			V		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2013 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	8	8
накопичена амортизація	1002	8	8
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	238	191
первісна вартість	1011	1 201	1 250
знос	1012	963	1 059
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість	1016	-	-
знос	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	238	191
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	12 435	12 548
Виробничі запаси	1101	5 210	2 717
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	3 595	3 865
Товари	1104	3 630	4 966
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векеселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 919	4 023
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	117	129
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
з нарахованих доходів	1140	-	-
із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 461	1 700
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	404	203
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	404	203
Витрати майбутніх періодів	1170	40	21
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1180	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Закінчення дод. И

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	715	826
Усього за розділом II	1195	18 091	19 450
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	18 329	19 641

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6 326	6 541
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	6 326	6 541
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	1 087	1 080
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 087	1 080
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	6 332	7 082
розрахунками з бюджетом	1620	7	8
у тому числі з податку на прибуток	1621	4	-
розрахунками зі страхування	1625	22	33
розрахунками з оплати праці	1630	49	139
за одержаними авансами	1635	-	-
за розрахунками з учасниками	1640	-	-
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	4 506	4 758
Усього за розділом III	1695	10 916	12 020
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	18 329	19 641

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток К

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ

КОДИ		
2014	01	01
21582561		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **Рік 2013** р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	18 795	18 259
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестраховання	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(16 562)	(15 861)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	2 233	2 398
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	60	-
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Адміністративні витрати	2130	(1 048)	(994)
Витрати на збут	2150	(725)	(793)
Інші операційні витрати	2180	(11)	(52)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	509	559
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1	1
Інші доходи	2240	-	-
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(241)	(285)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(1)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	269	274
збиток	2295	(-)	(-)

Закінчення дод. К

Продовження додатка 2

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(54)	(59)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	215	215
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	215	215

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	11 426	10 954
Витрати на оплату праці	2505	699	496
Відрахування на соціальні заходи	2510	257	183
Амортизація	2515	96	105
Інші операційні витрати	2520	2 029	1 566
Разом	2550	14 507	13 304

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

Додаток Л

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"	Дата (рік, місяць, число)	2015	01	01
Територія	-	за ЄДРПОУ	21582561		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	8038000000		
Вид економічної діяльності	Виробництво робочого одягу	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників	1 58	за КВЕД	14.12		
Адреса, телефон	Сокальська, буд. 1, м. КИВ, 04074		4514196		

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v
-

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2014 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	8	8
накопичена амортизація	1002	8	8
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	191	165
первісна вартість	1011	1 250	1 260
знос	1012	1 059	1 095
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	191	165
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	12 548	12 993
Виробничі запаси	1101	3 717	4 318
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	3 865	3 471
Товари	1104	4 966	5 204
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 023	2 500
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	129	128
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 700	1 558
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	203	162
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	203	162
Витрати майбутніх періодів	1170	21	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Закінчення дод. Л

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	826	234
Усього за розділом II	1195	19 450	17 575
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	19 641	17 740

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6 541	6 938
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	6 541	6 938
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	1 080	1 122
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 080	1 122
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	7 082	2 731
розрахунками з бюджетом	1620	8	26
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	33	24
розрахунками з оплати праці	1630	139	267
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	4 758	6 632
Усього за розділом III	1695	12 020	9 680
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	19 641	17 740

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток М

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2015	01	01
21582561		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **Рік 2014** р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	18 067	18 795
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	<i>2010</i>	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	<i>2011</i>	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	<i>2012</i>	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	<i>2013</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	<i>2014</i>	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(15 209)	(16 562)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	<i>2070</i>	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	2 858	2 233
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	<i>2105</i>	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	<i>2110</i>	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	<i>2111</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	<i>2112</i>	-	-
Інші операційні доходи	2120	-	60
<i>у тому числі:</i>	<i>2121</i>	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2122</i>	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	<i>2123</i>	-	-
Адміністративні витрати	2130	(1 351)	(1 048)
Витрати на збут	2150	(772)	(725)
Інші операційні витрати	2180	(42)	(11)
<i>у тому числі:</i>	<i>2181</i>	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2182</i>	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	693	509
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	1
Інші доходи	2240	-	-
<i>у тому числі:</i>	<i>2241</i>	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(218)	(241)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	<i>2275</i>	-	-

Закінчення дод. М

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	475	269
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(78)	(54)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	397	215
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	397	215

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	9 662	11 426
Витрати на оплату праці	2505	736	699
Відрахування на соціальні заходи	2510	271	257
Амортизація	2515	83	96
Інші операційні витрати	2520	1 546	2 029
Разом	2550	12 298	14 507

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

Додаток Н

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"	Дата (рік, місяць, число)	2016	01	01
Територія	Оболонський р-н м. Києва	за ЄДРПОУ	21582561		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	8038000000		
Вид економічної діяльності	Виробництво робочого одягу	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників	1 65	за КВЕД	14.12		
Адреса, телефон	Сокальська, буд. 1, м. Київ, 04074		4514196		

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V
-

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2015 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	8	8
накопичена амортизація	1002	8	8
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	165	1 087
первісна вартість	1011	1 260	2 410
знос	1012	1 095	1 323
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	165	1 087
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	12 993	11 726
Виробничі запаси	1101	4 318	3 813
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	3 471	1 946
Товари	1104	5 204	5 967
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 500	3 998
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	128	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 558	12 676
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	162	1 633
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	162	1 633
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1180	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Закінчення дод. Н

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	234	306
Усього за розділом II	1195	17 575	30 339
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	17 740	31 426

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6 938	8 878
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	6 938	8 878
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	1 122	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 122	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	2 731	7 407
розрахунками з бюджетом	1620	26	905
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	24	38
розрахунками з оплати праці	1630	267	78
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 632	14 120
Усього за розділом III	1695	9 680	22 548
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	17 740	31 426

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток II

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2016	01	01
21582561		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2015 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	67 573	18 067
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	<i>2010</i>	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	<i>2011</i>	-	-
<i>премії, передані у перестрахування</i>	<i>2012</i>	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	<i>2013</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	<i>2014</i>	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(61 809)	(15 209)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	<i>2070</i>	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	5 764	2 858
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	<i>2105</i>	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	<i>2110</i>	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	<i>2111</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	<i>2112</i>	-	-
Інші операційні доходи	2120	81	-
<i>у тому числі:</i>	<i>2121</i>	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2122</i>	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	<i>2123</i>	-	-
Адміністративні витрати	2130	(2 190)	(1 351)
Витрати на збут	2150	(1 058)	(772)
Інші операційні витрати	2180	(62)	(42)
<i>у тому числі:</i>	<i>2181</i>	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2182</i>	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2 535	693
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1	-
Інші доходи	2240	-	-
<i>у тому числі:</i>	<i>2241</i>	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(170)	(218)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	<i>2275</i>	-	-

Закінчення дод. П

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2 366	475
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(426)	(78)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 940	397
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 940	397

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	42 329	9 662
Витрати на оплату праці	2505	881	736
Відрахування на соціальні заходи	2510	381	271
Амортизація	2515	229	83
Інші операційні витрати	2520	14 255	1 546
Разом	2550	58 075	12 298

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

Додаток Р

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"	Дата (рік, місяць, число)	2017	01	01
Територія	Оболонський р-н м.Києва	за ЄДРПОУ	21582561		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	8038000000		
Вид економічної діяльності	Виробництво робочого одягу	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників	1 74	за КВЕД	14.12		
Адреса, телефон	Сокальська, буд. 1, м. КИЇВ, 04074		4514196		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2016 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	8	8
накопичена амортизація	1002	8	8
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	391
Основні засоби	1010	1 087	2 421
первісна вартість	1011	2 410	4 072
знос	1012	1 323	1 651
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 087	2 812
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	11 726	20 868
Виробничі запаси	1101	3 813	9 660
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	1 946	2 694
Товари	1104	5 967	8 514
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 998	6 240
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	12 676	46 332
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 633	9 099
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	1 633	9 099
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Закінчення дод. Р

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	306	530
Усього за розділом II	1195	30 339	83 069
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	31 426	85 881

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 878	13 706
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	8 878	13 706
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	3 000
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	7 407	52 369
розрахунками з бюджетом	1620	905	1 383
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	970
розрахунками зі страхування	1625	38	1
розрахунками з оплати праці	1630	78	2
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	14 120	15 420
Усього за розділом III	1695	22 548	72 175
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	31 426	85 881

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток С

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2017	01	01
21582561		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2016 р.

Форма №2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	120 295	67 573
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	<i>2010</i>	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	<i>2011</i>	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	<i>2012</i>	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	<i>2013</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	<i>2014</i>	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(109 386)	(61 809)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	<i>2070</i>	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	10 909	5 764
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	<i>2105</i>	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	<i>2110</i>	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	<i>2111</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	<i>2112</i>	-	-
Інші операційні доходи	2120	-	81
<i>у тому числі:</i>	<i>2121</i>	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2122</i>	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	<i>2123</i>	-	-
Адміністративні витрати	2130	(3 874)	(2 190)
Витрати на збут	2150	(964)	(1 058)
Інші операційні витрати	2180	(129)	(62)
<i>у тому числі:</i>	<i>2181</i>	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2182</i>	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	5 942	2 535
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	1
Інші доходи	2240	13	-
<i>у тому числі:</i>	<i>2241</i>	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(67)	(170)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	<i>2275</i>	-	-

Закінчення дод. С

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	5 888	2 366
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1 060)	(426)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	4 828	1 940
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	4 828	1 940

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	91 091	42 329
Витрати на оплату праці	2505	1 485	881
Відрахування на соціальні заходи	2510	327	381
Амортизація	2515	399	229
Інші операційні витрати	2520	15 990	14 255
Разом	2550	109 292	58 075

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

Додаток Т

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"	Дата (рік, місяць, число)	2018	01	01
Територія	Оболонський р-н м. Києва	за ЄДРПОУ	21582561		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	8038000000		
Вид економічної діяльності	Виробництво робочого одягу	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників	1 70	за КВЕД	14.12		
Адреса, телефон	Сокальська, буд. 1, м. КИІВ, 04074		4514196		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					
v					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2017** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	8	8
накопичена амортизація	1002	8	8
Незавершені капітальні інвестиції	1005	391	391
Основні засоби	1010	2 421	2 989
первісна вартість	1011	4 072	5 141
знос	1012	1 651	2 152
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 812	3 380
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	20 868	37 688
Виробничі запаси	1101	9 660	13 325
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	2 694	2 508
Товари	1104	8 514	18 855
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6 240	41 809
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	-	778
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	46 332	10 863
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	9 099	8 163
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	9 099	8 163
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Закінчення дод. Т

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	530	695
Усього за розділом II	1195	83 069	99 996
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	85 881	103 376

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13 706	16 786
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	13 706	16 786
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	3 000	4 200
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	52 369	64 636
розрахунками з бюджетом	1620	1 383	312
у тому числі з податку на прибуток	1621	970	272
розрахунками зі страхування	1625	1	1
розрахунками з оплати праці	1630	2	73
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	15 420	17 368
Усього за розділом III	1695	72 175	86 590
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	85 881	103 376

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

† Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток У

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за СДРПОУ

КОДИ		
2018	01	01
21582561		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2017 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	189 562	120 295
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	<i>2010</i>	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	<i>2011</i>	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	<i>2012</i>	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	<i>2013</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	<i>2014</i>	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(175 224)	(109 386)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	<i>2070</i>	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	14 338	10 909
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	<i>2105</i>	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	<i>2110</i>	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	<i>2111</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	<i>2112</i>	-	-
Інші операційні доходи	2120	11	-
<i>у тому числі:</i>	<i>2121</i>	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2122</i>	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	<i>2123</i>	-	-
Адміністративні витрати	2130	(7 365)	(3 874)
Витрати на збут	2150	(2 289)	(964)
Інші операційні витрати	2180	(894)	(129)
<i>у тому числі:</i>	<i>2181</i>	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2182</i>	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3 801	5 942
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	295	-
Інші доходи	2240	6	13
<i>у тому числі:</i>	<i>2241</i>	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(220)	(67)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(8)	(-)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	<i>2275</i>	-	-

Закінчення дод. У

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	3 874	5 888
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(794)	(1 060)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	3 080	4 828
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3 080	4 828

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	145 936	91 091
Витрати на оплату праці	2505	3 005	1 485
Відрахування на соціальні заходи	2510	656	327
Амортизація	2515	588	399
Інші операційні витрати	2520	29 177	15 990
Разом	2550	179 362	109 292

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

Додаток Ф

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Торнадо"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ

КОДИ		
2018	01	01
21582561		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за **Рік 2017** р.

Форма N3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	190 842	140 245
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	542	1 333
Надходження від повернення авансів	3020	1 020	4 223
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	1	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	3	-
Надходження від операційної оренди	3040	70	10
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	6	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	-	109
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(215 293)	(94 481)
Праці	3105	(2 232)	(1 351)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(656)	(367)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(3 689)	(1 351)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(1 589)	(441)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(1 548)	(689)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(552)	(221)
Витрачання на оплату авансів	3135	(5 055)	(2 481)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(301)	(105)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(-)	(489)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-34 742	45 295
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-

Закінчення дод. Ф

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(1 395)	(2 549)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	-	-
Інші платежі	3290	(-)	(90)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-1 395	-2 639
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	7 200	5 900
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	38 421	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	6 000	2 900
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(220)	(67)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	-	-
Інші платежі	3390	(4 200)	(38 123)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	35 201	-35 190
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-936	7 466
Залишок коштів на початок року	3405	9 099	1 633
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	-
Залишок коштів на кінець року	3415	8 163	9 099

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

Закінчення дод. X

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	-	-	-	3 080	-	-	3 080
Залишок на кінець року	4300	-	-	-	-	16 786	-	-	16 786

Керівник

Васильченко Олександр Миколайович

Головний бухгалтер

Коник Валерій Геннадійович

Довідка
про впровадження результатів випускної кваліфікаційної роботи

Видана студентці другого курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» факультету обліку, аудиту та інформаційних систем (заочної форми навчання) Київського національного торговельно-економічного університету Сіяч О.О. в тому, що матеріали її випускної роботи на тему «Облік, контроль та аналіз витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу» розглянуті та схвалені керівниками підприємства.

Представлена інформація, щодо фінансово-господарської діяльності ТОВ «Торнадо» є реальною і достовірною.

Окремі розробки автора, його висновки і пропозиції становлять практичний інтерес і прийнятні для використання у діяльності нашого підприємства.

Зокрема:

- покращення організації документального забезпечення обліку витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу;
- розробки і рекомендації з методології фінансового обліку витрат операційної діяльності згідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку і податкового кодексу України;
- удосконалення методики загального аналізу витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу;
- покращення методики контролю витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу.

Головний бухгалтер

Коник В.І.

Рецензія на випускню кваліфікаційну роботу

Студентка Сич Оксана Олексіївна

Тема «Облік, контроль та аналіз витрат операційної діяльності підприємства з виготовлення одягу»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Спеціалізація «Облік і оподаткування»

Освітній ступінь: магістр

Короткий висновок щодо обґрунтування актуальності теми

Становлення і розвиток в Україні ринкової інфраструктури докорінно змінюють економічне, інформаційне і правове середовище функціонування підприємств, сутність їхньої господарської діяльності. Будь-яке підприємство, починаючи процес виробництва або приймаючи рішення щодо його розширення, повинно бути впевнене в його прибутковості. Порівняння витрат і результатів діяльності дозволяє оцінити ефективність роботи підприємства. Без такого порівняння виникають неоправдані помилки при виборі економічної політики підприємства, прийнятті важливих управлінських рішень, виборі видів підприємницької діяльності, визначенні оптимальних обсягів і структури випуску матеріалів, а також цін на продукцію (роботи, послуги).

Основний фінансовий результат діяльності підприємства – це прибуток, який є основою і джерелом засобів для його подальшого розвитку. Підвищити прибуток можна, збільшуючи обсяги виробництва або ціни на матеріали для виготовлення одягу, що випускається. Однак це не завжди можливо і доцільно. Тому в системі розвитку підприємства в умовах значних економічних обмежень підвищення фінансового результату безпосередньо зв'язано зі зниженням витрат.

Практично на кожному підприємстві існують резерви для зниження витрат до раціонального рівня, що дозволяє досягнути росту економічної ефективності діяльності, підвищення конкурентоздатності. Управління витратами є доцільним у всіх сферах діяльності підприємства й має велике значення та цінність для всіх місць виникнення і центрів витрат.

Сучасний стан економіки та організаційні особливості підприємств з виготовлення одягу визначили необхідність оперативного отримання достовірної інформації про витрати на виробництво продукції з метою пошуку резервів їх зниження. Як показало вивчення діючої системи бухгалтерського обліку, управлінський персонал організації не в повному обсязі забезпечений необхідною обліковою інформацією, яка б давала змогу визначати шляхи зниження витрат підприємства на виконання певних робіт. Тому проблеми ефективної організації обліку витрат на виробництво на підприємствах з виготовлення одягу, підвищення достовірності, оперативності й аналітичності обліку є актуальними та потребують подальшого дослідження.

Висновок щодо відповідності випускної кваліфікаційної роботи завданню

Вся інформація, що викладена у випускній кваліфікаційній роботі є достовірною.

Коротка характеристика виконання кожного розділу

У розділі 1 досліджені теоретичні основи обліку, контролю та аналізу витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу, визначена економічна сутність, визнання та класифікація витрат. Проаналізована законодавчо-нормативна база, оглянута спеціальна література з обліку предмету дослідження. Розглянуті передумови та вибору методики обліку, контролю і економічного аналізу витрат операційної діяльності на ТОВ «Горнадо».

Розділ 2 присвячено питанням сучасного стану та удосконаленню обліку витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу. Досліджено документальне оформлення та облік витрат операційної діяльності. Досліджено облік витрат операційної діяльності в системі прийняття управлінських рішень. Розкрита організація обліку витрат операційної діяльності за умов застосування сучасних інформаційних систем.

Розділ 3 розкритий економічний аналіз і контроль витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу. Розглянуті джерела, основні показники та методи контролю і аналізу витрат операційної діяльності. Здійснений аналіз розрахунків ТОВ «Горнадо» витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу. Досліджена методика контролю витрат операційної діяльності.

Позитивні сторони роботи

В роботі ґрунтовно досліджене поняття «витрати», проведений аналіз методики контролю витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу, проведено аналіз показників витрат операційної діяльності досліджуваного підприємства.

Автор опрацював достатню кількість спеціальної зарубіжної і вітчизняної літератури, ознайомила з нормативно-правовими актами, що регулюють питання обліку, контролю та аналізу витрат операційної діяльності підприємств з виготовлення одягу. Розробка теми проведена досить глибоко і кваліфіковано, має практичне значення і засвідчує високий рівень підготовки для роботи за фахом.

Недоліки та зауваження до оформлення роботи

Суттєвих недоліків в роботі не виявлено

Оцінка ілюстративного оформлення

Таблиці та малюнки, наведені в роботі, виконані з використанням комп'ютерної технології та наочно ілюструють висновки випускної кваліфікаційної роботи.

Відгук на випускню кваліфікаційну роботу

Студентка вміє чітко, грамотно і аргументовано викладати зміст випускної кваліфікаційної роботи, що супроводжується схемами, таблицями, графіками, розрахунками, і відповідає встановленим вимогам.

Загальна оцінка випускної кваліфікаційної роботи

В цілому, зміст роботи відповідає темі, вся інформація подана у роботі є достовірною. Принципових зауважень немає.

Випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам, які висуваються до випускних кваліфікаційних робіт з напрямку «Облік і оподаткування».

Решизент

Головний бухгалтер

Коник В. Г.

“19” листопада 2018 р.